

รายงานการพิจารณาศึกษา
แนวทางการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบก
ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธี

ของ
คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

สำนักกรรมการ 2
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์
ประธานคณะกรรมการ

พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร

รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ

รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

นายถวิล เปลี่ยนศรี

รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์
เลขาธิการคณะกรรมการ

ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์
โฆษกคณะกรรมการ

คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

พลเอก อู๊ด เบื้องบน
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก สนั่น มะเร็งสีทธิ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก วัฒนา สรรพานิช
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ
กรรมการ

พลเอก สมหมาย เกาฐีระ
กรรมการ

พลเอก สุนทร ขำคมกุล
กรรมการ

นายเชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ
กรรมการ

นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี
กรรมการ

นางสาวปิยฉัญฐ์ วันเฉลิม
กรรมการ

คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
กรรมการ

ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์
กรรมการ

นายอนุสิษฐ คุณากร
กรรมการ

พลเอก เจริญชัย หินเทพ
กรรมการ

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
รวมทั้งการรักษาความมั่นคง และปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล

พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ
ประธานคณะอนุกรรมการ

ศาสตราจารย์นิสตาร์ เวชยานนท์
รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง

พลโท สุเมธ ไผตรีประศาสน์
อนุกรรมการ

พลโท อุดมศักดิ์ บัวพรหมมาตร์
อนุกรรมการ

พลโท เฉลิมชนม์ ดวงกลาง
อนุกรรมการ

พลโท เวชยันตร์ ชูดวง
อนุกรรมการ

พลตรี ไพศาล หนูสังข์
อนุกรรมการ

พลตำรวจตรี ปภัสเดช เกตุพันธ์
อนุกรรมการ

นายเสรี ศรีหะไตร
อนุกรรมการ

นายวีระพันธ์ อภัยรัตน์
อนุกรรมการ

นางสาวปรียาภรณ์ ดวงพิกุล
อนุกรรมการ

พลเอก สมชาย เพ็งกรุด
เลขาธิการคณะอนุกรรมการ

รายนามที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๑. พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นายถวิล เปลี่ยนศรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔. พลเอก อู๊ด เบื้องบน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕. พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๖. พลเอก วัฒนา สรรพานิช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๗. พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๘. พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรชต์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๙. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๐. นายเชิดศักดิ์ สันติวรุดิ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๑. ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๒. นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. พลเรือเอก พัลลภ ตมิกานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. นายกษิติศ อาชวคุณ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. นายธานี อ่อนละเอียด	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. นายสุวพันธ์ ตันยวรรธนะ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. พลเอก สุนัย สัมปัตตะวนิช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. พลเอก ปรีชา เทียมฉัตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๐. พลเอก ฉันทกร เกิดสุขผล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๑. พลเอก ชินวัฒน์ แม้นเดช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๒. พลเรือโท ยุทธชัย ลีลาสวัสดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๓. พลโท เกรียงไกร ศรีรักษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๔. พลโท ภูวดล พลนาค	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๕. พลโท บุญรอด ศรีสมบัติ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๖. พลโท ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๗. พลโท วินัย ฉิ่งทับ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๘. พลตรี ฐิตวัชร เสถียรทิพย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๙. พลตรี ดิเรก ดีประเสริฐ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓๐. พันเอกหญิง องค์กร ประคองจิตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓๑. นางสาวนฤนาท บัวทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓๒. นางสาววิเรชา ปัญจมานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓๓. นายสมพงษ์ อนุยุทธพงศ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓๔. นางเด่นเดือน กลั่นสอน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓๕. นายสงกรณ์ เสี่ยงสีบชาติ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบก
ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธี”
ของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล
ในคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๗) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทางการทหารทั้งปวง อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และการพัฒนาประเทศ และที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแบบองค์รวม พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง “การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธีตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑.๑ คณะกรรมการดำเนินการเลือกตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑.๑ พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์	ประธานคณะกรรมการ
๑.๑.๒ พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑.๑.๓ พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๑.๑.๔ นายถวิล เปลี่ยนศรี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๑.๑.๕ พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑.๑.๖ ศาสตราจารย์นิสตาภัก เวชยานนท์	โฆษกคณะกรรมการ
๑.๑.๗ พลเอก อู๊ด เบื้องบน	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๘ พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๙ พลเอก วัฒนา สรรพานิช	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๑.๑.๑๐ พลเอก....

- ๑.๑.๑๐ พลเอก สมหมาย เกาฏีระ
- ๑.๑.๑๑ พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ
- ๑.๑.๑๒ คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
- ๑.๑.๑๓ นายเชิดศักดิ์ สันติวรุฒิ
- ๑.๑.๑๔ นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี
- ๑.๑.๑๕ ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์
- ๑.๑.๑๖ นางสาวปิยฉัตร วานเฉลิม
- ๑.๑.๑๗ นายอนุศิษฐ์ คุณากร
- ๑.๑.๑๘ พลเอก สุนทร ชำคมกุล
- ๑.๑.๑๙ พลเอก เจริญชัย หินเทาว์

๑.๒ คณะกรรมการได้แต่งตั้งและมอบหมายคณะกรรมการพิจารณาศึกษา การป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคง และปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา เขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธี เพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบก ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อน ซึ่งคณะกรรมการ ประกอบด้วย

- ๑.๒.๑ พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ ประธานคณะกรรมการ
- ๑.๒.๒ ศาสตราจารย์นิสตาร์ เวชยานนท์ รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
- ๑.๒.๓ พลโท สุเมธ ไมตรีประศาสน์ อนุกรรมการ
- ๑.๒.๔ พลโท อุดมศักดิ์ บัวพรหมมาตร อนุกรรมการ
- ๑.๒.๕ พลโท เฉลิมชนม์ ดวงกลาง อนุกรรมการ
- ๑.๒.๖ พลตรี เวชยันต์ ชูดวง อนุกรรมการ
- ๑.๒.๗ พลตรี ไพศาล หนูสังข์ อนุกรรมการ
- ๑.๒.๘ พลตำรวจตรี ปภัสเดช เกตุพันธ์ อนุกรรมการ
- ๑.๒.๙ นายวีระพันธ์ อภัยรัตน์ อนุกรรมการ
- ๑.๒.๑๐ นางสาวปรียาภรณ์ ดวงพิกุล อนุกรรมการ
- ๑.๒.๑๑ นายเสรี ศรีหะไตร อนุกรรมการ
- ๑.๒.๑๒ พลเอก สมชาย เพ็งกรูด อนุกรรมการและเลขานุการ
- ๑.๒.๑๓ พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๒.๑๔ นายถวิล เปลียนศรี ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๒.๑๕ พลเอก สมหมาย เกาฏีระ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๒.๑๖ พลเอก อู๊ด เบื้องบน ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๒.๑๗ พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๒.๑๘ พลเอก วัฒนา สรรพานิช ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
- ๑.๒.๑๙ พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๑.๒.๒๐ พลเอก....

- ๑.๒.๒๐ พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๒๑ คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๒๒ นายเชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๒๓ ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๒๔ นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๒๕ พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๒๖ นายกษิตศ อาชวคุณ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๒๗ นายธานี อ่อนละเอียด ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๒๘ นายสุวัฒน์ ตันยวรรธนะ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๒๙ ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๓๐ พลเอก สุนัย สัมปัตตะวนิช ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๓๑ พลเอก ปรีชา เทียมฉัตร ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๓๒ พลเอก ฉัตรกร เกิดสุขผล ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๓๓ พลเอก ชินวัฒน์ แม้นเดช ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๓๔ พลเรือโท ยุทธชัย ลีลาสวัสดิ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๓๕ พลโท เกรียงไกร ศรีรักษ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๓๖ พลโท ภูวดล พลนาค ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๓๗ พลโท บุญรอด ศรีสมบัติ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๓๘ พลโท ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๓๙ พลโท วินัย นิ่งทับ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๔๐ พลตรี ฐิตวัชร เสถียรทิพย์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๔๑ พลตรี ดิเรก ดีประเสริฐ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๔๒ พันเอกหญิง องค์กร ประคองจิตร ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๔๓ นางสาวนฤนาท บัวทอง ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๔๔ นางสาววิเรชา ปัญจมานนท์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๔๕ นายสมพงศ์ อนุยุทธพงศ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๔๖ นางเด่นเดือน กลั่นสอน ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 ๑.๒.๔๗ นายสงกรณ์ เสี่ยงสืบชาติ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๑.๓ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล ได้แต่งตั้งและมอบหมายคณะทำงาน พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับ "แนวทางการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธี" ซึ่งคณะทำงาน ประกอบด้วย

- ๑.๓.๑ นายสงกรณ์ เสี่ยงสืบชาติ
 ๑.๓.๒ นางเด่นเดือน กลั่นสอน
 ๑.๓.๓ พันเอกหญิง องค์กร ประคองจิตร

๒. วิธีพิจารณาศึกษา

๒.๑ คณะอนุกรรมการจัดการประชุม เพื่อพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
แนวทางการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธี
จำนวน ๑๒ ครั้ง ดังนี้

- ๒.๑.๑ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๒ ครั้งที่ ๑๒/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๖
- ๒.๑.๓ ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๔ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๕ ครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖
- ๒.๑.๖ ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖
- ๒.๑.๗ ครั้งที่ ๑๘/๒๕๖๖ วันอังคารที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖
- ๒.๑.๘ ครั้งที่ ๑๙/๒๕๖๖ วันอังคารที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖
- ๒.๑.๙ ครั้งที่ ๒๐/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๖
- ๒.๑.๑๐ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ วันพุธที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๗
- ๒.๑.๑๑ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๗ วันพุธที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๗
- ๒.๑.๑๒ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๗ วันพุธที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

๒.๒ คณะอนุกรรมการดำเนินการเชิญหน่วยงานมาให้ข้อมูลข้อเท็จจริง
ประกอบการพิจารณา ดังนี้

- สำนักนายกรัฐมนตรี

- ๑) เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- ๒) เลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
- ๓) ผู้อำนวยการกองความมั่นคงกิจการชายแดนและประเทศรอบบ้าน

- กระทรวงกลาโหม

- ๑) ปลัดกระทรวงกลาโหม
- ๒) ผู้บัญชาการทหารสูงสุด
- ๓) เจ้ากรมยุทธศาสตร์ กองทัพบก
- ๔) เจ้ากรมกิจการชายแดนทหาร
- ๕) เจ้ากรมแผนที่ทหาร
- ๖) ผู้บัญชาการกองกำลังเทพสตรี
- ๗) ผู้บัญชาการกองกำลังนเรศวร
- ๘) ผู้บัญชาการกองกำลังสุรสีห์
- ๙) ผู้บัญชาการกองกำลังผาเมือง

- ๑๐) ผู้บัญชาการกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี
- ๑๑) ผู้บัญชาการกองกำลังสุรนารี
- ๑๒) ผู้บัญชาการกองกำลังบูรพา
- ๑๓) ผู้บัญชาการกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด

- กระทรวงมหาดไทย

- ๑) อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย
- ๒) ผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย
- ๓) ผู้อำนวยการกองความมั่นคงกิจการชายแดนและประเทศรอบบ้าน

- กระทรวงการต่างประเทศ

- ผู้อำนวยการกองเขตแดน กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

การแก้ไขปัญหาเขตแดนมีความสำคัญต่อการกำหนดเขตอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการของรัฐในด้านความมั่นคง ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากอดีตถึงปัจจุบันปัญหาเขตแดนทางบกหลายปัญหาได้รับการแก้ไข และหลายปัญหาเป็นปัญหาค้างค้ำยังไม่ได้รับการแก้ไข และยังคงมีปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ แม้จะมีกลไก ระหว่างประเทศ กลไกภายในประเทศ มีนโยบายและแผนระดับชาติด้านความมั่นคง ในการแก้ไขปัญหา เขตแดน แต่การแก้ไขยังคงประสบปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้เกิดความล่าช้าและความไม่ต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหา ปัญหาเขตแดนทางบกจึงยังคงอยู่และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น อาจกระทบ ต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน

จากความสำคัญดังกล่าวได้ดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับที่มาของเส้น เขตแดนในแต่ละด้านประเทศ พัฒนาการและกลไกต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเขตแดน ที่ได้ผลและไม่เป็นไปตามเป้าหมาย รวมถึงข้อมูลสาเหตุ อุปสรรคที่ทำให้เกิดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะจากประชาชน ในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากปัญหาเขตแดน แล้วนำมาวิเคราะห์ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปัญหาเขตแดน ที่ทำให้การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมมีความรวดเร็วเพิ่มขึ้น สร้างความพร้อม ของเจ้าหน้าที่และประชาชนในการแก้ไขปัญหาเขตแดน การจัดกลุ่มปัญหาและความเร่งด่วนสำคัญ ของปัญหาและพื้นที่ปัญหาในภาพรวมของประเทศ และกำหนดแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมกับพื้นที่ ที่สามารถช่วยลดปัญหาหรือขจัดอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาเขตแดนลงได้ อีกทั้งยังสามารถตอบสนอง กับนโยบายของรัฐที่มีการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์กับประเทศและประชาชน ที่มีความสมดุลระหว่างมิติความมั่นคงและมิติเศรษฐกิจตลอดจนความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ ชายแดน เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีอยู่เดิมและป้องกันมิให้เกิดปัญหาใหม่ที่กระทบต่อการสำรวจและจัดทำ หลักเขตแดนร่วม กระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้านและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บนพื้นฐานของการแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี

ดังนั้น คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษา พร้อมทั้งข้อสังเกตหรือ
ข้อเสนอแนะต่อวุฒิสภา ซึ่งปรากฏตามเอกสารแนบท้ายนี้ เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาได้ใช้เป็นข้อมูล
ประกอบการพิจารณาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘ และข้อ ๙๙ ต่อไป

พลเอก

(อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์)

เลขานุการคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

คำนำ

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกทางทะเล ภายใต้คณะกรรมการ การทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ได้เล็งเห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบก ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนาพื้นที่ไปได้ในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความมั่นคง สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญทางด้านเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนาความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียนเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางการค้า การท่องเที่ยว และการคมนาคมระหว่างประเทศในปัจจุบัน

ที่ผ่านมาประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านได้มีความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเขตแดนผ่านกลไก ระหว่างประเทศที่มี เช่น กลไกคณะกรรมการเขตแดนร่วม ในการร่วมสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านและเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดน แต่อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหา ดังกล่าวยังคงมีความล่าช้าและส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเกิดจากอุปสรรคสำคัญหลายประการ ทั้งจากสนธิสัญญา แผนที่ และการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดน กลไกในการแก้ไขปัญหา ความเชื่อมโยง ของนโยบายและแผนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในทุกระดับ และความรู้ ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่และประชาชนในพื้นที่ ในการแก้ปัญหาดังกล่าวต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทางด้านเทคนิคและเทคโนโลยีที่ทันสมัย หรือการบริหารจัดการแก้ปัญหาร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ภายในประเทศ หน่วยงานระหว่างประเทศ และประชาชน ที่จะต้องมีเอกภาพและมีความต่อเนื่อง ในการแก้ไขปัญหาให้มากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะที่จะนำมาซึ่งวิธีการป้องกัน แก้ไข และขจัดอุปสรรคที่มีอย่างเหมาะสมและโดยสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาเขตแดน

คณะอนุกรรมการฯ ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับที่มาของเส้นเขตแดนในแต่ละด้านประเทศ พัฒนาการและกลไกต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ปัญหาเขตแดนที่ได้ผลและไม่เป็นไปตามเป้าหมาย รวมถึงข้อมูลสาเหตุ อุปสรรคที่ทำให้เกิดความล่าช้าในการแก้ปัญหาดังกล่าวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอจากประชาชนในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบ จากปัญหาเขตแดน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาเขตแดน เพื่อให้ การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมมีความรวดเร็วเพิ่มขึ้น สร้างความพร้อมของเจ้าหน้าที่และประชาชน ในการแก้ไขปัญหาเขตแดน เพื่อการจัดกลุ่มปัญหาและความเร่งด่วนสำคัญของปัญหาและพื้นที่ปัญหา

ในภาพรวมของประเทศ และกำหนดแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่สามารถช่วยลดปัญหาหรือข้อขัด
อุปสรรคในการแก้ไขปัญหาเขตแดนลงได้ อีกทั้งยังสามารถตอบสนองกับนโยบายของรัฐที่มีการสนับสนุน
การพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์กับประเทศและประชาชนที่มีความสมดุลระหว่างมิติความมั่นคง
และมิติเศรษฐกิจตลอดจนความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ชายแดน

คณะอนุกรรมการฯ ขอขอบคุณทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่ ที่ให้ความร่วมมือ
ในการให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น ที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาเขตแดนในแนวทางสันติวิธี
และหวังว่าหากสามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะในรายงานฉบับนี้ได้ จะสามารถช่วยลดปัญหา
และอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาเขตแดนของประเทศได้เพิ่มมากขึ้นและเป็นรูปธรรม

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

เขตแดนของประเทศเป็นฐานที่ใช้กำหนดเขตอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการของรัฐในด้านความมั่นคง ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากอดีตถึงปัจจุบันปัญหาเขตแดนทางบกหลายปัญหาได้รับการแก้ไข และหลายปัญหาเป็นปัญหาค้างค้ำยังไม่ได้รับการแก้ไข และยังคงมีปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ แม้จะมีกลไกระหว่างประเทศ กลไกภายในประเทศ มีนโยบายและแผนระดับชาติด้านความมั่นคง ในการแก้ไขปัญหาเขตแดน แต่การแก้ไขยังคงประสบปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้เกิดความล่าช้าและความไม่ต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหา ปัญหาเขตแดนทางบกจึงยังคงอยู่และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น หากยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม อาจกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกทางทะเล จึงได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ประเด็นปัญหาต่าง ๆ แนวทางการแก้ไขปัญหาในอดีตถึงปัจจุบัน และศึกษาวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดของการดำเนินการที่ผ่านมา ประกอบกับการรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการ ประชาชน ที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขปัญหาเขตแดน และที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ซึ่งเป็นแผนระดับที่ ๒ โดยมีแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) แผนระดับ ๓ มารองรับในการแก้ไขปัญหาเขตแดน เพื่อจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง **“แนวทางการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบก ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธี”** ซึ่งได้วิเคราะห์ประเด็นของปัญหาและสรุปเป็นข้อเสนอแนวทางในการดำเนินการต่อไป โดยมีประเด็นสำคัญประกอบด้วย

การศึกษาคความเป็นมาและลักษณะของเส้นเขตแดนแต่ละด้านประเทศของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านโดยกล่าวถึงการกำหนดให้มีขึ้นของเส้นเขตแดนที่อาศัยหนังสือสัญญาและหลักฐานประกอบที่ได้ทำขึ้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ และประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศสเมื่อร้อยกว่าปีที่ผ่านมามีการกำหนดเส้นเขตแดนโดยอาศัยสภาพภูมิประเทศเป็นเส้นเขตแดนทางธรรมชาติ มีการจัดทำแผนที่ มีการจัดทำหลักเขตโดยอาศัยวิชาการในด้านภูมิศาสตร์ตลอดจนเทคนิคในสมัยนั้น ซึ่งสามารถสรุปสาเหตุหลักของปัญหาเส้นเขตแดน ได้แก่ ๑) เกิดจากหนังสือสัญญาและหลักฐานประกอบมีความไม่ชัดเจนและไม่ตรงกับภูมิประเทศจริง ๒) เกิดจากวิธีการกำหนดเขตแดนที่ใช้ภูเขา สันปันน้ำ และร่องน้ำลึก ที่สามารถเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาได้ และ ๓) เกิดจากวิธีการปักปันแนวเขตที่ใช้วัสดุอุปกรณ์ในสมัยเมื่อร้อยกว่าปีที่ผ่านมามีการชำรุดสูญหาย

การศึกษาเกี่ยวกับกลไก หน่วยงาน นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเขตแดน โดยได้กล่าวถึงกลไก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อำนาจหน้าที่ของกลไกคณะกรรมการเขตแดนร่วม Joint Boundary Committee (JBC) อันเป็นกลไกหลักที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาเขตแดนโดยตรง รวมทั้งกลไกความมั่นคงกลไกอื่น ๆ ที่มีความสำคัญในการดูแลและรักษาสิทธิเกี่ยวกับเขตแดนและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในส่วนของนโยบายและแผนที่กล่าวเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเขตแดนโดยตรงที่กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดให้มีการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนได้ร้อยละ ๘๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติของแผนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนและหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนแผน รวมถึงวิธีการการขับเคลื่อนแผนและการแก้ไขปัญหาเขตแดนและได้มีการนำเสนอข้อมูลพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน และพื้นที่ที่มีความสำคัญจำเป็นและเร่งด่วนจากหน่วยงานปฏิบัติในพื้นที่

การศึกษาพัฒนาการในการแก้ไขปัญหาเขตแดนที่ผ่านมา ความคืบหน้าในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน มีการรวบรวมสาเหตุที่เป็นปัญหาอุปสรรคที่ทำให้เกิดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหาเขตแดนและการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งปัญหาทางด้านเทคนิค ปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการ และปัญหามวลชน พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางการแก้ไขและขจัดอุปสรรคที่มีและแนวทางที่จะดำเนินการต่อไปของหน่วยงานปฏิบัติ เพื่อวิเคราะห์และสรุปเป็นข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาเขตแดน อันประกอบด้วย ข้อเสนอเกี่ยวกับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ข้อเสนอเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาเขตแดน ข้อเสนอเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบกในพื้นที่ทับซ้อนโดยสันติวิธี และข้อเสนอเกี่ยวกับนโยบายและแผนในฉบับปัจจุบัน

การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ในพื้นที่ที่มีความพร้อมในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เสนอให้มีการสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ และสามารถทำได้อย่างต่อเนื่องร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านตามแผนงานที่วางร่วมกันไว้ หรือสามารถเข้าแก้ไขปัญหาในพื้นที่มีปัญหาที่ต้องอาศัยการสำรวจได้อย่างทันท่วงที พร้อมกับสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความพร้อมของบุคลากรเพื่อใช้ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมในการแก้ไขปัญหาเขตแดน เนื่องจากการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมต้องอาศัยความพร้อมในด้านงบประมาณ บุคลากรและเทคโนโลยีของทั้งสองฝ่าย หากฝ่ายหนึ่งพร้อมอีกฝ่ายไม่พร้อมก็ไม่อาจมีความคืบหน้าในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนได้ ประกอบกับได้มีข้อเสนอให้มีการเจรจาผลักดันการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าสู่กลไกคณะกรรมการเขตแดนร่วม ซึ่งจะช่วยให้ง่ายต่อการเจรจาและสร้างการยอมรับของทั้งสองฝ่ายในพื้นที่ที่มีปัญหา ส่งผลให้การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมแล้วเสร็จได้

รวดเร็วมากขึ้น และในพื้นที่ที่ทำการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนเรียบร้อยแล้วได้มีข้อเสนอในการดูแลรักษาไม่ให้มีการสูญหาย ถูกทำลาย เพื่อป้องกันปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

การเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาเขตแดน เสนอให้มีการสร้างความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน อันได้แก่ การสร้างความพร้อมในพื้นที่ด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยมุ่งเน้นและสนับสนุน ให้มีความต่อเนื่อง มีการขยายผล หรือฟื้นฟูในกิจกรรมที่ดำเนินการมาและทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีความมั่นใจปลอดภัยในพื้นที่ชายแดน ที่เกิดประโยชน์หลายด้านไม่ว่าจะเป็นความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และขอเสนอ **การสร้างความพร้อมด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาเขตแดนโดยสันติวิธี** เพื่อเกิดความร่วมมือและป้องกันปัญหามวลชนในการแก้ไขปัญหาเขตแดนที่เกิดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ขอเสนอ **การเตรียมความพร้อมด้วยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ** ที่มุ่งเน้นไปในระดับพื้นที่ ซึ่งจะนำมาซึ่งความร่วมมือ การเชื่อใจ ที่จะช่วยยุติปัญหาในระดับพื้นที่ไม่ให้ลุกลามเป็นปัญหาระดับชาติได้ และขอเสนอในการสร้างความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเขตแดน **ด้วยการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาเขตแดน** ทั้งหน่วยระดับนโยบายและในพื้นที่ ในระดับนโยบาย โดยอาศัยคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนของประเทศ เป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาเขตแดน ซึ่งควรให้ความสำคัญในการพิจารณาศึกษาการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา และพื้นที่ที่ปัญหาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนถึงหน่วยงานในระดับพื้นที่ เพื่อหาแนวทางในการจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของปัญหาและพื้นที่ปัญหาในภาพรวมทั้งประเทศ และพิจารณาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลให้มีเอกภาพในการแก้ไขปัญหาเขตแดน และในระดับพื้นที่ที่มีข้อเสนอให้หน่วยความมั่นคงในพื้นที่ร่วมกับจังหวัดควรให้ความสำคัญในการกำหนดหน่วยงานหลักในการบูรณาการการทำงาน มีการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนในปัญหาที่มีอยู่เดิมและปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ในพื้นที่ กำหนดวิธีการแก้ไขและกำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสามารถยุติปัญหาในพื้นที่ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

การแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบกในพื้นที่ทับซ้อนโดยสันติวิธี เสนอให้มีการสร้างความชัดเจนในพื้นที่ทับซ้อนให้เกิดขึ้น เพื่อสะดวกในการดูแลรักษาและบริหารจัดการภายในประเทศหรือระหว่างประเทศ และมีข้อเสนอในการบริหารจัดการพื้นที่โดยเสนอตามลักษณะของพื้นที่และแนวโน้มการให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยในพื้นที่ทับซ้อนที่เป็นพื้นที่เปราะบางกระทบต่อความมั่นคง หรือพื้นที่อื่น ๆ ที่มีแนวโน้มไม่อาจบริหารจัดการร่วมกันได้ ควรพิจารณาร่วมกันให้เป็นพื้นที่ NO MAN'S LAND และในพื้นที่ทับซ้อนที่เป็นพื้นที่ที่มีแนวโน้มสามารถตกลงบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกันได้ควรพิจารณาตามความเหมาะสมของพื้นที่ เช่น พื้นที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ หรือพื้นที่เหมาะสมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ นอกจากนี้ควรพิจารณาศึกษาวิธี

ป้องกันและควบคุมพื้นที่หรือศึกษาหารูปแบบเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจกับความมั่นคงของประเทศเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยผลักดันให้มีข้อตกลงร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกันและอยู่บนพื้นฐานไม่มีฝ่ายใดได้เปรียบ เสียเปรียบ และไม่กระทบต่อการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมในอนาคต และข้อเสนอในพื้นที่ที่มีปัญหาละเมิดข้อตกลงร่วม (MOU) ควรให้ความสำคัญและนำปัญหาดังกล่าวขึ้นมาพิจารณาศึกษาเพื่อหาสาเหตุพิจารณาแนวโน้มและวิธีการที่เหมาะสมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศพร้อมกับผลักดันให้มีการจัดการและแก้ไขปัญหาร่วมกันของทั้งสองประเทศอย่างต่อเนื่องและสำหรับพื้นที่ที่พบปัญหาละเมิดข้อตกลงร่วม (MOU) ที่เกิดขึ้นใหม่ต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีในทุกระดับอย่างประสานสอดคล้อง

นโยบายและแผนระดับชาติด้านความมั่นคงฯและแผนซึ่งเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเขตแดนในปัจจุบัน ควรกำหนดแผนดำเนินการที่ใช้เป็นคำเป้าหมาย ซึ่งแผนการดำเนินการที่ต้องจัดให้มีขึ้นดังกล่าวต้องครอบคลุมทุกกลุ่มปัญหาสำคัญและมีการจัดลำดับความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา ที่สามารถขับเคลื่อนการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมให้มีความก้าวหน้าและสามารถส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนให้มีความสมดุลกับด้านความมั่นคง อีกทั้งได้เสนอให้ผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนควรให้ความสำคัญและความเร่งด่วนในการสร้างความรู้ความเข้าใจในแผนและบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักและผู้รับผิดชอบร่วมและหน่วยปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ได้ นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจขั้นตอนวิธีการและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในการขับเคลื่อนที่เกี่ยวข้องกับกลไกการบริหารแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแผนงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการถ่ายทอดไปสู่การจัดทำและประสานแผนพัฒนาระดับพื้นที่เป็นลักษณะแผนเดียวกัน (One Plan)

รายงานการศึกษาฉบับนี้จึงเป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลข้อเท็จจริง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบกที่ผ่านมา และปัญหาอุปสรรคในนโยบายและแผนที่จะแก้ไขปัญหาเขตแดนต่อไปในอนาคต เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธี

สารบัญ

หน้าที่

คำนำ.....	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
สารบัญ.....	ช
นิยามศัพท์.....	ฉ
บทที่ ๑. ความเป็นมาและรากฐานสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๑ บทนำ.....	๑
๑.๒ ที่มาและลักษณะของเส้นเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน	๒
๑.๓ รากฐานสำคัญของปัญหาเขตแดน.....	๘
๑.๔ สาเหตุหลักของปัญหาเขตแดน.....	๑๐
บทที่ ๒. นโยบายและกลไกการแก้ไขปัญหาเขตแดน	๑๓
๒.๑ นโยบายและแผนในการแก้ไขปัญหาเขตแดน.....	๑๓
๒.๒ กลไกการแก้ไขปัญหาเขตแดน.....	๒๑
บทที่ ๓. ปัญหาและการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน	๒๗
๓.๑ พัฒนาการในการแก้ไขปัญหาเขตแดนที่ผ่านมาและการดำเนินการในการสำรวจและจัดทำ หลักเขตแดนร่วม.....	๒๗
๓.๒ สภาพปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน.....	๓๒
๓.๓ แนวทางการดำเนินการและแนวโน้มในการแก้ไขปัญหาเขตแดน	๓๙

บทที่ ๔. บทวิเคราะห์.....	๔๕
๔.๑ การจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาและพื้นที่ปัญหาในการแก้ไขปัญหาเขตแดน .	๔๖
๔.๒ กลไกในการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบก	๕๑
๔.๓ นโยบายและแผนในการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบก	๕๓
๔.๔ ประเด็นสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์.....	๕๗
บทที่ ๕. ข้อเสนอแนะ	๕๙
๕.๑ การสำรวจและจัดทำหลักเขต	๕๙
๕.๒ การเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาเขตแดน	๖๐
๕.๓ การแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบกในพื้นที่ทับซ้อน	๖๑
๕.๔ นโยบายและแผนระดับชาติด้านความมั่นคงฯและแผนที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเขตแดนในปัจจุบัน.....	๖๒
บรรณานุกรม.....	๖๕
ภาคผนวก กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงไทยและประเทศเพื่อนบ้าน	๖๗

นิยามศัพท์

คำศัพท์	ความหมาย
เขตแดนระหว่างประเทศ (international boundary)	เส้นสมมุติที่กำหนดขึ้นโดยประเทศทวิภาคี เพื่อเป็นขอบเขตและรู้ว่าอำนาจอธิปไตยของตน หรือ ของประเทศนั้นได้มาถึงสิ้นสุดที่เส้นสมมุตินี้ เช่น เส้นสมมุตินี้อาจกำหนดขึ้นบนแผนที่หรือแผนผังหรือแสดงด้วยคำพรรณนาเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ หรืออาจแสดงเป็นหลักฐานบนพื้นดิน เช่น มีหลักเขตแดนกำกับไว้ในภูมิประเทศ
แนวเขต (frontier)	พื้นที่ซึ่งมีความคาบเกี่ยวทั้งสองประเทศ ซึ่งพื้นที่คาบเกี่ยวนี้จะไปตามเส้นเขตแดนระหว่างประเทศโดยไม่มีข้อกำหนดแน่ชัดว่าจะต้องอยู่ลึกเข้าไปจากเส้นเขตแดนด้านละเท่าใด
ชายแดน (border)	พื้นที่ซึ่งนับจากเส้นเขตแดนระหว่างประเทศเข้าไปในดินแดนของประเทศใดประเทศหนึ่ง ไม่มีข้อกำหนดว่าจะอยู่ลึกเข้าไปเท่าใด
ดินแดน (territorial)	พื้นที่ของประเทศใดประเทศหนึ่งซึ่งถูกกำหนดขึ้นโดยเส้นเขตแดนระหว่างประเทศโดยผู้มีอำนาจปกครองพื้นที่ของประเทศนั้นนั้นจะมีอธิปไตยเหนือดินแดนนั้นทุกประการ
ความมั่นคงของชาติ (national security)	การให้เอกราชของชาติบูรณภาพของดินแดน หรือสวัสดิภาพของประชาชนอยู่ในความมั่นคงและปลอดภัย อีกทั้ง การให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองตามระบบที่ประเทศนั้นเป็นผู้กำหนด
บูรณภาพของดินแดน (sovereign)	ความมั่นคงและความไม่แบ่งแยกดินแดน
ลุ่มน้ำ (watershed)	บริเวณที่สูงหรือสันเขา ซึ่งแบ่งน้ำที่อยู่แต่ละด้านของสันเขาให้ไหลออกเป็นสองฟาก (หรือมีทิศทางตรงกันข้าม) ไปสู่แม่น้ำลำธารและลุ่มน้ำ ในการกำหนดเขตแดนนั้น หมายถึง ที่สูงหรือส่วนใหญ่คือสันเขาที่ต่อเนื่องกันและปันน้ำหรือน้ำฝนที่ตกลงมาให้แบ่งออกเป็นสองฟากโดยไม่มี การไหลย้อนกลับในกรณีที่มีสันเขาแยกออกจากกันเป็นหลายสันจะยึดถือสันเขาที่มีความต่อเนื่อง สันเขาที่สูงที่สุดไม่จำเป็นต้องเป็นลุ่มน้ำ แต่เป็นสันเขาที่สูงและมีความต่อเนื่องมากที่สุดที่จะพิจารณาเป็นลุ่มน้ำ

แนวทางการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธี

คำศัพท์	ความหมาย
ร่องน้ำลึก (thalweg)	ร่องน้ำความตื้นเอียงกันในแม่น้ำซึ่งเป็นร่องน้ำลึกที่สุด
เส้นเขตแดนทางบก (land boundary line)	เส้นเขตแดนที่กำหนดขึ้นบนแผ่นดิน ซึ่งคำว่าแผ่นดินในที่นี้ หมายถึงรวมถึงลักษณะภูมิประเทศที่เป็นพื้นดินแม่น้ำ ลำห้วย หนองบึงทะเลสาบอ่างเก็บน้ำซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของพื้นดิน
การกำหนดเขตแดน (delimitation)	การกำหนดเขตแดนที่อยู่ในรูปหลักฐานทางเอกสารได้แก่ ส่วนที่สัญญาแผนที่แผนผังหรืออื่น ๆ ซึ่งมักทำกันในสำนักงาน หรือโต๊ะเจรจาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแบ่งเขตแดนระหว่างกันในระยะเริ่มต้นก่อนดำเนินการสำรวจและปักปันเขตแดนร่วมกันในภูมิภาค
การปักปันเขตแดน (demarcation)	การดำเนินการในขั้นต่อมาซึ่งเป็นเรื่องของการจัดสร้างสัญลักษณ์หรือที่หมายของแนวเขตแดนที่กำหนดไว้แล้วลงบนภูมิภาค กล่าวคือเมื่อได้กำหนดแนวเขตแดนไปแล้ว ต่อมาก็จะจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการปักปันเขตแดนในภูมิภาคจริงร่วมกันโดยกำหนดแบบของหลักเขตและวัสดุตามมาตรฐาน ที่ได้ตกลงกันไว้
เส้นเขตแดนแบบคงที่ (fixed boundary)	การกำหนดเขตแดนแบบถาวรซึ่งนิยมกระทำกันในแม่น้ำโดยใช้ร่องน้ำลึกเป็นเกณฑ์การกำหนดเส้นเขตแดนแบบนี้ไม่ว่าแม่น้ำจะเปลี่ยนทางเดินไปในลักษณะใดก็ตามยังคงยึดถือแนวเส้นเขตแดนเดิมที่ได้ทำร่วมกันไว้ขณะทำการสำรวจและลงหลักฐานรับรองร่วมกันไว้ทั้งสองฝ่ายโดยไม่เปลี่ยนแปลง
เส้นมัธยะ (median line)	เส้นซึ่งอยู่ห่างจากจุดจุดหนึ่งหรือหลายจุดที่มีอยู่ใกล้กันที่สุดบนฝั่งตรงข้ามของแม่น้ำเป็นระยะเท่ากัน แต่เนื่องจากระดับน้ำในแม่น้ำมักไม่คงที่ การเปลี่ยนแปลงใดใดของระดับน้ำก็จะมีผลกระทบต่อเส้นมัธยะทำให้เส้นนี้แปรเปลี่ยนไปด้วย ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนที่ขึ้นอยู่กับระดับการขึ้นลงของระดับน้ำในแม่น้ำ จึงใช้เส้นกึ่งกลางตรงระดับน้ำเฉลี่ยเป็นตัวกำหนดซึ่งการใช้เส้นมัธยะนี้นิยมใช้มากพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีแม่น้ำนั้นนั้นใช้เดินเรือไม่ได้หรือเรียกกันว่า (non-navigable river)
NO MAN'S LAND	พื้นที่ซึ่งอาจเกิดข้อพิพาทระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่ปล่อยให้ว่างเปล่า ไม่มีใครเป็นเจ้าของหรือดินแดนไร้ผู้ครอบครอง

บทที่ ๑. ความเป็นมาและรากฐานสำคัญของปัญหา

๑.๑ บทนำ

จากสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่อยู่ศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ประเทศไทยนั้นมีเขตแดนทางบกพร้อมกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมระยะทางยาวทั้งสิ้นประมาณ ๕,๖๕๖ กิโลเมตร เป็นเขตแดนประเทศไทย - ประเทศเมียนมา ประมาณ ๒,๔๐๑ กิโลเมตร เขตแดนประเทศไทย - ประเทศลาว ประมาณ ๑,๘๑๐ กิโลเมตร เขตแดนประเทศไทย - ประเทศกัมพูชา ประมาณ ๗๙๘ กิโลเมตร และเขตแดนประเทศไทย - ประเทศมาเลเซีย ประมาณ ๖๔๗ กิโลเมตร จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีเขตแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านในทุกด้าน เส้นเขตแดนจึงเป็นเรื่องสำคัญระดับความมั่นคงของชาติเพราะเป็นแนวเขตแดนของประเทศและอำนาจอธิปไตยเหนือเขตแดน(กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ม.ป.ป.; มุลินีธีโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ม.ป.ป.) ซึ่งมีความสำคัญต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติในด้านความปลอดภัย เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และอื่น ๆ ในปัจจุบันอยู่ระหว่างการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกันอันสืบเนื่องมาจากปัญหาเส้นเขตแดนไม่ชัดเจน จะเห็นได้ว่าสาเหตุของความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนนั้น เดิมในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๐๘ (ค.ศ. ๑๘๖๕) จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๙ (ค.ศ. ๑๙๔๖) ประเทศไทยได้เริ่มมีการกำหนดเส้นเขตแดนและการปักปันเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในสมัยล่าอาณานิคมของชาวตะวันตกด้วยการทำความเข้าใจความตกลงในรูปแบบของหนังสือสนธิสัญญาฉบับต่าง ๆ ตามห้วงเวลาและเหตุผลที่แตกต่างกันไป โดยมีประเทศไทยฝ่ายหนึ่งกับประเทศอังกฤษหรือประเทศฝรั่งเศสอีกฝ่ายหนึ่งเป็นคู่สัญญา ซึ่งวิธีการกำหนดเขตแดนในขณะนั้น ส่วนใหญ่ใช้สภาพภูมิประเทศ เช่น สันปันน้ำ ร่องน้ำลึกเป็นเส้นแบ่งเขตแดนทางธรรมชาติย่อมมีการเปลี่ยนแปลง ประกอบกับการสำรวจและปักปันเขตแดนในอดีต วิชาการในด้านภูมิศาสตร์ตลอดจนเทคนิคในการสำรวจและการจัดทำแผนที่ในขณะนั้นยังไม่ก้าวหน้าเพียงพอที่จะทำให้เส้นเขตแดนมีความชัดเจนได้ทำให้เกิดปัญหาการรุกร้า การอ้างอำนาจอธิปไตยที่แตกต่างกันกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงนำมาซึ่งความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกัน มีการจัดตั้งคณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Commission - JBC) ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน อันเป็นแนวทางในทางสันติ ซึ่งได้ทำการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกันมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

จากความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ในการแก้ไขปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนไม่ชัดเจนนี้ ที่ผ่านมามีปัญหาบางพื้นที่สามารถแก้ไขตกลงให้เกิดความชัดเจนและ จัดทำหลักเขตแดนร่วมกันได้แต่ต้องอาศัยเวลานานนับ ๑๐ ปีหรือ ๒๐ ปีหรือมากกว่านั้นถึงจะสำเร็จลุล่วง แต่ยังมีในหลายพื้นที่ที่ทับซ้อนกันและไม่อาจตกลงกันได้ แม้ปัจจุบันจะมีความก้าวหน้าทางวิชาการในด้านภูมิศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมแล้วก็ตามแต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ปัญหาแนวเขตไม่ชัดเจนและพื้นที่ทับซ้อนที่ไม่อาจตกลงกันได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมาประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีความพยายามแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี เพื่อไม่ให้กระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่ยังมีกลุ่มบุคคลพยายามสร้างเงื่อนไขและก่อให้เกิดความขัดแย้งเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองหรืออื่น ๆ ในหลาย ๆ ครั้ง ที่สุดแล้วคงปฏิเสธไม่ได้ว่าปัญหาเขตแดนนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมายาวนานและเปราะบางเป็นชนวนให้เกิดความขัดแย้งในระดับชาติได้ตลอดเวลา

เพื่อป้องกันปัญหาที่กระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจากปัญหาเขตแดนและเพื่อสร้างความพร้อมในการแก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงทีหากต้องเผชิญปัญหา คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกทางทะเล จึงได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบัน แนวทางในการแก้ไขปัญหาและขจัดอุปสรรคในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน แนวทางแก้ไขอย่างสันติวิธีในพื้นที่ทับซ้อนที่ไม่อาจตกลงกันได้โดยอยู่ในหลักการ ไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เปรียบซึ่งกันและกัน แนวทางการสร้างความพร้อมของหน่วยงาน สร้างความเข้มแข็งของประชาชนและชุมชน พัฒนากลไกที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีอยู่เดิมและป้องกันมิให้เกิดปัญหาใหม่ที่กระทบต่อการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศบนพื้นฐานของการแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี

๑.๒ ที่มาและลักษณะของเส้นเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นประเทศไทยได้เริ่มมีการกำหนดเส้นเขตแดนและการปักปันเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในสมัยล่าอาณานิคมของชาวตะวันตก ด้วยการทำความตกลงในรูปแบบของหนังสือสนธิสัญญา ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๐๘ (ค.ศ. ๑๘๖๕) จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๙ (ค.ศ. ๑๙๔๖) โดยมีประเทศไทยฝ่ายหนึ่งกับประเทศอังกฤษหรือประเทศฝรั่งเศสอีกฝ่ายหนึ่งเป็นคู่สัญญา ในปัจจุบันประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศเมียนมา ประเทศลาว ประเทศกัมพูชาและประเทศมาเลเซีย ในฐานะผู้สืบลิทธิของประเทศอังกฤษหรือประเทศฝรั่งเศสแล้วแต่กรณี เคารพพันธกรณีตามสนธิสัญญาที่ได้จัดทำขึ้นในอดีตร้อยละกว่าปีที่ผ่านมา ซึ่งวิธีการกำหนดเขตแดนในขณะนั้น ส่วนใหญ่ใช้สภาพภูมิประเทศทางธรรมชาติเป็นเส้นแบ่งเขตแดน (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ม.ป.ป.; มุลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ม.ป.ป.) ดังนี้

๑.๒.๑ เส้นแบ่งเขตแดนประเทศไทย - ประเทศกัมพูชา

แนวเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา มีความยาวทั้งสิ้น ๗๙๘ กิโลเมตร โดยอาศัยลักษณะทางภูมิศาสตร์ คือ เทือกเขาบรรทัด และพนมดงรัก ดังรูปที่ ๑-๑

รูปที่ ๑-๑ แนวเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

เส้นเขตแดนดังกล่าวประกอบด้วย

- ๑) เส้นเขตแดนตามแนวสันปันน้ำของทิวเขาพนมดงรัก ยาว ๓๖๔ กิโลเมตร ในจังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์
- ๒) เส้นเขตแดนตามลำน้ำสายต่าง ๆ ยาว ๒๑๖ กิโลเมตร ในจังหวัดสระแก้ว และจังหวัดจันทบุรี
- ๓) เส้นเขตแดนตามแนวเส้นตรง ยาว ๕๗ กิโลเมตร ในจังหวัดสระแก้ว และจังหวัดจันทบุรี
- ๔) เส้นเขตแดนตามแนวสันปันน้ำของทิวเขาบรรทัด ยาว ๑๖๐ กิโลเมตร ในจังหวัดตราด
- ๕) เส้นเขตแดนตามแนวเส้นตรง ยาว ๑ กิโลเมตร ในจังหวัดตราด

จังหวัดชายแดนประเทศไทยที่มีพื้นที่ติดกับประเทศกัมพูชา ได้แก่ จังหวัดตราด จันทบุรี สระแก้ว บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษและอุบลราชธานี

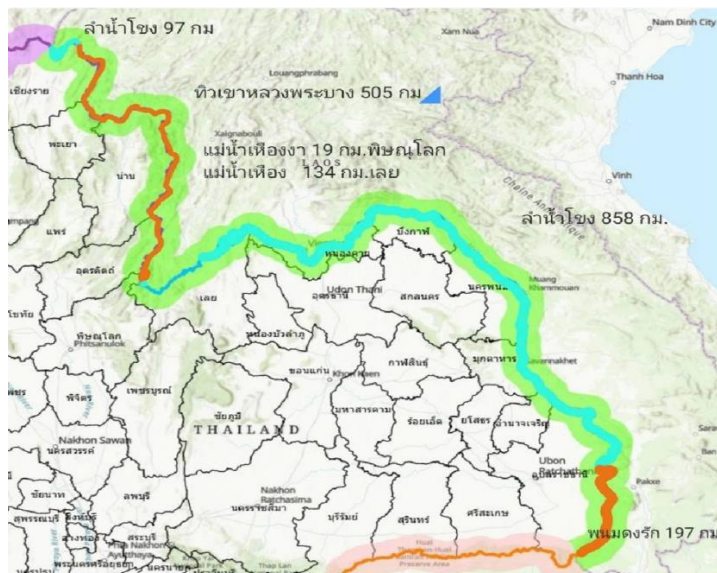
เส้นเขตแดนเป็นไปตามอนุสัญญาสยาม - ฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๐๔ กับสนธิสัญญาสยาม - ฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๐๗ และพิธีสารแนบท้าย โดยมีการจัดทำแผนที่แสดงเส้นเขตแดนไว้ ๒ ชุดคือ

- ๑) แผนที่ ๑๑ ระบุว่าซึ่งจัดทำขึ้นตามอนุสัญญาฉบับปี ค.ศ. ๑๙๐๔ และ

๒) แผนที่ ๕ ระบุว่าซึ่งจัดทำขึ้นตามสนธิสัญญาฉบับปี ค.ศ. ๑๙๐๗ และมีการปักหลักเขตแดนไว้จำนวน ๗๓ หลัก ช่วงปี ค.ศ. ๑๙๐๙ - ๑๙๑๐ และปี ค.ศ. ๑๙๑๙ - ๑๙๒๐ ซึ่งแต่ละหลักมีบันทึกควาจาปักหลักหมายเขต (Procès-verbal d'abornement)

๑.๒.๒ เส้นแบ่งเขตแดนประเทศไทย - ประเทศลาว

ความยาวของเส้นเขตแดนประเทศไทย - ประเทศลาว รวมกันทั้งสิ้น ๑,๘๑๐ กิโลเมตร โดยอาศัยสภาพภูมิประเทศเป็นเส้นแบ่งเขตแดนทางธรรมชาติ ดังรูปที่ ๑-๒

รูปที่ ๑-๒ แนวเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประชาธิปไตยประชาชนลาว

เส้นเขตแดนดังกล่าวประกอบด้วย

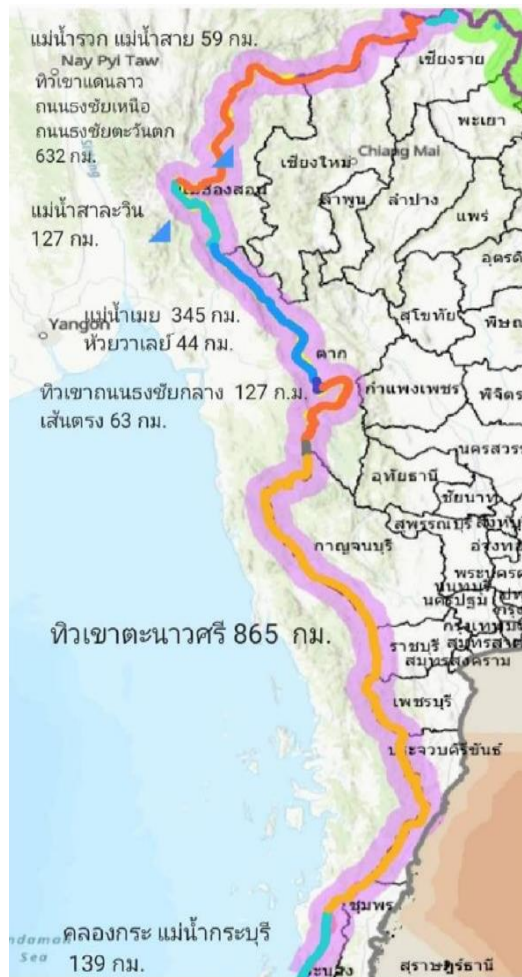
- ๑) เส้นเขตแดนตามร่องน้ำลึกของแม่น้ำโขง ยาว ๙๗ กิโลเมตร ในจังหวัดเชียงราย
- ๒) เส้นเขตแดนตามสันปันน้ำของทิวเขาหลวงพระบาง ยาว ๕๐๕ กิโลเมตร ในจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน อุตรดิตถ์ และพิษณุโลก
- ๓) เส้นเขตแดนตามร่องน้ำลึกของแม่น้ำเหืองงา ยาว ๑๙ กิโลเมตร ในจังหวัดพิษณุโลก
- ๔) เส้นเขตแดนตามร่องน้ำลึกของแม่น้ำเหือง ยาว ๑๓๔ กิโลเมตร ในจังหวัดเลย
- ๕) เส้นเขตแดนตามร่องน้ำลึกของแม่น้ำโขง ยาว ๘๕๘ กิโลเมตร ในจังหวัดเลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญและอุบลราชธานี โดยจังหวัดหนองคายมีเส้นเขตแดนในลำน้ำโขงยาวที่สุด คือ ๓๒๙ กิโลเมตร
- ๖) เส้นเขตแดนตามสันปันน้ำของทิวเขาพนมดงรัก ยาว ๑๙๗ กิโลเมตร ในจังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดชายแดนประเทศไทยที่มีพื้นที่ติดกับประเทศลาว ได้แก่ จังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญและอุบลราชธานี

เส้นเขตแดนเป็นไปตามอนุสัญญาสยาม - ฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๐๔ กับสนธิสัญญาสยาม - ฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๐๗ และพิธีสารแนบท้าย โดยมีการจัดทำแผนที่แสดงเส้นเขตแดนไว้ ๒ ชุดคือแผนที่ ๑๑ ระบุว่าซึ่งจัดทำขึ้นตามอนุสัญญาฉบับปี ค.ศ. ๑๙๐๔ (ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่แสดงเส้นเขตแดนไทย-กัมพูชา) สำหรับส่วนที่เป็นแม่น้ำโขง เป็นไปตามอนุสัญญาสยาม - ฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๒๖ โดยมีการจัดทำแผนที่แสดงเส้นเขตแดนในแม่น้ำโขงไว้เช่นกัน

๑.๒.๓ เส้นแบ่งเขตแดนประเทศไทย - ประเทศเมียนมา

ความยาวของเส้นเขตแดนประเทศไทย - ประเทศเมียนมา มีทั้งสิ้น ๒,๔๐๑ กิโลเมตร โดย อาศัยสภาพภูมิประเทศเป็นเส้นแบ่งเขตแดนทางธรรมชาติ ดังรูปที่ ๑-๓

รูปที่ ๑-๓ แนวเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งประเทศเมียนมา

เส้นเขตแดนดังกล่าว ประกอบด้วย

- ๑) เส้นเขตแดนตามลำน้ำโดยใช้ร่องน้ำลึกของแม่น้ำรวกและแม่น้ำสาย รวมยาว ๕๙ กิโลเมตร ในจังหวัดเชียงราย

- ๒) เส้นเขตแดนตามสันปันน้ำของทิวเขาแดนลาว ทิวเขาถนนธงชัยเหนือ และทิวเขาถนนธงชัยตะวันตก รวมยาว ๖๓๒ กิโลเมตร ในจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน
- ๓) เส้นเขตแดนตามแนว ๒ ฝั่งของแม่น้ำสาละวิน ยาว ๑๒๗ กิโลเมตร ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ๔) เส้นเขตแดนตามแนว ๒ ฝั่งของแม่น้ำเมย ยาว ๓๔๕ กิโลเมตร และแนว ๒ ฝั่งของห้วยวาวเลย ยาว ๔๔ กิโลเมตร ในจังหวัดตาก
- ๕) เส้นเขตแดนตามสันปันน้ำของทิวเขาถนนธงชัยกลาง ยาว ๑๒๗ กิโลเมตร และเป็นเส้นตรง ยาว ๖๓ กิโลเมตร ในจังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรี
- ๖) เส้นเขตแดนตามสันปันน้ำของทิวเขาตะนาวศรี ยาว ๘๖๕ กิโลเมตร ในจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพรและระนอง
- ๗) เส้นเขตแดนในแนวร่องน้ำลึกของคลองกระ และแม่น้ำกระบือ รวมยาว ๑๓๙ กิโลเมตร ในจังหวัดระนอง

จังหวัดชายแดนประเทศไทยที่มีพื้นที่ติดกับประเทศเมียนมา ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพรและระนอง

เส้นเขตแดนเป็นไปตามอนุสัญญาสยาม - อังกฤษ ฉบับลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๖๘ สนธิสัญญาสยาม - อังกฤษ ฉบับลงวันที่ ๓ กันยายน ค.ศ. ๑๘๘๓ พิธีสารฉบับลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ค.ศ. ๑๘๙๔ หนังสือแลกเปลี่ยนฉบับลงวันที่ ๑ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๓๔ และบันทึกความเข้าใจฉบับลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๙๑ โดยมีการจัดทำแผนที่แสดงเส้นเขตแดนไว้ ๒ ชุดคือแผนที่ ๒ ระวังซึ่งจัดทำขึ้นตามอนุสัญญาฉบับปี ค.ศ. ๑๘๖๘ กับ แผนที่ ๓ ระวังซึ่งจัดทำขึ้นแนบท้ายพิธีสารฉบับปี ค.ศ. ๑๘๙๔

๑.๒.๔ เส้นแบ่งเขตแดนประเทศไทย - ประเทศมาเลเซีย

ความยาวของเส้นแบ่งเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียมีรวมทั้งสิ้น ๖๔๗ กิโลเมตร อาศัยสภาพภูมิประเทศเป็นเส้นแบ่งเขตแดนทางธรรมชาติ ดังรูปที่ ๑-๔

๑.๓ รากฐานสำคัญของปัญหาเขตแดน

๑.๓.๑ ประชาชนและกลุ่มชาติพันธุ์

จากความเป็นมาของพื้นที่และประชาชน ตลอดจนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อยู่มาดั้งเดิมเมื่อมีการกำหนดเส้นเขตแดนย่อมทำให้เกิดการเป็นคนของชาติ หรือประชากรของประเทศที่อยู่อาศัย เมื่อประเทศไทยมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ประเทศเมียนมา ประเทศลาว ประเทศกัมพูชา และประเทศมาเลเซีย ในแต่ละด้านมีประชาชนรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ เมื่อมีการแบ่งเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านแล้ว ย่อมก่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายเพื่อกำหนดความเป็นพลเมืองและสัญชาติให้กับประชาชนและกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ภายใต้เส้นเขตแดนนั้น ๆ ให้มีความชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ และประเทศนั้น ๆ สามารถบริหารจัดการพื้นที่อย่างเหมาะสมกับความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ค่านิยมที่แตกต่างกัน เพื่อลดและป้องกันปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ระหว่างชุมชนและชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้

ที่ผ่านมาตามแนวพรมแดนการกำหนดเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้ประชาชนรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์น้อยใหญ่ ที่มีความแตกต่างด้านความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์และค่านิยม ที่อยู่อาศัยในพื้นที่บริเวณพรมแดนนั้น ๆ ได้ถูกแยกออกจากกันด้วยเส้นแบ่งเขตแดน เมื่อต้องอยู่ร่วมกันระหว่างประชาชนส่วนใหญ่และลักษณะกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างโดยอาศัยกฎกติกาเดียวกัน บ้างปรับตัวได้บ้างปรับตัวไม่ได้ กรณีที่ปรับตัวไม่ได้นั้นสืบเนื่องจากความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตที่แตกต่างโดยเฉพาะจุดยืนในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ การศึกษา ค่านิยม การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ ที่แตกต่างบางกลุ่มไม่คำนึงกฎกติกาหรือกฎหมาย เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนและคนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์ต่าง ๆ บริเวณพรมแดนของแต่ละประเทศ มีการย้ายถิ่น การเปลี่ยนที่ทำกิน การขับไล่ ต่อสู้ ผลักดัน สู้รบ เกิดการรุกรานเส้นเขตแดน มีการทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติของประเทศเพื่อนบ้านเกิดขึ้น กระทบแนวเขตแดนทางธรรมชาติ เช่น สันปันน้ำ หรือหลักเขตทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือถูกทำลาย (นนทพัทธ์ ศิริโรจน์ และ สมิหรา จิตตลดากร ๒๕๕๘)

๑.๓.๒ การเปลี่ยนแปลงของภูมิประเทศ

เส้นแบ่งเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่ปรากฏตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นโดยมาก อาศัยสภาพภูมิประเทศเป็นเส้นแบ่งเขตแดน อันได้แก่ภูเขา ทิวเขา โดยอาศัยยอดเขา สันเขาหรือสันปันน้ำ รวมถึงการใช้แม่น้ำ ไร่ร่องน้ำลึกหรือใช้จุดกึ่งกลางแม่น้ำเป็นตัวกำหนดเส้นแบ่งเขตแดน เส้นแบ่งเขตแดนทางธรรมชาตินี้ย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป เช่น เกิดการทับถม ตลิ่งถูกกัดเซาะ สายน้ำเปลี่ยนทิศทาง เกิดการผูกרון การพังทลายของภูเขา สันเขา สันปันน้ำ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน เช่น แผ่นดินไหว ดินโคลนถล่ม หลุมยุบ น้ำท่วม น้ำแล้ง

และในปัจจุบันภาวะโลกร้อน โลกเดือดส่งผลให้เกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรงมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นพายุที่ทวีความรุนแรงหลายเท่า เกิดน้ำท่วมใหญ่ แผ่นดินไหว แผ่นดินถล่ม ภัยธรรมชาติเหล่านี้มักเกิดขึ้นบ่อยครั้ง และมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ภูมิประเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากขึ้น หรืออีกด้านหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงภูมิประเทศนี้อาจเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การก่อสร้างบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย หรือก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาชุมชน พัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับความเชื่อมโยงทางการค้า การท่องเที่ยว การคมนาคมระหว่างประเทศ หรือมีการเจาะชุดทำลายทำให้เสื่อมสภาพ หรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพ เช่น การสร้างเขื่อน การดูตทรายในลำน้ำส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อเส้นแบ่งเขตแดนเกิดความไม่ชัดเจนหรือเปลี่ยนแปลงไป

ภูมิประเทศนอกจากนำมาใช้อ้างอิงเป็นเส้นแบ่งเขตแดนทางธรรมชาติระหว่างประเทศแล้วนั้น ภูมิประเทศยังส่งผลและมีปฏิสัมพันธ์ต่อความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชนอีกด้วย เช่น บริเวณที่เป็นที่ราบ ประชาชนจะตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างหนาแน่น โดยเฉพาะที่ราบลุ่มแม่น้ำ ส่วนพื้นที่ที่เป็นอุปสรรค อาทิ ที่ราบสูงหรือภูเขาประชาชนจะตั้งถิ่นฐานอยู่เบาบางกว่าแต่จะเป็นแหล่งที่มีทรัพยากร เช่น ทรัพยากรแร่ธาตุ ป่าไม้ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำลำธาร เมื่อภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงนอกจากจะกระทบต่อแนวเส้นเขตแดน เกิดความไม่ชัดเจนแล้ว ส่วนหนึ่งยังกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน เช่น ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีที่ทำกิน ขาดแคลนน้ำและแหล่งอาหาร จากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น เมื่อเส้นแบ่งเขตแดนเกิดการเปลี่ยนแปลงและความไม่ชัดเจนเกิดขึ้น การอพยพย้ายถิ่น การรุกรานเขตแดน เพื่อแย่งชิงทรัพยากรที่ดินทำกิน แหล่งน้ำและแหล่งอาหาร โดยไม่ตั้งใจของประชาชน ย่อมเกิดขึ้นได้

๑.๓.๓ ผลประโยชน์ของชาติ

การมีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนนั้นนำมาซึ่งโอกาสในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรดิน ทรัพยากรแร่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ เป็นต้น และนำมาซึ่งโอกาสในการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ รวมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมและการป้องกันประเทศจากอาชญากรรม สิ่งผิดกฎหมายและภัยพิบัติต่าง ๆ ผลประโยชน์เหล่านี้ก็นำมาซึ่งปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรและส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในพื้นที่ที่ยังไม่มีความชัดเจนของเส้นแบ่งเขตแดนได้

และความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนนี้ภายหลังได้เกิดความร่วมมือกันระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านเพื่อทำการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกัน โดยริเริ่มจากทางด้านประเทศไทย - ประเทศมาเลเซีย เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ด้านประเทศเมียนมา เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ด้านประเทศลาวเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และด้านประเทศกัมพูชา ประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ปัจจุบัน

ผ่านไปแล้วไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนยังไม่แล้วเสร็จ จากความร่วมมือในการแก้ไข

ปัญหาเขตแดนดังกล่าวที่ผ่านมาเชื่อว่ามีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนที่เกิดจากขบวนการกำหนดและจัดทำเขตแดนในยุคล่าอาณานิคมของชาติตะวันตกดังต่อไปนี้

๑.๔ สาเหตุหลักของปัญหาเขตแดน

สาเหตุหลักของปัญหาเขตแดนไม่ชัดเจนที่เกิดจากขบวนการกำหนดและจัดทำเขตแดนในอดีตมีด้วยกัน ๓ ประการคือ ๑) เกิดจากหนังสือสัญญา ๒) เกิดจากวิธีการกำหนดเขตแดน และ ๓) เกิดจากวิธีการปักปันแนวเขต ดังแสดงในรูปที่ ๑-๕

รูปที่ ๑-๕ สาเหตุของปัญหาเส้นเขตแดนไม่ชัดเจน

๑.๔.๑ สาเหตุจากหนังสือสัญญา

ประเทศไทยได้มีการเริ่มกำหนดเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยการทำความเข้าใจในรูปแบบของหนังสือสนธิสัญญาฉบับต่าง ๆ เมื่อช่วงปี พ.ศ. ๒๔๐๘ (ค.ศ. ๑๘๖๕) จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๙ (ค.ศ. ๑๙๔๖) โดยมีประเทศไทยฝ่ายหนึ่งกับประเทศอังกฤษหรือประเทศฝรั่งเศสอีกฝ่ายหนึ่งเป็นคู่สัญญา ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ยาวนานกว่าปีที่ผ่านมา ในขณะที่รูปแบบหนังสือสัญญา หรืออนุสัญญาจัดทำขึ้นโดยชาติมหาอำนาจในยุคล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก นอกจากจะมีหนังสือสัญญาหรืออนุสัญญาแล้วยังมีการทำหลักฐานประกอบหนังสือสัญญาหรืออนุสัญญาไว้อีกหลายฉบับไม่ว่าจะเป็นแผนที่แนบท้ายบันทึกวาทาแสดงตำแหน่งหลักเขตแดน หลักฐานแสดงจุดพิกัดแนวเขตแดน เป็นต้น ซึ่งหลักฐานดังกล่าวยังขาดความชัดเจน บางฉบับนั้นมีเพียงถ้อยคำพรรณนาในสัญญามีได้ให้รายละเอียดในภูมิประเทศ ซึ่งในภูมิประเทศจริงมีความแตกต่างจากถ้อยคำพรรณนา เช่น ในพื้นที่พิพาทไทย - ลาวบ้านร่มเกล้า ซึ่งตามพิธีสารแนบท้าย

สนธิสัญญา ว่าด้วยการปักปันเขตแดนสยาม - ฝรั่งเศส ปี ค.ศ. ๑๙๐๗ ข้อสอง ให้ถ้อยคำแม่น้ำเหืองเป็นเส้นเขตแดนแต่ในภูมิประเทศจริงแม่น้ำเหืองแบ่งเป็นสองสาย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการ

ตีความของทั้งสองประเทศเกิดปัญหาการตีความที่ไม่ตรงกัน หรือไม่สอดคล้อง การอ้างอำนาจอธิปไตย จึงทับซ้อนกัน

๑.๔.๒ สาเหตุจากวิธีการกำหนดเขตแดน

ในอดีตโดยส่วนใหญ่วิธีการกำหนดเขตแดนจะใช้ตามสภาพภูมิประเทศเป็นเส้นแบ่งเขตแดนทางธรรมชาติ เช่น การใช้ภูเขา ทิวเขา โดยใช้สันเขาหรือยอดเขา หรือสันปันน้ำเป็นเส้นแบ่งเขตแดน มีการใช้แม่น้ำ โดยใช้ร่องน้ำลึกหรือใช้จุดกึ่งกลางแม่น้ำเป็นตัวกำหนดเขตแดน เป็นต้น แต่สภาพภูมิประเทศที่ใช้เป็นเส้นแบ่งเขตแดนทางธรรมชาตินั้นย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา อาจเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติอย่างฉับพลัน หรือเกิดการก่อสร้าง หรือมีการทำลายของมนุษย์ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเส้นแบ่งเขตแดน นำไปสู่ปัญหาหลักฐานหรือแผนที่ที่มีไม่ตรงกับสภาพภูมิประเทศจริงในปัจจุบัน ไม่อาจหาความชัดเจนของแนวเขตได้

๑.๔.๓ สาเหตุจากวิธีการปักปันแนวเขต

แม้ในอดีตบางพื้นที่จะมีการปักปันแนวเขตเพื่อให้เกิดความชัดเจนแล้วก็ตาม แต่วิธีการปักปันแนวเขตประกอบกับวิชาการในด้านภูมิศาสตร์และเทคโนโลยีที่ใช้ในการสำรวจและปักปันในขณะนั้นยังไม่มี ความก้าวหน้าเพียงพอที่จะทำให้เกิดความชัดเจนได้ การสร้างหลักเขตแดนลงในภูมิประเทศหรือบนพื้นแผ่นดินในสมัยนั้นจะพบว่าแต่ละแนวเขตนั้นห่างไกลกันมากหลายกิโลเมตร ไม่มีค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์กำหนดไว้ บางพื้นที่ใช้หินกอง ใช้เสาไม้ หรือหลักคอนกรีตเป็นหลักเขตและจากระยะเวลาร้อยกว่าปี ที่ผ่านมา ย่อมมีการผุพัง ชำรุด สูญหาย การถูกเคลื่อนย้ายของหลักเขต ส่งผลให้ไม่มีแนวเขตที่ชัดเจนที่สามารถใช้อ้างอิงยึดถือร่วมกับภูมิประเทศได้

บทที่ ๒. นโยบายและกลไกการแก้ไขปัญหาเขตแดน

จากการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนซึ่งจะนำมาซึ่งปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐบาลไทยโดย สมช. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาเขตแดนของประเทศ ได้ให้ความสำคัญโดยกำหนดให้เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขและจัดให้มีไว้ในนโยบายความมั่นคงแห่งชาติมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน โดยจะศึกษาจากกรอบแนวคิดยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคงและแผนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกลไกระดับทวิภาคีที่เป็นกลไกหลักในการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งกลไกทางด้านการเมืองและกลไกทางด้านอื่น ๆ เพื่อช่วยในการรักษาสันติภาพด้านเขตแดน และเพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ที่ยังคงดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑ นโยบายและแผนในการแก้ไขปัญหาเขตแดน

ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านหากเกิดปัญหาความขัดแย้งที่ลุกลามบานปลายไปจนถึงการใช้กำลังทางทหาร สถานการณ์ที่เกิดขึ้นย่อมเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ และเพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ สมช. ได้ให้ความสำคัญโดยกำหนดให้เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข จัดให้มีไว้ในนโยบายความมั่นคงแห่งชาติมาโดยตลอดเพียงแต่ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเขตแดน น้อยหรือมากขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในแต่ละห้วงระยะเวลา ซึ่งนโยบายความมั่นคงในอดีตที่ผ่านมาอย่างน้อยที่สุดจะดำรงไว้ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความร่วมมือที่จะช่วยยุติปัญหาในระดับพื้นที่ไม่ให้ลุกลามเป็นปัญหาระดับชาติ

ระยะหลังจากปี พ.ศ. ๒๕๕๐ สถานการณ์พื้นที่ชายแดนซึ่งเคยเป็นพื้นที่ปิดนั้นได้เปลี่ยนสภาพไปสู่พื้นที่ที่เปิดกว้างเพื่อการติดต่อคมนาคม การค้า และการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ จึงได้ให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นในการแก้ไขปัญหาเขตแดนเพื่อการพัฒนาพื้นที่โดยส่งเสริมบรรยากาศไปสู่การปักปันเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็ว โดยรักษาความต่อเนื่องของคณะเจรจาปักปันเขตแดนร่วมและความร่วมมือของประชาชน

จนกระทั่งในช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน การแก้ไขปัญหาเขตแดนได้ถูกให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นในนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ โดยเฉพาะการส่งเสริมความร่วมมือในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมเพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่เป้าหมายมุ่งเน้นความเร่งด่วนไปที่พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จุดผ่านแดนถาวร และจุดผ่อนปรนทางการค้าและการท่องเที่ยว

ต่อมาในห้วงเวลาหลังจากปี พ.ศ. ๒๕๕๘ สมช. ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เป็นนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ โดยได้ดำเนินการภายใต้แนวคิด

และกรอบยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และในฉบับปัจจุบันการแก้ไขปัญหาเขตแดนนั้นปรากฏอยู่ใน นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคง แห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ซึ่งเป็นแผนระดับที่ ๒ ที่ได้ระบุทิศทางและเป้าหมายความมั่นคงที่ประเทศ ควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการให้เห็นผลสัมฤทธิ์ในห้วงเวลาของแผนระยะ ๕ ปี โดยมีแผนปฏิบัติการ ด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) แผนระดับ ๓ มารองรับในการแก้ไข ปัญหาเขตแดนดังกล่าว

๒.๑.๑ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ได้ให้ความสำคัญ ในการแก้ไขปัญหาเขตแดนโดยกำหนดไว้ในนโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๓ การรักษาความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดน ที่มีจุดมุ่งเน้น ให้พื้นที่ชายแดนและประชาชนในพื้นที่มีการพัฒนา มีความมั่นคงปลอดภัย มีศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามทุกรูปแบบ มีสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงของมนุษย์อย่างสมดุล และเป็นพื้นที่ความร่วมมือ และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านการร่วมกันป้องกันภัยคุกคาม ปัญหาความมั่นคง การแก้ไขปัญหาค้ำจั่ง และการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจร่วมกันอย่างยั่งยืน โดยมีการกำหนด เป้าหมายในการแก้ไขปัญหาเขตแดนไว้ว่า ปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศรอบบ้านได้รับการ แก้ไข และไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมีตัวชี้วัดค่าเป้าหมายในการสำรวจและ จัดทำหลักเขตแดนของไทย อยู่ที่ร้อยละ ๘๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ และได้กำหนดกลยุทธ์ในการแก้ไข ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน สรุปได้ว่าให้อยู่บนพื้นฐานความสมดุลระหว่าง ผลประโยชน์แห่งชาติและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยให้หยิบยกประเด็นการสำรวจและจัดทำหลัก เขตแดนระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านเข้าสู่การหารือและพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินการ ภายใต้กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกระดับ รวมถึงพิจารณาแนวทางร่วมในการใช้ประโยชน์พื้นที่ ชายแดน และให้มีการสำรวจภูมิประเทศในพื้นที่ชายแดนเพื่อสนับสนุนกระบวนการสำรวจและจัดทำ หลักเขตแดนอีกทั้ง เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นเขตแดนที่ถูกต้องให้กับประชาชนโดยเฉพาะ ในพื้นที่ชายแดน เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์พื้นที่ได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำที่ อาจละเมิดข้อตกลงระหว่างประเทศ

๒.๑.๒ แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

เพื่อรองรับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ในนโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๓ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดน ซึ่งเป็น แผนระดับที่ ๒ สมช. จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ซึ่งมีฐานะเป็นแผนระดับที่ ๓ มารองรับขับเคลื่อนแผนระดับที่ ๒ ดังกล่าวไปสู่

การปฏิบัติของหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมีกรอบแนวคิดหลักในการสร้างความสมดุลระหว่างการรักษาความมั่นคงกับการส่งเสริมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน และให้ความสำคัญกับทั้งประเด็นเชิงพื้นที่ (Area based) และรายประเด็น (Issue based) รวมทั้งการดำเนินงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การแก้ไขปัญหาเขตแดนนั้นจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนในแนวทางที่ ๘ ดำเนินการจัดระเบียบหรือควบคุมพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน ซึ่งมีเป้าหมายในการเสริมสร้างเอกภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบหรือควบคุมพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน เพื่อลดการเผชิญหน้าหรือการกระทบกระทั่งกับประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งยังเน้นการสร้าง ความสมดุลระหว่างผลประโยชน์แห่งชาติและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนปรับปรุงกลไก/ระบบ การติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ดังกล่าว และได้กำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายในแต่ละปี จนถึง พ.ศ. ๒๕๗๐ ดังตารางที่ ๒-๑

ตารางที่ ๒-๑ ตัวชี้วัดและเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖ -๒๕๗๐) ในแนวทางที่ ๘

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
ร้อยละความสำเร็จของ การดำเนินการแก้ไข ปัญหาเขตแดนของไทย เพิ่มขึ้น	การกำหนด แผนการ ดำเนินงาน ด้านเขตแดน	สำเร็จ ร้อยละ ๕๐ จากแผนการ ดำเนินงาน	สำเร็จ ร้อยละ ๖๕ จากแผนการ ดำเนินงาน	สำเร็จ ร้อยละ ๗๕ จากแผนการ ดำเนินงาน	สำเร็จ ร้อยละ ๘๐ จากแผนการ ดำเนินงาน

โดยแนวทางที่ ๘ ของแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ได้วางแนวทางปฏิบัติไว้ ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางปฏิบัติที่ ๑. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน รวมถึงเขตทางทะเลระหว่างไทยกับประเทศรอบบ้าน สนับสนุนให้มีการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดน ภายใต้กรอบและกลไกที่มีอยู่ รวมทั้งให้มีการศึกษาแนวทางและรูปแบบความร่วมมือประเภทต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน

แนวทางปฏิบัติที่ ๒. จัดระเบียบพื้นที่ที่มีเงื่อนไขของปัญหาความมั่นคง โดยใช้กลไกที่เกี่ยวข้อง ในทุกระดับเพื่อแก้ไขปัญหา โดยระมัดระวังไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพื้นที่ชายแดน และเป็นปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

แนวทางปฏิบัติที่ ๓. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและรับทราบความสำคัญและความจำเป็นต่าง ๆ ในขั้นตอนการปฏิบัติงาน

โดยมี สมช. เป็นผู้รับผิดชอบหลัก และมีหน่วยงานหลักสำคัญที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ ที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและให้ความเห็นในปัญหาทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศและผลักดันการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านต่าง ๆ ให้มีความคืบหน้าภายใต้กลไกทวิภาคีที่มีอยู่ระหว่างกัน โดยพยายามจำกัดให้การเจรจาแก้ไขปัญหาเขตแดนอยู่ในกรอบของกลไกทวิภาคีด้านเขตแดน เพื่อมิให้ประเด็นเขตแดนขยายไปอยู่ในกรอบความร่วมมืออื่น ๆ ที่จะทำให้การเจรจาเขตแดนมีความซับซ้อนมากขึ้น และกรมแผนที่ทหารกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นหน่วยงานทางด้านเทคนิคทำหน้าที่สำรวจหาแนวเส้นเขตแดนที่ถูกต้องในภูมิภาคที่มีแผนปฏิบัติการเชื่อมโยงรองรับในแนวทางปฏิบัติดังกล่าว (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ๒๕๖๖)

นอกจากแนวทางที่ ๘ ที่เป็นแนวทางหลักในการแก้ไขปัญหาเขตแดนแล้ว ยังมี ๓ แนวทางดำเนินการที่มีความสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาเขตแดนในลำดับรอง ดังนี้

แนวทางที่ ๑) พัฒนาระบบป้องกันพื้นที่ชายแดน ในแนวทางปฏิบัติเพื่อการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนตามแนวชายแดน

แนวทางที่ ๔) การเตรียมความพร้อมในการยกระดับจุดผ่านแดน ที่มีเป้าหมายเพื่อศึกษาพื้นที่ในแต่ละจังหวัดชายแดนที่มีความเหมาะสมในการยกระดับเป็นจุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ และเตรียมความพร้อมระบบโครงสร้างพื้นฐานบริเวณจุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ ซึ่งยังไม่ใช้จุดผ่านแดนถาวรให้มีความพร้อมสำหรับการยกระดับเป็นจุดผ่านแดนถาวรและสามารถป้องกันภัยความมั่นคง

แนวทางที่ ๙) จัดทำฐานข้อมูลความมั่นคงด้านชายแดน ที่มีเป้าหมาย เพื่อให้หน่วยงานในพื้นที่ชายแดนหรือที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชายแดนสามารถใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลความมั่นคงด้านชายแดนในการจัดทำแผนงาน/โครงการ รวมถึงการตัดสินใจในระดับปฏิบัติ และการกำหนดแนวทางในระดับนโยบาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งแนวทางทั้ง ๓ ดังกล่าว เป็นแนวทางส่งเสริมในการแก้ไขปัญหาเขตแดนตามแนวปฏิบัติที่เป็นหลักในแนวทางดำเนินการที่ ๘ เช่น ส่งเสริมการเจรจาแก้ไขปัญหาเขตแดนโดยพัฒนา จุดผ่านแดนร่วมระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

๒.๑.๓ การขับเคลื่อนแผนและการแก้ไขปัญหาเขตแดน

สมช. นอกจากเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนแผนระดับ ๓ แล้วยังเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเขตแดนในภาพรวมของประเทศด้วย โดยได้มีการดำเนินการผ่านกลไกคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนของประเทศไทย (ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒) ซึ่งมีหน้าที่พิจารณาปัญหาเขตแดนของไทยทั้งทางบกทางน้ำและทางทะเลเว้นแต่ปัญหาการแบ่งเขตไหล่ทวีปและเสนอต่อนายกรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ คณะกรรมการดังกล่าวได้มีคำสั่งแต่งตั้ง

คณะอนุกรรมการพิจารณาประเมินและติดตามประเด็นเขตแดนของประเทศไทย ทำหน้าที่ศึกษา ติดตาม และประเมิน ความสำเร็จของการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเขตแดนรวมถึงกำหนดแนวทาง ประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในเรื่องเขตแดน อีกทั้งได้ร่วมกับกรมสนธิสัญญา และกฎหมาย ในการจัดทำแนวทางการแก้ไขปัญหาเขตแดนใน ๙ พื้นที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในการดำเนินการ ดังกล่าว และส่งเสริมการบูรณาการการทำงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้านที่ติดกับประเทศ เพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนแผน โดยมีรายละเอียด ๙ พื้นที่นำร่องดังตารางที่ ๒-๒

ตารางที่ ๒-๒ พื้นที่นำร่อง ๙ พื้นที่ปัญหาชายแดนที่กำหนดโดยคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนของประเทศไทย

ลำดับ	ประเทศเพื่อนบ้าน	พื้นที่	ลักษณะปัญหา	ระดับความสำคัญ
๑	กัมพูชา	บ้านโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว	-มวลงชนต่อต้าน การแก้ไขปัญหา เขตแดน	มาก
๒		จุดผ่อนปรนการค้าช่องอานม้า อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี	-บริหารจัดการ ชายแดน	ปานกลาง
๓		ช่องสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์	-ปัญหาเขตแดน และละเมิด	มาก
๔		คลองตะเคียน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี	ข้อตกลง	ปานกลาง
๕		บ้านท่าเส้น อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด		ปานกลาง
๖		บ้านป่าไร่ใหม่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	-เขตแดนกระทบ ต่อการพัฒนา	มาก
๗	ลาว	แก่งผาได อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย	-มวลงชนต่อต้าน การแก้ไขปัญหา เขตแดน	มาก
๘	เมียนมาร์	จุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	-บริหารจัดการ ชายแดน	น้อย
๙	มาเลเซีย	แม่น้ำโก-ลก จังหวัดนราธิวาส	-การเปลี่ยนแปลง ทางธรรมชาติ และการรักษา สภาพตลิ่ง	น้อย

อย่างไรก็ตามจากการปฏิบัติงานของกองกำลังป้องกันชายแดน ที่มีหน้าที่ดูแล ปกป้อง พิทักษ์รักษาอธิปไตยของชาติตามแนวชายแดนโดยตรงประมาณ ๕,๖๕๖ กิโลเมตร มีภารกิจสำคัญอันได้แก่ การปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่ระวางป้องกัน การเฝ้าตรวจและการป้องกันชายแดน การจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านและการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน การรักษาทรัพยากรป่าไม้ เป็นต้น พบว่าปัจจุบันประเทศไทยพบพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านทั้งสิ้น ๙๙ พื้นที่ โดยมีการแบ่งความรับผิดชอบ

และพบปัญหาเกี่ยวกับเขตแดนทั้งสิ้น ๙๙ พื้นที่ (ข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖) แต่ละด้านที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้

ด้านประเทศไทย - ประเทศกัมพูชา พบปัญหารวม ๓๗ พื้นที่ ในพื้นที่ชายแดนทางบกด้านจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานีและจังหวัดสระแก้ว พบปัญหาเส้นเขตแดนและพื้นที่ทับซ้อนของแนวหลักเขตแดนและละเมิดบันทึกความเข้าใจร่วมรวม ๑๙ พื้นที่ ในด้านจังหวัด จันทบุรี ตราด พบปัญหาเส้นเขตแดนและละเมิดบันทึกความเข้าใจร่วมรวม ๑๘ พื้นที่

โดยมีพื้นที่ที่เห็นว่ามีมีความสำคัญเร่งด่วน ๓ พื้นที่เพิ่มเติม จาก ๙ พื้นที่ ที่ทาง สมช. กำหนดดังนี้

- ๑) บริเวณพื้นที่ ภูมะเขือ เขาพระวิหาร อำเภอ กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ลักษณะปัญหายืดแผนที่ต่างกันเกิดพื้นที่ทับซ้อน และละเมิดข้อตกลงร่วมของประเทศเพื่อนบ้านกระทบความมั่นคง
- ๒) พื้นที่ช่องสะง่า อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีการละเมิดข้อตกลงร่วมของประเทศเพื่อนบ้าน
- ๓) พื้นที่ช่องจอม อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ที่ทางกัมพูชาเห็นชอบร่วมกันในหลักเขตแล้ว แต่เนื่องจากอยู่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทำให้ยากต่อการสร้างด่านพรมแดน

ด้านประเทศไทย - ประเทศลาว พบปัญหาเขตแดนรวม ๒๗ พื้นที่ ในพื้นที่ชายแดนด้านจังหวัดเลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร และด้านจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พบเป็นปัญหาเกาะดอนด้านแม่น้ำโขง ๑๐ พื้นที่และปัญหาเขตแดนทางบก ๑๗ พื้นที่ ในส่วนปัญหาเกาะดอนนั้นจะเป็นลักษณะปัญหาเกาะดอนที่เกิดขึ้นใหม่ภายหลังอนุสัญญาสยาม - ฝรั่งเศส ซึ่งฝ่ายไทยและลาวต่างอ้างสิทธิบนเกาะดอน จำนวน ๔ พื้นที่ ปัญหาแม่น้ำโขงเกิดการตื่นเงิน ทำให้เรือฝ่ายไทยไม่สามารถสัญจรตามลำน้ำโขงได้กระทบเจ้าหน้าที่และประชาชน ๒ พื้นที่ ปัญหาจากเกาะดอนเชื่อมติดกับฝั่งไทย ๑ พื้นที่ ปัญหาประเทศลาวร่วมกับเกาหลีใต้สำรวจพื้นที่พัฒนาเกาะดอนกลางโขงเพื่อพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ภายใต้ชื่อโครงการ “ดริมแลนด์ลาว” กระทบร่องน้ำลึกและตลิ่งฝั่งไทย ๑ พื้นที่ และละเมิดข้อตกลงร่วมรวม ๒ พื้นที่ ส่วนปัญหาเขตแดนทางบกพบ ๑๗ พื้นที่นั้น เป็นปัญหาการยึดถือแผนที่คนละฉบับทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อน และปัญหาการอ้างสิทธิเส้นเขตแดนรวม ๑๐ พื้นที่ ปัญหาสันปันน้ำในภูมิประเทศจริงไม่สอดคล้องกับแผนที่ใช้สำรวจและปักปัน ๕ พื้นที่และมีการละเมิดข้อตกลงร่วม ๒ พื้นที่

โดยมีพื้นที่ที่เห็นว่ามีควมสำคัญเร่งด่วน เพิ่มเติมจาก ๙ พื้นที่ ที่ทาง สมช. กำหนด มีดังต่อไปนี้

- ๑) บริเวณพื้นที่ บ้านทุ่งหนองบัวและบ้านหินสูง อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ลักษณะปัญหา การอ้างสันปันน้ำแตกต่างกันเกิดพื้นที่ทับซ้อนกระทบพื้นที่ทำกินของประชาชนไทย
- ๒) ปัญหาเกาะดอนที่เกิดขึ้นใหม่ในลำน้ำโขง เกิดปัญหาการอ้างสิทธิในพื้นที่ระหว่างไทยและประเทศ เพื่อนบ้านเช่นพื้นที่หาดบ้านหนาด ในพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
- ๓) ปัญหาเกาะดอนเชื่อมติดกับฝั่งไทยบริเวณพื้นที่ดอนโคคาด อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ
- ๔) ปัญหาพัฒนาพื้นที่กระทบร่องน้ำลึกและตลิ่งฝั่งไทยในพื้นที่บริเวณดอนกลางโขง อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย

ด้านประเทศไทย - ประเทศเมียนมา พบปัญหาเขตแดนรวม ๓๓ พื้นที่ ในพื้นที่ชายแดนด้านจังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง พบปัญหา เรื่องเส้นเขตแดนและการวางกำลังทหารเผชิญหน้า ๕ พื้นที่ ปัญหาที่เกิดจากแผนที่ ประเทศไทย และประเทศเมียนมาจัดทำไม่ตรงกัน ๙ พื้นที่ ปัญหาที่เกิดจากการสูญหายของหลักเขตแดน ๔ พื้นที่ ถูกเคลื่อนย้าย ๑ พื้นที่ ปัญหาที่เกิดจากความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนเนื่องจากการลากเส้นตรงระหว่าง ภูมิประเทศสำคัญ ๔ พื้นที่ ปัญหาที่เกิดจากแนวลำน้ำที่ใช้เป็นเส้นเขตแดนขาดหายหรือเกิดการ เปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ ๕ พื้นที่ ปัญหาการก่อสร้างรูก้ำและละเมิดข้อตกลงร่วม ๔ พื้นที่ และปัญหา การอ้างกรรมสิทธิเหนือเกาะ ๓ เกาะ

โดยมีพื้นที่ที่เห็นว่ามีควมสำคัญเร่งด่วนเพิ่มเติม จาก ๙ พื้นที่ ที่ทาง สมช. กำหนด ได้แก่

- ๑) บริเวณพระธาตุคอกช้างเผือก บ้านท่าอาจ ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
- ๒) พื้นที่บริเวณพื้นที่ตัดขาด บ้านแม่โกนเกน ตำบลมีหวาน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
- ๓) เกาะต้ายิม อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ลักษณะปัญหาสภาพลำน้ำเปลี่ยนแปลงเกิดการอ้างสิทธิ ในพื้นที่ของประเทศเพื่อนบ้าน

ด้านประเทศไทย - ประเทศมาเลเซีย พบปัญหาเขตแดน ๒ พื้นที่ ในพื้นที่ชายแดนด้านจังหวัดสงขลา ยะลา สตูล นราธิวาส พบปัญหาหลักเขตแดนพื้นที่ทับซ้อน ๑ พื้นที่ และปัญหาการพัฒนาริมตลิ่ง ของประเทศเพื่อนบ้านกระทบเส้นเขตแดนไทย ๑ พื้นที่ (ซึ่งเป็นหนึ่งในพื้นที่นำร่อง ๙ พื้นที่ของ สมช.)

๒.๒ กลไกการแก้ไขปัญหาเขตแดน

ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านนั้น ได้มีความพยายามในการแก้ไขในแนวทางสันติวิธี โดยอาศัยกลไกในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม รวมทั้งกลไกทางด้านความมั่นคงและความร่วมมือด้านต่าง ๆ ในการลดปัญหาและอุปสรรคที่ก่อให้เกิดความล่าช้าในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม และในการดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมนั้น นอกจากจะต้องร่วมกำหนดหลักการและกติกาที่ต้องยึดถือร่วมกันแล้ว ความพร้อมและท่าทีในการร่วมสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมของประเทศเพื่อนบ้านก็มีความสำคัญยิ่งที่จะส่งผลให้การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมเป็นไปอย่างรวดเร็วและตกลงกันได้ด้วยดี ดังนั้นการสร้างความพร้อมและการเตรียมการที่ดีโดยอาศัยกลไกระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับอำนาจหน้าที่ในแต่ละกลไกจึงมีความสำคัญ ซึ่งมีกลไกที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาเขตแดนดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ คณะกรรมการเขตแดนร่วม

คณะกรรมการเขตแดนร่วม หรือ Joint Boundary Committee (JBC) มีหน้าที่ในการเจรจาสำรวจ และจัดทำหลักเขตแดนร่วมระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศ เป็นการดำเนินการภายใต้กลไกทวิภาคีด้านเขตแดนที่ประเทศไทยมีอยู่กับประเทศเพื่อนบ้านด้านประเทศต่าง ๆ ได้แก่ คณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) ไทย - เมียนมา คณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) ไทย - ลาว คณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) ไทย - กัมพูชา และคณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนร่วมไทย - มาเลเซีย หรือ Land Boundary Committee (LBC) พลโท นพดล โชติศิริ ได้เขียนเกี่ยวกับคณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) (พลโท นพดล โชติศิริ ๒๕๕๖) ไว้ว่า “คณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานฝ่ายไทย ในขณะที่คณะกรรมการซึ่งอยู่ในส่วนของกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม จะเรียกว่า คณะกรรมการจัดทำ หลักเขตแดนร่วมระหว่างไทย-มาเลเซีย (LBC) มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นประธานฝ่ายไทย มีเสนาธิการทหาร และเจ้ากรมแผนที่ทหารเป็นรองประธาน คณะกรรมการ JBC และคณะกรรมการ LBC ถือเป็นคณะกรรมการ/กรรมการระดับสูงที่รับผิดชอบ และดูแลในเรื่องการปักปันเขตแดนโดยตรง โดยมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

- ๑) กำหนดนโยบาย และเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดน รวมทั้งพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนวเพื่อให้เป็นไปตามสนธิสัญญา แผนที่ปักปัน และหลักฐานอื่น ๆ ที่ได้ตกลงกันได้
- ๒) กำหนดพื้นที่ความเร่งด่วนในการสำรวจที่จะมีการปักเขตแดนร่วมกัน และพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและปักปันเขตแดนที่ได้กำหนดขึ้น

- ๓) พิจารณาและรับรองแผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ (Terms of Reference : TOR) ในการสำรวจและปักปันเขตแดนร่วมกัน
- ๔) แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือปรับปรุงคณะกรรมการให้เหมาะสมตามความจำเป็นเพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่
- ๕) จัดทำแผนที่ร่วมเพื่อแสดงเส้นเขตแดนที่ได้ทำการสำรวจและปักปันเขตแดนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

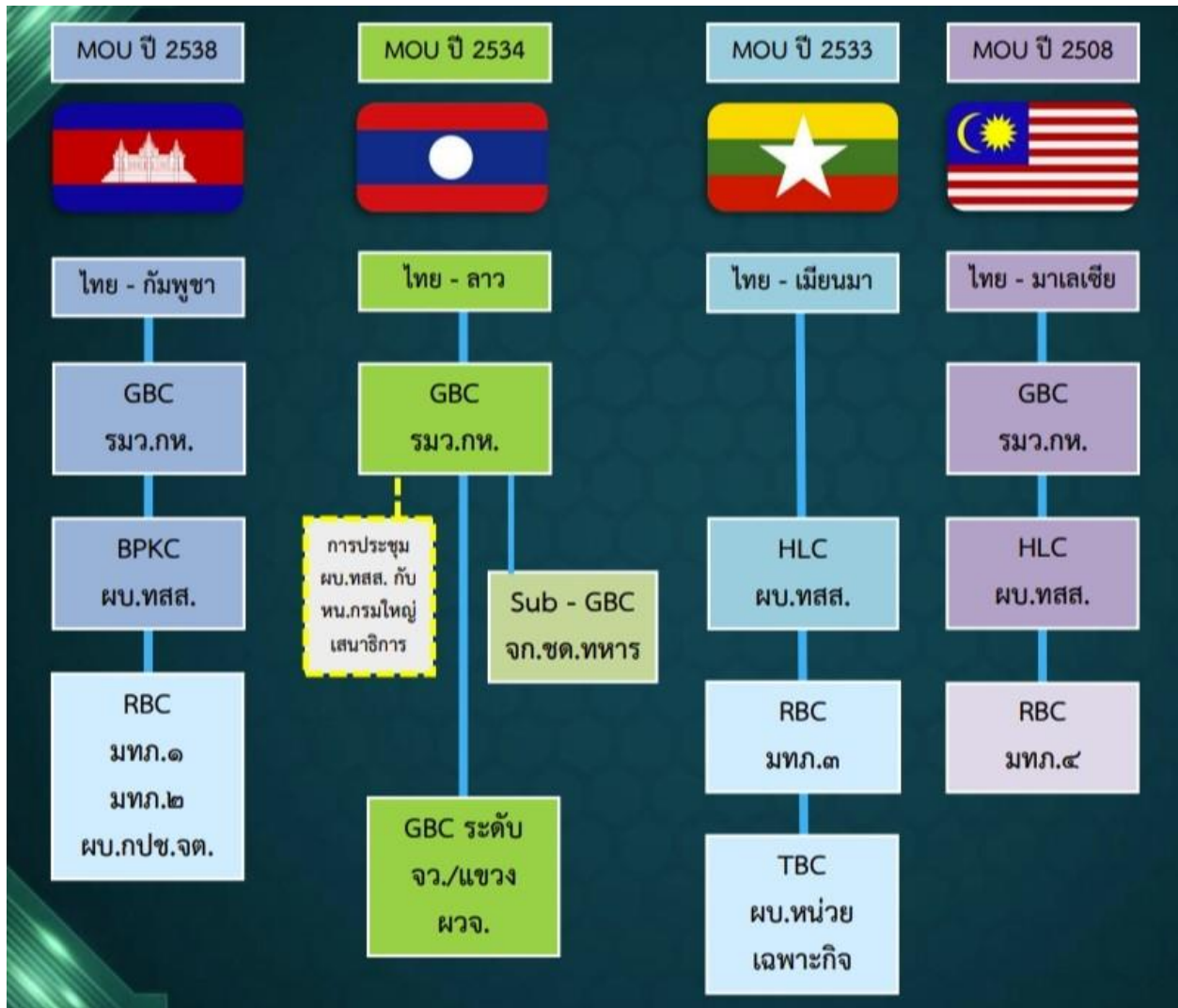
นอกจากคณะกรรมการ JBC และ คณะกรรมการ LBC ดังกล่าวแล้ว ยังมีคณะกรรมการในระดับรองลงมาซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเจรจาทางเทคนิคเกี่ยวกับการสำรวจและปักปันเขตแดนรวมทั้งการจัดชุดสำรวจร่วมเพื่อเข้าปฏิบัติงานในภูมิภาค โดยจะปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการชุดใหญ่ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เรียกว่า คณะอนุกรรมการเทคนิคร่วมๆ หรือ Joint Technical Committee (JTC) หรือ Joint Technical Sub Commission (JTSC) แล้วแต่จะเรียกในแต่ละด้าน โดยมีเจ้ากรมแผนที่ทหารเป็นประธานฝ่ายไทย เป็นต้น”

๒.๒.๒ กลไกทางด้านความมั่นคงและความร่วมมือด้านต่าง ๆ

ปัจจุบันประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีความสัมพันธ์ทวิภาคีอยู่ในระดับดีมากทั้งในระดับรัฐบาล กองทัพ ภาคเอกชนและประชาชน โดยมีกลไกที่มีความสำคัญที่มีส่วนช่วยในการดูแลและรักษาสิทธิเกี่ยวกับเขตแดนรวมทั้งสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดความไว้วางใจและความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเขตแดน ดังนี้

๒.๒.๒.๑ กลไกทางด้านความมั่นคง

กลไกทางด้านความมั่นคง เป็นกลไกหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ในการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน เพื่อให้ประชาชนของทั้งสองฝ่ายดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ปรากฏรายละเอียดตามภาพประกอบ (รายละเอียดเกี่ยวกับกลไกและอำนาจหน้าที่อยู่ใน ภาคผนวก)

รูปที่ ๒-๑ กลไกทางด้านความมั่นคง

๒.๒.๒.๒ กลไกความร่วมมือทวิภาคีด้านอื่น ๆ

กลไกความร่วมมือทวิภาคีอื่น ๆ ที่มีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อประชาชน และพัฒนาส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างประเทศ มีดังต่อไปนี้

ด้านประเทศเมียนมา

- คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย - เมียนมา (Thailand-Myanmar Joint Commission on Bilateral Cooperation – JC) เป็นกลไกความร่วมมือในระดับทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มีบทบาทในการดูแลและส่งเสริมความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน วัฒนธรรม และ สังคม โดยแต่ละฝ่ายจะสลับกันเป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุม ซึ่งอาจมีขึ้นปีละครั้งหรือ ๒ - ๓ ครั้งต่อปี ขึ้นอยู่กับ

ความเหมาะสมและความสะดวกของทั้งสองฝ่าย มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองฝ่ายเป็นประธานร่วมโดยประเทศเมียนมาเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม JC ครั้งที่ ๙ เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ ที่กรุงเนปยีดอ และประเทศไทยมีกำหนดเป็นเจ้าภาพการประชุม JC ครั้งที่ ๑๐ ที่ประเทศไทย

- กลไกด้านความร่วมมือการค้า เช่น คณะกรรมการร่วมด้านการค้าชายแดน (Joint Committee on Border Trade – JBTC) โดยประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม JBTC ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๕ - ๖ กันยายน ๒๕๖๑ ที่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นต้น

ด้านประเทศลาว

- คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย - ลาว (Joint Commission : JC) อันเป็นกลไกหรือกรอบความร่วมมือที่ดูแลภาพรวมความสัมพันธ์ทวิภาคี ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองฝ่ายเป็นประธานร่วม ประเด็นหารือในกรอบความร่วมมือนี้ครอบคลุมทุกมิติ เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน การเปิดจุดผ่านแดน การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม แรงงาน ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมการค้าการลงทุนและความร่วมมือเพื่อการพัฒนา เป็นต้น
- การดำเนินกิจกรรมในแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหือง แม่น้ำโขงและแม่น้ำเหืองเป็นแม่น้ำพรมแดนระหว่างประเทศ ในอดีตเคยมีปัญหาการลักลอบคุดทรายและปัญหาตลิ่งถูกกัดเซาะ ทั้งสองฝ่ายจึงได้ตั้งคณะกรรมการร่วมไทย - ลาว เพื่อดูแลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหือง (Joint Committee for Management on Mekong River and Heung River : JCMH) เพื่อเป็นกลไกป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานฝ่ายไทย

ด้านประเทศกัมพูชา

- คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี ไทย - กัมพูชา (Joint Commission on Bilateral Cooperation : JC) ซึ่งเป็นเวทีสำหรับการเจรจา ตกลงเกี่ยวกับความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา การท่องเที่ยว ฯลฯ โดยได้มีการประชุมครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๓๘

ด้านประเทศมาเลเซีย

ด้านประเทศมาเลเซีย ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ด้านหลัก ได้แก่ด้านความร่วมมือภายใต้กลไกต่าง ๆ ที่มีอยู่ และด้านความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

- ด้านความร่วมมือภายใต้กลไกต่าง ๆ ที่มีอยู่ เช่น คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างไทยกับมาเลเซีย (Joint Commission : JC) ซึ่งเป็นกลไกความร่วมมือในระดับทวิภาคีระหว่างประเทศ มีบทบาทในการดูแลและส่งเสริมความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน วัฒนธรรม และ สังคมซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองฝ่ายเป็นประธานร่วม และคณะกรรมการด้านความมั่นคงดังกล่าวข้างต้น
- ด้านความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วย การเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนร่วมกัน การร่วมกันพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชายแดนของทั้งสองประเทศและการเสริมสร้างมาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures) บนพื้นฐานของกรอบ ๓Es ได้แก่ การศึกษา (Education) การจ้างงาน (Employment) และการประกอบกิจการ (Entrepreneurship) เป็นต้น

บทที่ ๓. ปัญหาและการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

จากรากฐานสำคัญของปัญหาเขตแดนอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์และความต้องการในผลประโยชน์รวมถึงสาเหตุหลักของปัญหาที่เกิดจากขบวนการในการจัดให้มีขึ้นของเส้นเขตแดนในสมัยล่าอาณานิคมของชาวตะวันตกที่มีปัญหาเกิดจากหนังสือสัญญาที่มีความไม่ชัดเจน เกิดจากวิธีการในการกำหนดเส้นเขตแดนที่อาศัยแนวเขตแดนทางธรรมชาติรวมถึงวิชาการในด้านภูมิศาสตร์และเทคโนโลยีที่ใช้ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมในขณะนั้นยังไม่มี ความก้าวหน้าเพียงพอที่จะทำให้เกิดความชัดเจนของเส้นเขตแดนได้ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้มี ปัญหาเขตแดนและความพยายามในการแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน มาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน รายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑ พัฒนาการในการแก้ไขปัญหาเขตแดนที่ผ่านมาและการดำเนินการในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม

ประเทศไทยมีเขตแดนทางบกพร้อมกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมระยะทางยาวทั้งสิ้นประมาณ ๕,๖๕๖ กิโลเมตร โดยอาศัยสภาพภูมิประเทศเป็นเส้นแบ่งเขตแดนทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา สันปันน้ำ เป็นระยะทางยาวประมาณ ๓,๓๐๗ กิโลเมตร และเขตแดนทางบกที่อาศัยลำน้ำ ร่องน้ำลึก ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีความยาวรวมกันประมาณ ๒,๓๔๙ กิโลเมตร (กรมแผนที่ทหาร ๒๕๖๖; มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ม.ป.ป.; สถาบันดำรงราชานุภาพ ม.ป.ป.) ซึ่งมีวิธีการในการ แก้ปัญหาที่แตกต่างกันของแต่ละด้านประเทศดังนี้

๓.๑.๑ ด้านประเทศเมียนมา

การแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนไม่ชัดเจนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมา เริ่มมีขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยได้มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ MOU ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมา เกี่ยวกับ เขตแดนคงที่ช่วงแม่น้ำสาย - แม่น้ำรวก ลงนาม ๑๘ มิถุนายน ๒๕๓๔ เป็นการกำหนดเขตแดนในลักษณะ คงที่เป็นการถาวรตามแนวร่องน้ำลึกของแม่น้ำสาย - แม่น้ำรวก (ยึด ณ ช่วงเวลาที่ มีการสำรวจกัน) โดยไม่คำนึงของการเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำอันเกิดขึ้นในภายหลัง โดยยึดอนุสัญญาลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๑๑ (ค.ศ. ๑๘๖๘) หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับอังกฤษว่าด้วยเมืองเชียงใหม่ เมืองลำปาง เมืองลำพูน ฉบับปี พ.ศ. ๒๔๒๖ ค.ศ. ๑๘๘๓ ปฏิญญา ฉบับปี พ.ศ. ๒๔๓๗ ค.ศ. ๑๘๙๔ พร้อมแผนที่ แนบท้าย ๓ ระวัง ใช้ในการสำรวจและปักปันร่วมกัน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ มีการจัดตั้งคณะกรรมการ เขตแดนร่วมประเทศไทยกับประเทศเมียนมา (JBC) ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกัน ต่อมา ในการประชุม JBC ครั้งที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันในหลักการที่จะให้มีการสำรวจ และจัดทำหลักเขตแดนร่วมประเทศไทยกับประเทศเมียนมา โดยแบ่งพื้นที่การสำรวจออกเป็น ๑๐ ตอน เริ่มด้านเหนือในเขต จังหวัดเชียงรายลงมาทางใต้ถึงปลายแหลมวิกตอเรียพอยท์ที่จังหวัดระนอง ไม่รวมแนว

เขตคองที่แม่น้ำสาย - แม่น้ำรวกที่สำรวจเสร็จสิ้นแล้วในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๑ และในระหว่างทำการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมนั้นพบว่าประชาชนที่อาศัยทำกินอยู่บริเวณแม่น้ำที่เป็นแนวเส้นแบ่งเขตแดนของทั้งสองประเทศประสบปัญหาได้รับผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ทำให้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ คณะกรรมาธิการเขตแดนร่วม (JBC) ประเทศไทยกับประเทศเมียนมา ได้ตกลงจัดตั้งกลไกร่วมขึ้นมา ๑ คณะ เรียกว่า คณะกรรมการเทคนิคร่วมระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมา เพื่อพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับแม่น้ำที่เป็นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมาตลอดแนว (Thailand – Myanmar Joint Technical Committee on River Boundary between Thailand and Myanmar : JTC) ภารกิจสำคัญ คือ การตกลงหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ บริเวณแม่น้ำที่เป็นเขตแดนของทั้งสองฝ่าย โดยเฉพาะบริเวณแม่น้ำเมยและแม่น้ำกระบุรี ซึ่งมีการเปลี่ยนเส้นทางอยู่บ่อยครั้ง และก่อให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนมาอย่างต่อเนื่อง

ผลการสำรวจปักปัน/จัดทำหลักเขตแดนร่วม สรุปได้ดังต่อไปนี้

- ปี พ.ศ.๒๕๓๖ (ค.ศ.๑๘๙๓) ได้มีการสำรวจและปักปันหลักเขตแดนไว้จำนวน ๒๑ หลัก ซึ่งเป็นหลักเขตเดิม
- ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ - พ.ศ.๒๕๓๑ มีการสำรวจและปักปันหลักเขตแดนแบบคองที่ช่วงแม่น้ำสาย - แม่น้ำรวก ระยะทาง ๕๙ กิโลเมตร สร้างหลักอ้างอิงเขตแดนจำนวน ๔๙๒ คู่
- ปี พ.ศ.๒๕๔๓ - พ.ศ.๒๕๔๗ ดำเนินการสำรวจตรวจสอบหลักอ้างอิงเขตแดนแม่น้ำสาย - แม่น้ำรวก สร้างหลักเขตแดนแบบ A จำนวน ๗๙ หลัก แบบ B จำนวน ๑๖ หลัก บริเวณแม่น้ำเปลี่ยนทิศทางและกลายเป็นพื้นดินและซ่อมแซมหลักเขตอ้างอิงเขตแดน ๔๑๓ คู่ และในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ สร้างหลักเขตแบบ B อีก ๑๘ หลัก
- การจัดทำแผนที่ภาพถ่าย (Orthophoto Maps) ในพื้นที่ตอนที่ ๘ และ ๙ ในเขตพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง

การดำเนินการต่อไป ประเทศไทยและประเทศเมียนมาอยู่ระหว่างสำรวจตรวจสอบหลักเขตแดนและหลักอ้างอิงเขตแดนบริเวณแม่น้ำสาย - แม่น้ำรวก แต่สืบเนื่องจากประเทศเมียนมาไม่มีงบประมาณจึงขอเลื่อนการสำรวจออกไป

๓.๑.๒ ด้านประเทศลาว

การแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนไม่ชัดเจนระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว เมื่อวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้นทั้ง ๒ ฝ่ายบรรลุความตกลงระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว เกี่ยวกับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนวร่วมกันโดยให้เป็นไปตามอนุสัญญา ๑๓ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๐๔ สนธิสัญญาเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๐๗ และอนุสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๒๖

และแผนที่ที่จัดทำขึ้นตามความตกลงทุกฉบับข้างต้น และได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย – ลาว (JBC) พร้อมกับจัดตั้งคณะอนุกรรมการเทคนิคร่วม (JTC) โดยมีการจัดทำแผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ Terms of Reference – TOR เพื่อดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมทางบก ๖ ตอนโดยเริ่มสำรวจเมื่อ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ และทางลำน้ำ ๑๐ ตอน เริ่มตกลงดำเนินการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยอยู่ระหว่างจัดทำร่าง TOR ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งปัจจุบันยังไม่สามารถตกลงกันได้ เนื่องจากทั้งสองฝ่ายมีความเห็นต่างกันเกี่ยวกับวิธีการกำหนดเส้นเขตแดนในแม่น้ำโขง

ผลการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม สรุปได้ดังต่อไปนี้

- พื้นที่ทางบก นับแต่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ จากระยะทางสันปันน้ำทั้งสิ้น ๗๐๒ กิโลเมตร ได้ร่วมสำรวจตรวจสอบสันปันน้ำในภูมิประเทศแล้ว ระยะทาง ๖๗๗.๕ กิโลเมตร และได้ก่อสร้างหลักเขต ๒๑๑ หลัก คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๕ ของพื้นที่ทางบก
- ทางลำน้ำ ได้มีการสำรวจร่องน้ำลึกและร่วมจัดทำแผนที่แม่น้ำโขงฉบับใหม่ จำนวน ๑๑๕ ระวังแล้วเสร็จ และปัจจุบันอยู่ระหว่างการถ่ายทอดเส้นเขตแดนลงไปในพื้นที่แม่น้ำโขงฉบับใหม่ ตามวิธีการของแต่ละฝ่ายโดยทดลองถ่ายทอดไปแล้ว ๖ ระวัง ส่วนที่เหลือยังไม่แล้วเสร็จ

การดำเนินการปฏิบัติต่อไปในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ จะเป็นการก่อสร้างหลักเขตแดนทางบกในพื้นที่คองค้ำ จำนวน ๖ หลัก พร้อมกับดำเนินการสำรวจสภาพและบำรุงรักษาหลักเขตแดนทางบกในพื้นที่ ตอน ๒ จังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยา ที่ได้ก่อสร้างไว้แล้วจำนวน ๑๘ หลัก อีกทั้งสำรวจเก็บรายละเอียดในภูมิประเทศจริงในพื้นที่ตอน ๓ ให้มีค่าพิกัดที่ถูกต้องสมบูรณ์ และดำเนินการรวบรวมและเปรียบเทียบข้อมูลเอกสารในการจัดทำบันทึกประวัติศาสตร์ (Historical Record) เกี่ยวกับโครงการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว เพื่อเป็นหลักฐาน จำนวน ๑๒ ข้อ

๓.๑.๓ ด้านประเทศกัมพูชา

การแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนไม่ชัดเจนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ นั้น รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชา ได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการธิการเขตแดนร่วมไทย-กัมพูชา และเมื่อ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจ MOU 43 เพื่อกำหนดกรอบทางกฎหมายในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบก มีสาระสำคัญคือ

- ๑) ใช้สนธิสัญญาทั้งสองฉบับและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (ค.ศ. ๑๙๐๔ และ ค.ศ. ๑๙๐๗)
- ๒) ตั้งคณะกรรมการธิการเขตแดนร่วมไทย - กัมพูชา (Thai-Cambodian Joint Commission on Demarcation for land Boundary — JBC)
- ๓) ห้ามทำลายสภาพภูมิประเทศชายแดนระหว่างรอสำรวจและจัดทำหลักเขตแดน

พื้นที่ที่มีหลักเขตแดนตั้งแต่สมัยสยาม-ฝรั่งเศส คิดเป็นระยะทาง ๖๐๓ กิโลเมตร มีหลักเขตแดน ๗๓ หลัก ตั้งแต่หลักเขตแดนที่ ๑ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ถึงอ่าวไทยที่หลักเขตแดนที่ ๗๓ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด และพื้นที่ที่ยังไม่มีหลักเขตแดนคิดเป็นระยะทาง ๑๙๕ กิโลเมตร เริ่มตั้งแต่จุดร่วมสามฝ่ายไทย - ลาว - กัมพูชา ที่อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี ถึงหลักเขตแดนที่ ๑ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ พร้อมได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการเทคนิคร่วมไทย - กัมพูชา (Joint Technical Sub-commission- JTSC) และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้เห็นชอบต่อแผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ TOR 46 ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม โดยได้แบ่งพื้นที่สำรวจออกเป็น ๗ ตอน และกำหนดขั้นตอนดำเนินงาน ๕ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ ๑ การสำรวจสภาพและที่ตั้งหลักเขตแดนเดิมทั้ง ๗๓ หลัก ขั้นตอนที่ ๒ การจัดทำแผนที่ภาพถ่าย ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดแนวที่จะเดินสำรวจบนแผนที่ภาพถ่าย ขั้นตอนที่ ๔ การเดินสำรวจหาแนวเขตแดนในภูมิประเทศ และขั้นตอนที่ ๕ การสร้างหลักเขตแดนทุกระยะห่างไม่เกิน ๕ กิโลเมตร

ผลการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม สรุปได้ดังนี้

- ตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๖ ถึงปัจจุบัน มีการสำรวจหลักเขตแดน ๗๓ หลัก ตามขั้นตอนที่ ๑ ของ TOR มีความเห็นตรงกัน ๔๕ หลัก และมีความเห็นไม่ตรงกัน ๒๘ หลัก
- มีการจัดทำโครงข่าย GPS ร่วมตลอดแนวชายแดนของทั้งสองประเทศ และรังวัดค่าพิกัดหลักเขตแดนเดิมทั้ง ๗๓ หลัก
- มีการซ่อมแซมหลักเขตที่มีการชำรุดในหลักที่มีความเห็นตรงกัน

การดำเนินการต่อไปจะมีการสำรวจเพิ่มเติมบริเวณหลักเขตที่มีความเห็นไม่ตรงกันและจัดทำหลักเขตใหม่ทดแทนหลักเขตเดิมที่สูญหายหรือถูกเคลื่อนย้ายในบริเวณหลักที่มีความเห็นตรงกัน

๓.๑.๔ ด้านประเทศมาเลเซีย

การแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนไม่ชัดเจนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียโดยเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) นายกรัฐมนตรีของประเทศไทย และของประเทศไทย ได้เห็นชอบร่วมกัน จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนร่วมระหว่างไทย - มาเลเซีย เพื่อดำเนินการสำรวจ และจัดทำหลักเขตแดนเสริมหลักเขตแดน ที่สยามกับอังกฤษ ได้เคยปักปัน และปักหลักเขตแดนไว้ แต่เดิม จำนวน ๑๐๙ หลัก และเมื่อ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนร่วมระหว่างไทย - มาเลเซีย (Joint Thailand-Malaysia Land Boundary Committee -LBC) โดยแนวเขตทางบกได้มีการตั้งคณะอนุกรรมการเทคนิคร่วมระหว่างไทย - มาเลเซีย JTC ขึ้น และ คณะกรรมการได้เริ่มงานตั้งแต่วันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ส่วนแนวเขตตามลำแม่น้ำโก-ลก ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๗ คณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนร่วมระหว่างไทย - มาเลเซีย LBC ได้มีการตกลงกันให้ปักหลักเขตแบบคงที่ และมีการจัดทำแผนแม่บทและอำนาจหน้าที่ (TOR) ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ และเริ่มการสำรวจในปี พ.ศ. ๒๕๔๓

ผลดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม สรุปได้ดังนี้

- แนวเขตทางบก คณะกรรมการได้เริ่มงานตั้งแต่วันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ และเสร็จสิ้นภารกิจ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้จัดทำหลักเขตแดนได้รวมทั้งสิ้น ๑๒,๑๖๙ หลัก เป็นระยะทาง ๕๕๑.๕ กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๘๗ ของเส้นแบ่งเขตแดนทางบก แต่ยังคงค้างไว้ ๒ พื้นที่ คือ พื้นที่จากหลักที่ ๖๙ - ๗๒ ซึ่งมีพื้นที่ทับซ้อน ๒๕๘ ไร่ โดย พ.ศ. ๒๕๔๗ มีการตกลง ทั้ง ๒ ฝ่ายจะปล่อยเรื่องนี้ไว้ไม่มีกำหนด อีกทั้งในปี พ.ศ.๒๕๓๖ ถึงปัจจุบันมีการดำเนินการซ่อมแซมหลักเขต จำนวน ๑๑,๘๘๘ หลัก รวมระยะทาง ๕๖๗ กิโลเมตร
- แนวเขตตามลำแม่น้ำโก-ลก ตามมติที่ประชุม LBC ครั้งที่ ๑๘ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้เริ่มทำการสำรวจ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เริ่มจากปากแม่น้ำโก-ลก อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ไปสิ้นสุดที่หลักเขต ๗๒ อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส โดยได้ดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยมีแนวเขตอ้างอิงหลักและแนวเขตอ้างอิงเสริม จำนวน ๑,๕๕๐ หลัก หรือ ๑,๕๕๐ แนว
- โครงการสร้างรั้วเดี่ยวบนเส้นเขตแดนประเทศไทย-มาเลเซีย บริเวณบ้านป่าดงเบงชาร์ท อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ระยะทาง ๕.๓๑๕ กิโลเมตร ได้ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ และสร้างรั้วเดี่ยวบริเวณบ้านด่านนอก/บุกิตกาเยอติ้ม อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา รวมระยะทาง ๑๑ กิโลเมตร โดยแบ่งความรับผิดชอบในการดำเนินการฝ่ายละ ๕.๕ กิโลเมตร และได้ดำเนินการสำรวจเก็บรายละเอียดประเทศและหมายแนวเขตแดนในภูมิประเทศในพื้นที่ก่อสร้าง และบำรุงรักษาเรียบร้อยแล้ว และเสนอให้ JTCและ LBCรับรอง

การดำเนินการต่อไป จะเป็นการสำรวจตรวจสอบสภาพที่ตั้งและบำรุงรักษาหลักอ้างอิงเขตแดน และหลักอ้างอิงเสริมบริเวณแนวเขตแดนคงที่ตามแม่น้ำโก-ลก อำเภอเวียง และอำเภอสู่โขงโก-ลก จังหวัดนครราชสีมา

๓.๒ สภาพปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน

จากความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ในการแก้ไขปัญหาเขตแดนไม่ชัดเจนนี้ ทำให้ในบางพื้นที่สามารถแก้ไขแนวเขตและตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านได้สำเร็จ ในบางพื้นที่พบว่าการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมมีความคืบหน้าตามลำดับ แต่ยังคงประสบปัญหาที่มีมาแต่เดิม รวมถึงบางพื้นที่ มีปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ซึ่งเกิดขึ้นโดยภัยธรรมชาติหรือโดยมนุษย์ อันเป็นอุปสรรคในการสำรวจจัดทำหลักเขตแดนร่วมและกระทบความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ (กรมแผนที่ทหาร ๒๕๖๖; กระทรวงกลาโหม ๒๕๖๖; กองกำลังป้องกันชายแดน ๒๕๖๖; อรอนงค์ ทิพย์พิมล และคณะ ๒๕๕๔) ซึ่งสภาพปัญหาที่พบในปัจจุบันมีลักษณะของกลุ่มปัญหาสำคัญดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ ปัญหาจากการถือแผนที่คนละฉบับ

ปัญหาการถือแผนที่คนละฉบับเป็นการใช้แผนที่ที่มีมาตราส่วนที่แตกต่างกัน เช่นในด้านประเทศเมียนมา โดยประเทศไทยยึดถือ ๑:๕๐,๐๐๐ ชุด L๗๐๑๘ ประเทศเมียนมายึดถือ ๑:๖๓,๓๖๐ U ๗๔๑ ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๑) ซึ่งแผนที่ดังกล่าวของแต่ละประเทศมีการกำหนดแนวสันเขตแดนไม่ตรงกัน ยังคงเกิดพื้นที่ทับซ้อนในหลายพื้นที่ เช่น ดอยห้วยฮะ - ดอยกลาง อำเภอมะออย จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้มีพื้นที่ทับซ้อนกัน ประมาณ ๓๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณสองหมื่นไร่ บริเวณที่พิกังษ์กู่ตั้งนาโยง อำเภอมะป้าหลวง จังหวัดเชียงราย ทับซ้อน ๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๖๒๕ ไร่ วัดฟ้าเวียงอินทร์ อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ช่องทางกัวมวอก อำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ด้านพระเจดีย์สามองค์ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น หรือทางด้านประเทศกัมพูชา ปัญหาเส้นเขตแดนไม่ชัดเจนยังคงเกิดจากการยึดถือแผนที่คนละฉบับเช่นกัน ฝ่ายประเทศไทยใช้แผนที่ ๑:๕๐,๐๐๐ ชุด L ๗๐๑๗/L๗๐๑๘ ฝ่ายประเทศกัมพูชา ใช้แผนที่ ๑:๒๐๐,๐๐๐ และแผนที่ ชุด L ๗๐๑๖ ทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนกันหลายพื้นที่ เช่น ปราสาทพระวิหาร ช่องอานม้า ช่องบก ช่องสะง่า ปราสาทตาเมือน ปราสาทตาควาย เป็นต้น และในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ฝ่ายประเทศกัมพูชาได้มีการจัดทำแผนที่ ๑:๕๐,๐๐๐ ชุดใหม่เพื่อใช้ ในกองทัพกัมพูชา ซึ่งมีผลทำให้พื้นที่ทับซ้อนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

๓.๒.๒ ปัญหาสันปันน้ำในภูมิภาคจริงไม่สอดคล้องกับแผนที่ที่คณะกรรมการจัดการจัดทำเขตแดนร่วม (JBC) อ้างอิง

ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกิดจากขบวนการจัดทำแผนที่ในอดีตที่ไม่ตรงกับสภาพภูมิประเทศที่แท้จริง ตัวอย่างพื้นที่ที่พบปัญหาทางด้านประเทศลาว เช่น ภูแดนเมือง อำเภอบุญทริก จังหวัดอุบลราชธานี แผนที่ที่คณะกรรมการจัดทำเขตแดนร่วมใช้ ในการแบ่งเส้นเขตแดนประเทศไทย - ประเทศลาว โดยอาศัยสันปันน้ำได้ระบุว่าสันปันน้ำนั้นผ่านยอดภูแดนเมือง แต่สันปันน้ำในภูมิภาคจริงกลับไม่ผ่านภูแดนเมือง เช่นเดียวกับบริเวณดอยกิวก่อ อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน พบว่าในภูมิภาคจริงสันปันน้ำไม่ได้ผ่านไปยังดอยกิวก่อ แต่แนวเส้นเขตแดนในแผนที่คณะกรรมการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม ระบุสันปันน้ำลากผ่านดอยกิวก่อ หากยึดถือแนวสันปันน้ำเป็นเส้นเขตแดนแล้ว ดอยกิวก่อจะอยู่ในฝั่งลาว ระยะห่างระหว่างแนวสันปันน้ำกับดอยกิวก่อประมาณ ๖๐๐ เมตรไม่ตรงตามแผนที่ที่ระบุว่าสันปันน้ำจะลากผ่านดอยกิวก่อ หรือในพื้นที่ภูป่าไร่ - ภูसान อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี เส้นแบ่งเขตแดนประเทศไทย - ประเทศลาว ในแผนที่ที่คณะกรรมการจัดทำเขตแดนร่วมใช้ระบุว่าระยะแนวของสันปันน้ำนั้นไม่ผ่านยอดภูป่าไร่ - ภูसान แต่สันปันน้ำในภูมิภาคจริงนั้นกลับผ่านภูป่าไร่ - ภูसान เป็นต้น ซึ่งมีอีกหลายพื้นที่ที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกันและการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ยังอยู่ในกลไกคณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) ที่มีการเจรจาทางออกร่วมกัน

๓.๒.๓ ปัญหาสันปันน้ำในภูมิภาคจริงถูกทำลาย

ปัญหาสันปันน้ำในภูมิภาคจริงถูกทำลายจนไม่อาจร่วมกันสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนได้ ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากภัยธรรมชาติหรือโดยการกระทำของมนุษย์ ตัวอย่างพื้นที่ เช่น บริเวณภูโຈ๊ะโຈ๊ะ อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นกรณีที่ทั้งประเทศไทยและประเทศลาว ตกลงกันได้แต่ไม่สามารถก่อสร้างหลักเขตแดนได้เนื่องจากเกิดเหตุดินและหินถล่มอันเป็นภัยธรรมชาติในบริเวณพื้นที่ที่จะก่อสร้างหลักเขตแดนร่วม ปัจจุบันได้ร่วมกันกำหนดจุดสร้างหลักเขตแดนร่วมในบริเวณใหม่ และอยู่ระหว่างรายงานผลให้คณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) พิจารณา

หรือพื้นที่ที่สันปันน้ำถูกทำลายโดยฝีมือมนุษย์ เช่น พื้นที่บริเวณช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวร มีการพัฒนาพื้นที่และมีการก่อสร้างอย่างต่อเนื่องทั้งฝั่งประเทศไทยและฝั่งประเทศลาว จนมีผลกระทบกับสันปันน้ำ คณะกรรมการจัดทำเขตแดนร่วมไม่สามารถลากเส้นเขตแดนให้เป็นเส้นเดียวกันได้ เนื่องจากมีความเห็นต่างในการพิจารณาสันปันน้ำสาเหตุจากสันปันน้ำถูกทำลาย ภายหลังทั้งสองฝ่ายได้ทำการสำรวจเก็บรายละเอียด (Detail Survey) แผนผังสนาม พร้อมกับกำหนดเงื่อนไขห้ามมิให้สร้างสิ่งก่อสร้างใด ๆ ในระยะ ๑๐๐ เมตร จากแนวที่สันนิษฐานว่าเป็นแนวสันปันน้ำ แต่ก็ยังมีการก่อสร้างฝ่าฝืนเงื่อนไขอยู่บ่อยครั้ง

๓.๒.๔ ปัญหาอ้างแนวสันปันน้ำต่างกัน

ซึ่งสาเหตุของปัญหาแตกต่างกันไปแต่ละพื้นที่ อาจเกิดจากความเห็นของแต่ละฝ่ายเห็นแตกต่างกัน ในภูมิภาคตะวันออก ตัวอย่างพื้นที่ ดอยผาหม่น อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เป็นกรณีที่ทั้งประเทศไทย และประเทศลาว มีความเห็นเกี่ยวกับแนวสันปันน้ำในภูมิภาคแตกต่างกัน โดยฝ่ายประเทศไทยเห็นว่าแนวสันปันน้ำจะขึ้นไปถึงบริเวณยอดเขา (ผ่านบริเวณฐานทหารลาว) ส่วนฝ่ายประเทศลาวเห็นว่าแนวสันปันน้ำไม่ผ่านไปถึงบริเวณยอดเขา แนวทางการแก้ปัญหาทั้งสองฝ่ายร่วมกันตรวจภูมิประเทศตามแนวสันปันน้ำตามความเห็นของแต่ละฝ่ายโดยจะนำบันทึกการตรวจสภาพภูมิประเทศให้คณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) พิจารณาต่อไป

หรือในบริเวณห้วยดอน อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ที่ประเทศไทยและประเทศลาวอ้างแนวสันปันน้ำแตกต่างกันด้วยสาเหตุจากการตีความหลักฐานทางกฎหมายที่แตกต่างกัน โดยฝ่ายประเทศไทยเห็นว่าสันปันน้ำบริเวณห้วยดอนเป็นแนวเส้นเขตแดน ส่วนฝ่ายประเทศลาวอ้างแนวสันปันน้ำที่อยู่ทางทิศตะวันตกของห้วยดอนเป็นแนวเส้นเขตแดน เป็นต้น

๓.๒.๕ ปัญหาเส้นแบ่งเขตแดนทางบกโดยอาศัยลำน้ำ ร่องน้ำลึก หรือริมตลิ่ง มีสภาพเปลี่ยนแปลงไป

ประเทศไทยมีเส้นแบ่งเขตแดนทางธรรมชาติที่อาศัยลำน้ำ ร่องน้ำลึก ไม่ว่าจะเป็ร่องน้ำลึกแม่น้ำโขง แม่น้ำเหือง และแม่น้ำเหืองงาที่ใช้เป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศลาว ซึ่งยาวรวมกันประมาณ ๑,๑๐๘ กิโลเมตร หรือเส้นแบ่งเขตแดนประเทศไทยและประเทศเมียนมา ที่อาศัยร่องน้ำลึกของแม่น้ำรวกและแม่น้ำสาย ในจังหวัดเชียงราย อาศัยตามแนว ๒ ฝั่งแม่น้ำสาละวิน ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน หรืออาศัย แนว ๒ ฝั่งของแม่น้ำเมย และห้วยวาลย์ จังหวัดตาก รวมถึงใช้แนวร่องน้ำลึกของคลองกระ และแม่น้ำกระบุรีตอนต้น ในจังหวัดระนอง เป็นเส้นแบ่งเขตแดน รวมแล้วประเทศไทยและประเทศเมียนมาใช้ลำน้ำ ร่องน้ำลึก เป็นเส้นเขตแดนยาวประมาณ ๗๑๔ กิโลเมตร ส่วนทางด้านประเทศไทยและประเทศกัมพูชา จะอาศัยเส้นเขตแดนตามลำน้ำสายต่าง ๆ ยาว ๒๑๖ กิโลเมตร ในจังหวัดสระแก้ว และจังหวัดจันทบุรี และทางด้านประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย อาศัยแนวร่องน้ำลึกของแม่น้ำโก-ลก จนถึงปากแม่น้ำยาว ๘๕ กิโลเมตร ในจังหวัดนราธิวาส เป็นเส้นแบ่งเขตแดน ซึ่งในด้านประเทศไทย-ประเทศมาเลเซียนี้ ได้มีการจัดทำหลักเขตแดนแบบคงที่ โดยมีหลักเขตหลักและหลักเขตอ้างอิงประกอบ

จากข้อมูลเส้นแบ่งเขตแดนทางบกที่อาศัยลำน้ำ ร่องน้ำลึก ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่มีความยาวรวมกันแล้วประมาณ ๒,๓๔๙ กิโลเมตร และระยะเวลาที่ยาวนานกว่าร้อยปี ภัยธรรมชาติที่มีมาตลอดไม่ว่าจะน้ำแล้งน้ำท่วม หรือโดยฝีมือมนุษย์ เช่น การสร้างเขื่อน ส่งผลให้ร่องน้ำลึกเปลี่ยนทิศทางหรือตื้นเขินหรือไม่มีสภาพร่องน้ำลึก ริมตลิ่งเปลี่ยนแปลงไป เกาะดอนมีสภาพเปลี่ยนแปลงมีการเพิ่มขึ้นและสูญหายไปตามกาลเวลา หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลัน นอกจากส่งผลกระทบต่อ การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนแล้วยังกระทบกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ กระทบความเป็นอยู่

ของประชาชน และเกิดสถานการณ์การชิงความได้เปรียบของประเทศเพื่อนบ้านเมื่อเกาะดอนหรือสภาพพื้นที่ริมตลิ่งเปลี่ยนแปลงไป

ด้านประเทศลาว พบว่ามี ๓ ลักษณะปัญหาที่สำคัญ อันได้แก่

- ๑) ร่องน้ำตื้นเขินในหน้าแล้ง เช่น ดอนชม อำเภopakขม จังหวัดเลย ดอนชิงขู อำเภอสรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ดอนสังคี อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดหนองคาย เป็นต้น ที่ส่งผลกระทบต่อทำให้สภาพเส้นเขตแดนที่อาศัยร่องน้ำลึกไม่ชัดเจนหรือสูญหายไปและกระทบต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ไม่อาจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแม่น้ำโขงได้ เช่น หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำน้ำโขง (นรข.) ไม่สามารถลาดตระเวนเนื่องจากร่องน้ำแห้งขอดไม่อาจสัญจรได้ทำให้เกิดเป็นช่องทางลักลอบลำเลียงยาเสพติดและการลักลอบเข้าเมือง ประชาชนขาดแคลนและไม่มีน้ำใช้อุปโภค - บริโภค และทำการเกษตร รวมถึงไม่สามารถประกอบอาชีพประมงตามลำน้ำโขงและไม่อาจสัญจรไปมาตามลำน้ำโขงได้
- ๒) เกาะดอนที่มีร่องน้ำตื้นเขินเป็นเวลานานจนกลายเป็นแผ่นดินเชื่อมติดกับฝั่งไทย เช่น ดอนโคลาด (ที่ตั้งฝั่งประเทศลาว) ในพื้นที่ อำเภopakคาค จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพร่องน้ำลึกที่เป็นเส้นแบ่งเขตแดนไม่ชัดเจน ในส่วนของเกาะดอนเมื่อเชื่อมติดกับฝั่งไทยตามอนุสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๙ ระบุไว้ว่า จะต้องร้องขอต่อคณะข้าหลวงใหญ่ประจำแม่น้ำโขง เพื่อให้พิจารณาย้ายเส้นเขตแดนไปยังร่องน้ำที่ใกล้ที่สุดถัดไป แต่ในปัจจุบันไม่มีคณะข้าหลวงใหญ่ประจำแม่น้ำโขงแล้ว นอกจากนี้การไม่มีสภาพร่องน้ำยังส่งผลให้เจ้าหน้าที่รัฐ ไม่อาจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแม่น้ำโขงได้ เช่น นรข. ไม่สามารถลาดตระเวนหรือช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ และทำให้เกิดเป็นช่องทางลักลอบลำเลียงยาเสพติดและลักลอบเข้าเมือง การโจรกรรมรถ ลักลอบนำสินค้าหนีภาษีข้ามแดนและจากแนวเขตแดนไม่ชัดเจนประชาชนที่เข้าทำกินในพื้นที่ดอนมีการพลัดหลงเข้าไปในดอนฝั่งประเทศลาวถูกทหารประเทศลาวจับกุม ประชาชนบริเวณดังกล่าวไม่สามารถประกอบอาชีพประมงตามลำน้ำโขง และไม่อาจสัญจรไปมาตามลำน้ำโขงได้
- ๓) เกาะดอนเกิดขึ้นใหม่ เดิมเกาะดอนที่ปรากฏตามแผนที่ทราเซ่ มี ๕๙ เกาะดอน ปัจจุบันสูญหายไป ๙ เกาะดอน และเกิดขึ้นใหม่ภายหลังอนุสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศสฯ จำนวน ๕๑ เกาะดอน ทำให้บางพื้นที่เกิดความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนที่อาศัยร่องน้ำลึกรวมถึงการ

อ้างสิทธิบนเกาะดอน ซึ่งปัจจุบันเกาะดอนเหล่านี้อยู่ระหว่างรอสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม โดยทำให้เกิดปัญหาในการเข้าทำกินของประชาชนทั้งสองฝ่ายในพื้นที่เกาะดอนที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น พื้นที่ ดอนโม อำเภopakขม จังหวัดเลย และ หาดบ้านหนาด อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่ในปัจจุบันเกิดปัญหาการแย่งชิงพื้นที่ทำกินระหว่างประชาชนไทยและลาว

ด้านประเทศเมียนมา มีลักษณะปัญหาสำคัญ ได้แก่ ร่องน้ำเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันจากภัยธรรมชาติ น้ำท่วมใหญ่ และร่องน้ำลึกเดิมแคบลงหรือเชื่อมติดกับแผ่นดิน เช่น พื้นที่บริเวณวัดพระธาตุคอกข้างเผือก บริเวณบ้านแม่โกนเกน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ทำให้แม่น้ำเมยเปลี่ยนทางเดินแบบฉับพลัน (Avulsion) เกิดลำน้ำสายใหม่ไหลตัดเข้าฝั่งประเทศไทยและฝั่งประเทศเมียนมา ทำให้ดินแดนฝั่งประเทศไทยยื่นเข้าไปในดินแดนประเทศเมียนมา และดินแดนฝั่งประเทศเมียนมาเข้ามาอยู่ในฝั่งประเทศไทยโดยมีลำน้ำสายใหม่กั้นขวาง ส่วนลำน้ำเดิมที่ใช้เป็นเส้นแบ่งเขตแดนปัจจุบันร่องน้ำเดิมเกิดต้นเขินมีตะกอนทรายทับถมจนแผ่นดินบริเวณริมฝั่งของทั้งสองประเทศบางส่วนเชื่อมติดเป็นผืนแผ่นดินเดียวกัน ในส่วนของดินแดนประเทศไทยที่ยื่นเข้าไปในดินแดนประเทศเมียนมาปัจจุบันประชาชนเมียนมาเข้ามาใช้ประโยชน์ทำเกษตรกรรม ฝ่ายประเทศเมียนมามีการนำทรายมาถมร่องน้ำจนเกิดทางเดินเชื่อมติดกันและประชาชนเมียนมาเข้ามาครอบครองโดยปลูกสร้างสิ่งปลูกสร้างไม่ถาวร และสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งแบบถาวรด้านแม่น้ำสายใหม่ ซึ่งฝ่ายไทยโดยคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น (TBC) ได้ดำเนินการประท้วงแต่ฝ่ายเมียนมามีการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ ปัจจุบันการแก้ไขปัญหาระหว่างไทยกับประเทศเมียนมา นั้นอาศัยกลไกคณะกรรมการเทคนิคร่วมระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมา เพื่อพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับแม่น้ำที่เป็นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมาตลอดแนว (JTC) ซึ่งมีการประชุมอย่างไม่เป็นทางการเมื่อ ๑๙ - ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗

๓.๒.๖ ปัญหาการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตไฟฟ้าตามลำน้ำ

ในปัจจุบันความต้องการในการใช้พลังงานไฟฟ้ามีมากขึ้นในประเทศเพื่อนบ้านของไทย ที่มีทรัพยากรน้ำไหลผ่านไม่ว่าจะเป็นประเทศเมียนมาซึ่งมีแม่น้ำสาละวินไหลผ่าน และประเทศลาวที่มีแม่น้ำโขงไหลผ่านภายในประเทศ จึงได้มีนโยบายสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้านอกจากผลิตใช้ภายในประเทศแล้วยังสามารถขายให้กับประเทศเพื่อนบ้านนำมาซึ่งรายได้ทางเศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง เช่น ประเทศลาวได้มีนโยบายของประเทศเพื่อเป็นแบตเตอรี่แห่งเอเชีย มีโครงการสร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำโขงสายประธาน ๖ แห่ง โดยเขื่อนไซยะบุรีเป็นเพียงแห่งเดียวที่ก่อสร้างเสร็จและเดินเครื่องผลิตไฟฟ้าแล้ว ซึ่งอีก ๕ แห่ง ได้แก่ เขื่อนปากแบง ปากลาย ปากขม หลวงพระบาง และसानะคาม ยังอยู่ในขั้นตอนการวางแผนปัจจุบันสร้างแล้วเสร็จเพียงแห่งเดียวแต่ส่งผลกระทบต่อการค้าเงินชีวิตของชุมชนริมแม่น้ำโขงและประชาชนชาวไทยที่อยู่ท้ายเขื่อน โดยเกิดน้ำแห้งขอดในหน้าแล้งไม่อาจสัญจรได้ ไม่อาจประกอบอาชีพประมง ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคและการเกษตรนอกจากนี้ยังส่งผลต่อร่องน้ำลึกอันเป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทย

กับประเทศลาวที่ยังสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมไม่แล้วเสร็จเกิดสูญหายเปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น ส่วนทางประเทศเมียนมาได้มีความพยายามก่อสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้าบนแม่น้ำสาละวินที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย อันได้แก่โครงการเขื่อนเวย์จี (แม่น้ำสาละวินตอนบน) ตั้งอยู่ระหว่างอำเภอแม่สะเรียงกับรัฐกะเหรี่ยง เมื่อสร้างเสร็จเหนือเขื่อนจะเกิดน้ำท่วมทั้งฝั่งประเทศเมียนมาและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวินและชุมชนริมแม่น้ำปายประเทศไทย หรือความพยายามในการสร้างเขื่อนดากวิน (แม่น้ำสาละวินตอนล่าง) ที่ตั้งอยู่ในบริเวณหมู่บ้านท่าตาดฝั่งอำเภอแม่สะเรียงและอุทยานแห่งชาติสาละวิน ซึ่งเมื่อสร้างเสร็จจะมีน้ำท่วมชุมชนฝั่งไทยและอุทยานแห่งชาติประมาณ ๓,๕๔๐ ไร่ เป็นต้น การสร้างเขื่อนในลักษณะดังกล่าวนอกจากกระทบต่อชุมชนและระบบนิเวศน์แล้ว การขยายผืนน้ำเข้ามาในฝั่งไทยย่อมกระทบต่อเส้นเขตแดนที่ยังสำรวจไม่แล้วเสร็จเช่นกัน (สมาคมแม่น้ำเพื่อชีวิต ม.ป.ป.)

๓.๒.๗ ปัญหามวลชนในพื้นที่ต่อต้านการจัดทำหลักเขตแดนร่วม

ปัญหามวลชนในพื้นที่ต่อต้านการจัดทำหลักเขตแดนนั้น เป็นปัญหาที่มีสาเหตุหลักมาจากความเห็นต่างในภูมิประเทศระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนในพื้นที่ หรือผลกระทบต่อพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนเกิดการเปลี่ยนแปลงภายหลังหากมีการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมแล้วเสร็จ เช่น ในพื้นที่ด้านประเทศลาวบริเวณ แก่งผาได อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นจุดเริ่มแรกของเส้นเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและประเทศลาว โดยเป็นบริเวณที่จะก่อสร้างหลักเขตแดน ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกันสำรวจตามแนวสันปันน้ำในภูมิประเทศจริงสอดคล้องข้อความสนธิสัญญาสยามกับฝรั่งเศส ปี ค.ศ. ๑๙๐๗ และได้ตกลงกันให้ประธาน JTC ทั้งสองฝ่ายตอกหลักไม้บริเวณที่ชุดสำรวจได้มีการสำรวจตรวจสอบสันปันน้ำในเบื้องต้นร่วมกันแล้วเพื่อแสดงสัญลักษณ์การเริ่มต้นปฏิบัติงาน แต่ประชาชนในพื้นที่ไม่ยินยอมให้ก่อสร้างหลักเขตที่จุดตอกหลักไม้ และมีความเห็นในภูมิประเทศที่แตกต่างออกไป เนื่องจากต้องสูญเสียพื้นที่ทำกินการเกษตรและหาของป่า การแก้ไขปัญหาทั้งสองฝ่ายร่วมกันปรึกษาหารือการลากแนวสันปันน้ำที่เป็นเอกภาพในแผนผังสนามบริเวณแก่งผาได แล้วเสร็จ แต่ยังคงมีความเห็นที่แตกต่างกันในการลากแนวสันปันน้ำในบริเวณนี้ จึงได้จัดทำรายงานผลความเห็นต่างให้ JBC พิจารณาต่อไป

นอกจากนี้ในบริเวณภูชี้ฟ้า อำเภอเวียงแก่น อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง หากมีการจัดทำหลักเขตแดนร่วมแล้วประชาชนเกรงว่าขอบผาภูชี้ฟ้าต้องเปลี่ยนไปเป็นของประเทศลาว จึงเกิดการคัดค้านต่อต้านการเข้าไปสำรวจหลักเขตแดนร่วม ที่ผ่านมานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สร้างความเข้าใจให้เห็นความสำคัญในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนกับประชาชนในพื้นที่และเจรจาหาแนวทางที่ประชาชนจะสามารถดำเนินชีวิตได้เหมือนปกติก่อนที่จะมีการจัดทำหลักเขตแดนจนสามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่และสามารถดำเนินการสำรวจและจัดทำเขตแดนร่วมได้สำเร็จในปัจจุบัน

๓.๒.๘ ปัญหาการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ มีการละเมิดข้อตกลงร่วม MOU ส่งผลกระทบต่อเขตแดน

ที่ผ่านมาประเทศไทยเพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียนไม่ว่าจะมีการพัฒนาจุดผ่านแดนถาวรหรือชั่วคราว และมีการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ชายแดน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการค้าและเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ ทำให้มีการขยายของชุมชนในพื้นที่ชายแดนของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน มีการก่อสร้างบ้านเรือนอาคารที่อยู่อาศัยสถานประกอบการอย่างรวดเร็ว ซึ่งในพื้นที่ที่อยู่ระหว่างการสำรวจหลักเขตแดนร่วม มีการก่อสร้างของชุมชนโดยมิได้คำนึงถึงผลกระทบต่อจุดอ้างอิงทางธรรมชาติที่ใช้อยู่เป็นแนวของเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะสันปันน้ำ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง หรือถูกทำลายย่อมกระทบต่อการสำรวจและปักปัน ในพื้นที่ที่ทับซ้อนกันและยังไม่อาจตกลงกันได้พบมีการก่อสร้างรุกล้ำของประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาในพื้นที่ทับซ้อนไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ทำร่วมกัน เช่น ด้านประเทศไทย-ประเทศลาว บริเวณช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านประเทศไทย-ประเทศกัมพูชา บริเวณช่องอานม้า ช่องสง่า ช่องจอม ช่องสายตะกู เป็นต้น

๓.๒.๙ ปัญหาการขำรุด สูญหาย ของหลักเขต

การขำรุดสูญหายของหลักเขตนั้น สาเหตุอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ เช่น ฝูงน้ำท่วม ดินถล่ม ตลิ่งถูกกัดเซาะ หรือเกิดจากฝีมือมนุษย์ทำลาย เคลื่อนย้าย ทำให้สูญหาย ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนขึ้น ตัวอย่างทางด้านประเทศกัมพูชา เช่น ปัญหาการสูญหายของหลักเขตที่ ๒๓ ก่อให้เกิดการอ้างสิทธิต่างกันในพื้นที่ตั้งของปราสาทตาเมือนธม ตาเมือนโต๊ด และตาเมือนบายกริม อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ หรือหลักเขตที่ ๗๑ และ ๗๓ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ที่ถูกเคลื่อนย้ายทำให้มีความเห็นต่างกันและเกิดพื้นที่ทับซ้อนขึ้นในปัจจุบัน เป็นต้น และด้านประเทศเมียนมาพบการสูญหายของหลักเขตแดนจำนวน ๔ หลัก และหลักเขตถูกเคลื่อนย้าย ๑ หลัก ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งการสูญหายหรือถูกเคลื่อนย้าย ย่อมส่งผลกระทบต่อ การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมในอนาคตเกิดความเห็นต่าง และเกิดพื้นที่ทับซ้อนตามมา นอกจากหลักเขตที่มีอยู่เดิมแล้ว และหลักเขตที่ได้สำรวจหลักเขตแดนร่วมที่จัดทำขึ้นใหม่มีการขำรุดสูญหายด้วยเช่นเดียวกัน

จากข้อมูลปัญหาข้างต้นอันเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้เกิดความล่าช้าในการสำรวจและจัดทำเขตแดนร่วม ส่งผลกระทบต่อประชาชนและผลประโยชน์ของชาติทางด้านเศรษฐกิจ การใช้ทรัพยากร การป้องกันและปราบอาชญากรรมบริเวณชายแดน ซึ่งจะกล่าวถึงแนวทางการดำเนินการและแนวโน้มในการแก้ไขปัญหาเขตแดนในหัวข้อต่อไป

๓.๓ แนวทางการดำเนินการและแนวโน้มในการแก้ไขปัญหาเขตแดน

จากปัญหาเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่พบในปัจจุบัน จำนวน ๘๘ พื้นที่ (ข้อมูลกองกำลังป้องกันชายแดน พ.ย. พ.ศ. ๒๕๖๖) โดย ๘๘ พื้นที่ดังกล่าว หลายพื้นที่เป็นปัญหาที่มีตั้งแต่ออดีตจนถึงปัจจุบันมีการตกลงให้เป็นพื้นที่ค้ำไว้หรือบางพื้นที่ตกลงร่วมกันให้มีการกำหนดเงื่อนไขในพื้นที่เพื่อรอการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมในโอกาสถัดไป อีกทั้งหลายพื้นที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ในพื้นที่ค้ำไว้หรือพื้นที่ที่รอการแก้ไขเดิมและรวมถึงเกิดขึ้นในพื้นที่ใหม่ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่โดยธรรมชาติและมีการพัฒนาพื้นที่ทางเศรษฐกิจและขยายชุมชนของประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานในระดับพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการแก้ไขมาโดยตลอด ที่ผ่านมามีได้มุ่งเน้นลักษณะการแก้ไขในแต่ละพื้นที่ปัญหาเป็นสำคัญ ภายใต้กรอบของคณะกรรมการแก้ไขผ่านกลไกคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนของประเทศไทย (ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒) ซึ่งมีหน้าที่พิจารณาปัญหาเขตแดนของไทย ในปัจจุบันมีแนวทางการดำเนินการและแนวโน้มในการแก้ไขปัญหาเขตแดนของหน่วยที่เกี่ยวข้องโดยจำแนกเป็นกลุ่มของปัญหา ได้ดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ กลุ่มปัญหาการถือแผนที่คนละฉบับ การอ้างเส้นปันน้ำที่แตกต่างกัน สันปันน้ำถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไปหรือภูมิประเทศจริงแตกต่างจากแผนที่ที่ใช้ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม

ในพื้นที่ที่มีการสำรวจแล้ว ในกลุ่มนี้แม้ว่าบางพื้นที่จะมีการดำเนินการสำรวจรายละเอียดร่วมกันทั้งสองประเทศ (JDS) เพิ่มเติมแล้วแต่ยังคงมีความเห็นไม่ตรงกัน โดยในบางพื้นที่ยังไม่มีประเด็นปัญหาการกระทบกระทั่งกันหรือเป็นประเด็นทางการเมืองและยังไม่สามารถดำเนินการเพิ่มเติมใด ๆ ต่อไปได้ จึงได้มีการตกลงร่วมกันของทั้งสองประเทศให้ปล่อยพื้นที่นั้นไว้โดยไม่มีกำหนด เช่น บริเวณหลักเขตแดนที่ ๖๘ - ๗๒ อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส ชายแดนประเทศไทย - ประเทศมาเลเซีย เป็นต้น หรือบางพื้นที่มีการกำหนดเงื่อนไขในพื้นที่ไว้เพื่อรอการสำรวจเพิ่มเติมในพื้นที่ที่มีความเห็นไม่ตรงกัน เช่น ด้านประเทศไทย - ประเทศกัมพูชา ที่มีการสำรวจด้านหลักเขต ๗๓ หลัก ซึ่งมีความเห็นไม่ตรงกัน ๒๘ หลัก หรือด้านประเทศไทย - ประเทศลาว บริเวณดอยผาหม่น อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย บริเวณทุ่งหนองบัว บริเวณภูป่าไร่ - ภูสาน อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ที่ยังเห็นไม่ตรงกันและต้องดำเนินการต่อไป ในขั้นตอนสำรวจและจัดทำเขตแดนร่วมเพื่อเจรจาแก้ไขปัญหากันต่อไป เป็นต้น

ในพื้นที่ที่ยังไม่มีการสำรวจและจัดทำเขตแดนร่วม กรมสนธิสัญญาและกฎหมายจะผลักดันการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านต่าง ๆ ให้มีความคืบหน้าภายใต้กลไกทวิภาคีที่มีอยู่ระหว่างกัน โดยพยายามจำกัดให้การเจรจาแก้ไขปัญหาเขตแดนอยู่ในกรอบของกลไกทวิภาคีด้านเขตแดน เพื่อมิให้ประเด็นเขตแดนขยายไปอยู่ในกรอบความร่วมมืออื่น ๆ ที่จะทำให้การเจรจาเขตแดนมีความซับซ้อนมากขึ้น และจำเป็นต้องสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจกับประเทศเพื่อนบ้าน แยกปัญหาเขตแดน

ออกจากการเมืองและเพื่อหลีกเลี่ยงประเด็นทางการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกระแสนิยม ลุกุลามบานปลายจนกระทบกับความสัมพันธ์ทวิภาคีกับประเทศเพื่อนบ้านในภาพรวม อันจะเป็นอุปสรรค และส่งผลให้การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมไม่มีความคืบหน้า รวมทั้งต้องสื่อสารให้สาธารณชน มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเขตแดน และต้องร่วมกับกรมแผนที่ทหารในการผลักดันการนำ เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น LiDAR (Light Detection and Ranging) ที่สามารถสร้างแบบจำลองของสันปัน น้ำที่มีรายละเอียดและความถูกต้องทางตำแหน่งสูงซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการยอมรับของทั้งสองฝ่าย ส่งผลให้ การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมแล้วเสร็จได้รวดเร็วมากขึ้น

ข้อสังเกตที่สำคัญประการหนึ่งพบคือ ปัจจุบันกรมสนธิสัญญาและกฎหมายได้รับจัดสรรงบประมาณ ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทุกด้านลดลงอย่างมีนัยสำคัญ (ประมาณครึ่งหนึ่งของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรก่อนสถานการณ์ระบาดของ COVID - 19) ส่งผลให้ การดำเนินการดังกล่าวขาดความคล่องตัวและขาดความต่อเนื่อง โดยชุดสำรวจร่วมภายใต้ JBC ไทย – เมียนมา ต้องถอนกองสนามออกจากพื้นที่ และชุดสำรวจร่วมฯ ด้านอื่น ๆ ต้องลดจำนวนกำลังพลอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกรณีที่ประเทศเพื่อนบ้านแจ้งว่ามีความพร้อมเรื่องงบประมาณแล้ว แต่ฝ่ายไทยยังไม่ มีงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหาเขตแดน

๓.๓.๒ กลุ่มปัญหาการพัฒนาพื้นที่และละเมิดข้อตกลงร่วม

การแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่หน่วยกองกำลังป้องกันชายแดนในพื้นที่ แต่ละด้านของประเทศเพื่อนบ้าน จะมีการเฝ้าตรวจและตรวจสอบพื้นที่ล่อแหลมเมื่อพบการละเมิดข้อตกลงร่วมจะเข้าดำเนินการเจรจา ทักท้วงทันที หากไม่ยุติการดำเนินการจะมีการยื่นหนังสือประท้วงในระดับพื้นที่ตามกลไกที่มีอยู่พร้อมกับ รายงานตามสายบังคับบัญชา รวมถึงรายงานให้อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการ ต่างประเทศทราบ หากประเทศเพื่อนบ้านยังไม่ยุติการละเมิด หน่วยงานจะยื่นหนังสือประท้วงทุกห้วง ๓ เดือนและ ๖ เดือน ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามปัญหาอุปสรรคที่พบในปัจจุบันคือการประท้วงจำนวนมาก ไม่ได้รับการแก้ไขแม้กระทั่งในพื้นที่เปราะบางซึ่งกระทบกับความมั่นคง และเมื่อมีการขยายพื้นที่ที่ละเมิด ข้อตกลงจากการพัฒนาพื้นที่มากขึ้นทำให้ยากต่อความร่วมมือในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม ในอนาคตสำหรับเขตแดนด้านประเทศลาว กลไกการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่มีความแตกต่างกับด้านประเทศ อื่น ๆ เนื่องจากไม่มีกลไกด้านความมั่นคงที่เป็นกำลังทหารที่รับผิดชอบในการประสานงานแก้ไขปัญหา ในพื้นที่ แต่จะใช้กลไกในการแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่เป็นแขวงกับจังหวัดและเมืองกับอำเภอ ซึ่งส่งผลให้การ แก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างล่าช้า

การแก้ไขในระดับนโยบาย ในส่วนของกรมสนธิสัญญาและกฎหมายจะพิจารณาให้ความเห็นด้านกฎหมายเกี่ยวกับการล้ำแดน หรือการละเมิดข้อตกลงด้านเขตแดนที่ประเทศไทยมีอยู่กับประเทศเพื่อนบ้าน บนพื้นฐานของการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลของหน่วยงานด้านเทคนิคที่มีความเชี่ยวชาญ อาทิเช่น กรมแผนที่ทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (การตรวจสอบสันปันน้ำและเกาะดอน) กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ (ร่องน้ำลึกและลำน้ำ) และกรมโยธาธิการและผังเมือง (การไหลของน้ำ ลำน้ำและตลิ่ง) เพื่อใช้ประกอบการพิจารณารักษาสิทธิของฝ่ายไทยตามความเหมาะสม และกรมสนธิสัญญาและกฎหมายจะประสานงานให้จังหวัดชายแดนและกองกำลังป้องกันชายแดนได้ดำเนินการภายใต้กลไกระดับพื้นที่ที่มีอยู่กับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยหลีกเลี่ยงการใช้กำลัง เพื่อมิให้ปัญหาในพื้นที่ลุกลามบานปลายส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในภาพรวม

๓.๓.๓ กลุ่มปัญหามวลชนต่อต้านการแก้ไขปัญหาเขตแดน

พื้นที่ที่ประสบปัญหาหากลุ่มปัญหามวลชนต่อต้านการแก้ไขปัญหาเขตแดน ส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่ที่ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีความเห็นตรงกันในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมเรียบร้อยแล้ว แต่ประสบปัญหามวลชนไม่เห็นด้วยในการสำรวจและปักปันเนื่องจากกระทบพื้นที่ทำกินและการดำเนินชีวิต เช่น บริเวณทางด้านประเทศไทย - ประเทศกัมพูชา ในพื้นที่บ้านโนนหมากหมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว และในด้านประเทศไทย - ประเทศลาวจะเป็นบริเวณพื้นที่แก่งผาได อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เป็นต้น กรมสนธิสัญญาและกฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้ลงพื้นที่สร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนและเจ้าหน้าที่ ให้มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเส้นเขตแดนบริเวณดังกล่าว การสื่อสารให้เห็นถึงประโยชน์ของการมีเส้นเขตแดนที่ชัดเจนและส่งเสริมการพัฒนาและใช้ประโยชน์พื้นที่ชายแดนซึ่งไม่กระทบกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และมีแนวทางพัฒนาให้เป็นจุดผ่อนปรนทางการค้าและการท่องเที่ยวเชื่อมต่อกันระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งปัจจุบันมีการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านและได้รับความร่วมมือด้วยดี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ตกลงกันได้ในเรื่องเขตแดนแล้ว แต่ก็ยังมีมวลชนบางส่วนไม่ร่วมมือและไม่เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาพื้นที่ โดยเฉพาะเกิดจากสื่อสังคมออนไลน์ที่จะต้องสร้างความรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาเขตแดนต่อไป

๓.๓.๔ กลุ่มปัญหาที่เกิดจากแนวลำน้ำที่ใช้เป็นเส้นเขตแดนเกิดการเปลี่ยนแปลง ดินเขินขาดหาย และปัญหาเกาะดอน

เส้นแบ่งเขตแดนทางบกที่อาศัยลำน้ำ ร่องน้ำลึก ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีความยาวรวมกันประมาณ ๒,๓๔๙ กิโลเมตร โดยมีแม่น้ำที่มีขนาดใหญ่เป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านรวม ๘ สาย ซึ่งเป็นแนวเขตด้านประเทศไทย-ประเทศลาว ได้แก่ แม่น้ำโขง ยาว ๙๖๖ กิโลเมตร แม่น้ำเหือง ยาว ๑๔๔ กิโลเมตร ด้านประเทศไทย-ประเทศเมียนมา ได้แก่ แม่น้ำรวก ๓๘ กิโลเมตร แม่น้ำสาย ๑๔ กิโลเมตร แม่น้ำสาละวิน ๑๔๕ กิโลเมตร แม่น้ำกระบุรี ๑๓๕ กิโลเมตร

แม่น้ำเมย ๓๕๑ กิโลเมตร ทางด้านประเทศไทย-ประเทศมาเลเซีย ได้แก่ แม่น้ำโก-ลก ๙๙ กิโลเมตร และลำน้ำต่าง ๆ ด้านประเทศกัมพูชา ๒๑๖ กิโลเมตร

ปัจจุบันการแก้ปัญหาในกลุ่มนี้ในระดับพื้นที่มีการดำเนินการโดยกองกำลังป้องกันชายแดนเฝ้าตรวจและลงตรวจสอบพื้นที่ เพื่อระวังและป้องกันการกระทำที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิประเทศของแม่น้ำและลำน้ำ หรือการกระทำที่แสดงท่าทีการเข้ายึดครองพื้นที่แนวลำน้ำที่ตื้นเขิน เกาะดอนที่เกิดขึ้นใหม่ยากต่อการเจรจาในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมในอนาคต ในกรณีที่เกิดการละเมิดข้อตกลงร่วมจะเข้าดำเนินการเจรจาทุกท่วงทั้นที่ หากไม่ยุติการดำเนินการจะมีการดำเนินการยื่นหนังสือประท้วงในระดับพื้นที่ตามกลไกที่มีอยู่พร้อมกับรายงานตามสายบังคับบัญชา รวมถึงอธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศได้รับทราบ มีการเจรจาและการดำเนินการทำเขื่อนป้องกันตลิ่งจุดพื้นที่ที่มีการตื้นเขิน ภายใต้เงื่อนไขของแต่ละด้านประเทศ เช่น ในด้าน ประเทศลาวจะมีข้อกำหนดมาตรฐานด้านเทคนิคการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหือง และข้อกำหนดทางด้านเทคนิคเกี่ยวกับการดูแลรักษาตามแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหือง โดยคณะกรรมการร่วมไทย - ลาว เพื่อดูแลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแม่น้ำโขงและแม่น้ำเหือง (JCMH) รับรองไว้เป็นแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน ส่วนด้านประเทศเมียนมาจะมีแนวทางด้านเทคนิคสำหรับการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งบริเวณแม่น้ำเมย/ตองยิน จังหวัดตาก และแม่น้ำกระบุรี/ปากจั่น จังหวัดระนอง ที่คณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) ไทย - เมียนมา รับรองไว้เป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน แต่ในปัจจุบันยังพบการละเมิดข้อตกลงและมีการเปลี่ยนแปลงของลำน้ำอย่างรวดเร็วทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในพื้นที่ รวมถึงเกาะดอนที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพของพื้นที่พบปัญหาการแย่งชิงพื้นที่ทำกินของประชาชนในพื้นที่ที่ดังกล่าวและยังไม่ได้รับการแก้ไขโดยใช้กลไกระหว่างประเทศ เนื่องจากอยู่ระหว่างการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม

นอกจากการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมแล้วยังมีการป้องกันและแก้ไขชายฝั่งแม่น้ำเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านด้วยการสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งในฝั่งไทย โดยในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๓๒ เห็นชอบในหลักการให้กรมโยธาธิการและผังเมืองดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำโขง และมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๐ เห็นชอบในหลักการให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมโยธาธิการและผังเมืองดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำตามแนวชายแดนระหว่างประเทศอีก ๗ แม่น้ำ หลังจากนั้นจึงได้มี โครงการป้องกันการสูญเสียดินแดนชายฝั่งแม่น้ำชายแดนระหว่างประเทศอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติเพื่อความมั่นคง โดยมีการสำรวจและก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำ ๘ สายหลักดังกล่าว เพื่อลดความเสียหายและป้องกันการพังทลายของพื้นที่ริมตลิ่งที่ถูกแม่น้ำกัดเซาะอันส่งผลให้แนวร่องน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลงเข้ามาในฝั่งไทย ประกอบกับการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งดังกล่าวยังส่งผลให้ประชาชนที่มีที่อยู่อาศัยริมตลิ่งมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความมั่นใจในการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างที่อยู่อาศัยชุมชน

รวมถึงมีการพัฒนาพื้นที่ทำกินของประชาชนหลังแนวเขื่อนป้องกันตลิ่งที่จะไม่มีการกัดเซาะหรือพังทลายของตลิ่งทำให้ชีวิตของประชาชนตามแนวริมตลิ่งที่เป็นชุมชนริมแม่น้ำมีความมั่นคงขึ้น การก่อสร้างครอบคลุมพื้นที่ ๑๒ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย (แม่น้ำโขง แม่น้ำสาย แม่น้ำรวก) จังหวัดเลย (แม่น้ำโขง แม่น้ำเหือง) จังหวัดหนองคาย(แม่น้ำโขง) จังหวัดบึงกาฬ(แม่น้ำโขง) จังหวัดนครพนม (แม่น้ำโขง) จังหวัดมุกดาหาร(แม่น้ำโขง) จังหวัดอำนาจเจริญ (แม่น้ำโขง) จังหวัดอุบลราชธานี (แม่น้ำโขง) จังหวัดตาก (แม่น้ำเมย) จังหวัดระนอง (แม่น้ำกระบุรี) จังหวัดนครราชสีมา (แม่น้ำโก-ลก) จังหวัดแม่ฮ่องสอน(แม่น้ำสาละวิน)

ผลการดำเนินการสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งตลอดแนวแม่น้ำที่เป็นเขตแดน ณ ปัจจุบันสรุปได้ว่า กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการสำรวจความเสียหายของตลิ่ง แม่น้ำทั้ง ๘ สาย พบตลิ่งมีความเสียหายยาว ๑,๕๑๓.๙๗ กิโลเมตร ที่ผ่านมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ – พ.ศ. ๒๕๖๖ มีการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งรวมความยาว ๗๕๑.๕๑๑ กิโลเมตร ที่ดำเนินการแล้วเสร็จคิดเป็นร้อยละ ๔๙.๖ และได้เสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ ปี ๒๕๖๗ ความยาว ๓๒.๗๒๕ กิโลเมตร คงเหลือความเสียหายหลังปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ความยาว ๗๒๙.๗๓๗ กิโลเมตร และคาดว่าทางฝั่งแม่น้ำโขงจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๗๔ โดยดำเนินการได้ปีละ ๒๐ กิโลเมตร จำนวน ๗ ปี สามารถสรุปผลงานการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำชายแดนระหว่างประเทศ (กรมโยธาธิการและผังเมือง ๒๕๖๖) ได้ดังตารางที่ ๓-๑

ตารางที่ ๓-๑ งานก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำชายแดนระหว่างประเทศ ของกรมโยธาธิการและผังเมือง

ประเทศไทยมีแนวพรมแดนที่มีแม่น้ำขนาดใหญ่กั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านรวม ๘ แม่น้ำคิดเป็นความยาวรวมกัน ๑,๘๙๒ กิโลเมตร				
ลำดับ	แม่น้ำ	ความยาว (กิโลเมตร)	พื้นที่ว่างคงเหลือที่ต้องป้องกันการกัดเซาะความยาว (กิโลเมตร)	กั้นเขตแดนระหว่างประเทศ
๑	โขง	๙๖๖	๑๓๘.๕๗๗	ไทย-ลาว
๒	เหือง	๑๔๔	๘๐.๓๕๕	ไทย-ลาว
๓	รวก	๓๘	๓๓.๓๔๐	ไทย-เมียนมา
๔	สาย	๑๔	๑๒.๓๒๕	ไทย-เมียนมา
๕	สาละวิน	๑๔๕	๑.๐๐๐	ไทย-เมียนมา
๖	กระบุรี	๑๓๕	๑๐๘.๑๒๐	ไทย-เมียนมา
๗	เมย	๓๕๑	๓๑๓.๔๙๐	ไทย-เมียนมา
๘	โก-ลก	๙๙	๔๒.๕๕๐	ไทย-มาเลเซีย
	รวม	๑,๘๙๒	๗๒๙.๗๓๗	

รูปที่ ๓-๑ การสร้างเขื่อนป้องกันคลื่นตลอดแนวแม่น้ำที่เป็นเขตแดน

บทที่ ๔. บทวิเคราะห์

จากการศึกษาข้อเท็จจริงและปัญหาในบทก่อนหน้านี้นี้ เขตแดนประเทศไทยมีความสำคัญยิ่งต่อการแสดงถึงอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนและผลประโยชน์ของชาติ ปัญหาเขตแดนจึงเป็นปัญหาสำคัญระดับความมั่นคงของชาติ ที่มีมาตั้งแต่อดีตอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติในหลายด้าน และยังเป็นปัญหาที่มีความจำเป็นต้องแก้ไขต่อไป ลักษณะปัญหาจึงมีความซับซ้อนและอ่อนไหวต่อความสัมพันธ์และอาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่ต้องใช้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างสูงในการแก้ไขปัญหา ประกอบกับเป็นปัญหาระหว่างประเทศที่ไม่อาจแก้ไขได้โดยลำพังเพียงประเทศไทยฝ่ายเดียว แต่มีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและความพร้อมของประเทศเพื่อนบ้านจึงจะแก้ไขปัญหาหรือทุเลาผลกระทบได้สำเร็จ ที่ผ่านมามีความพยายามในการแก้ไขปัญหาเขตแดนโดยอาศัยกลไกคณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC และ LBC) และกลไกทางด้านความมั่นคงและด้านอื่น ๆ ในการรักษาสันติภาพและลดอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม แต่การดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมเป็นไปได้อย่างล่าช้าซึ่งเป็นอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาเขตแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสียโอกาสของประเทศไทยในการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจที่กำลังขยายตัวของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อรองรับนโยบายทางด้านเศรษฐกิจของประเทศมหาอำนาจ ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาความเชื่อมโยงทางการค้าและการคมนาคมระหว่างประเทศในปัจจุบัน

เพื่อให้เกิดความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคอาเซียนประกอบกับสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศและประชาชน รัฐบาลไทยโดย สมช. จึงได้จัดให้มี นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ในนโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๓ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติในพื้นที่ชายแดน ที่ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเขตแดนอันเป็นอุปสรรคในการพัฒนาดังกล่าว โดยมุ่งให้เกิดความสมดุลระหว่างความมั่นคงกับการส่งเสริมเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นแผนระดับที่ ๒ โดยมีแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) แผนระดับ ๓ แนวทางดำเนินการที่ ๘ มารองรับในการแก้ไขปัญหาเขตแดน โดยมีเป้าหมายสำคัญ อันได้แก่ เสริมสร้างเอกภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบ หรือควบคุมพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน เพื่อลดการเผชิญหน้าหรือการกระทบกระทั่งกับประเทศรอบบ้าน และปรับปรุงกลไก/ระบบการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ และมุ่งดำเนินการให้เห็นผลสัมฤทธิ์ในห้วงเวลาของแผนระยะ ๕ ปี โดยมีแผนในการจัดทำแนวทางการแก้ไขปัญหาเขตแดนใน ๙ พื้นที่สำคัญ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในการดำเนินการดังกล่าวและส่งเสริมการบูรณาการการทำงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเสมือนเป็นพื้นที่ต้นแบบและอยู่ระหว่างการดำเนินการ โดยมี สมช. เป็นผู้รับผิดชอบหลัก

นอกจากนโยบายและแผนดังกล่าวแล้ว สมช. ยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนของประเทศไทย (ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒) ซึ่งมีหน้าที่พิจารณาปัญหาเขตแดนของไทยทั้งทางบกทางน้ำและทางทะเล เว้นแต่ปัญหาการแบ่งเขตไหล่ทวีปและเสนอต่อนายกรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และมีการพัฒนาระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาประเมินและติดตามประเด็นเขตแดนของประเทศไทย ทำหน้าที่ศึกษา ติดตามและประเมินความคืบหน้าของการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเขตแดน รวมถึงกำหนดแนวทางประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จึงจะเห็นได้ว่าเขตแดนมีความสำคัญต่อการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจการค้า การรักษาความปลอดภัยของชาติ การป้องกันปัญหาอาชญากรรมบริเวณชายแดนและการกระทำความผิดข้ามชาติ ที่มีความจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาไกลในระดับพื้นที่ มีการสร้างความรู้ความเข้าใจและการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนในพื้นที่ชายแดนเพื่อป้องกันและลดความรุนแรงของปัญหา เนื่องจากเป็นประเด็นสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่หากมีการกำหนดแนวเขตชายแดนที่ชัดเจนจะสามารถป้องกันและแก้ไข ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากความไม่ชัดเจนของแนวเขตชายแดนได้ ทั้งยังเป็นการรักษาความสัมพันธ์อันดี และสานประโยชน์ในทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านได้ ที่ผ่านมามีประเทศไทยได้ตระหนัก และให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาแต่ยังคงมีข้อจำกัดทำให้ดำเนินการได้ไม่แล้วเสร็จ และยังคงมีปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข จึงมีข้อพิจารณาวิเคราะห์ในการแก้ไขปัญหาเขตแดนดังนี้

๔.๑ การจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาและพื้นที่ปัญหาในการแก้ไขปัญหาเขตแดน

ที่ผ่านมาเพื่อให้เกิดความชัดเจนของเส้นเขตแดนประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านได้มีความตกลงร่วมกันเพื่อจะแก้ไขปัญหาได้โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBCและLBC) ซึ่งเป็นคณะกรรมการระดับสูงที่รับผิดชอบและดูแลในเรื่องการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านโดยตรง มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการเจรจาแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนและทำการสำรวจจัดทำหลักเขตแดนให้เป็นไปตามสนธิสัญญา แผนที่ปักปัน และหลักฐานอื่น ๆ ที่ได้ตกลงกันไว้กับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสามารถกำหนดพื้นที่ที่มีความเร่งด่วนในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกันได้ รวมถึงพิจารณาเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม ซึ่งขบวนการเหล่านี้เป็นกลไกหลักที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาเขตแดนให้เกิดความชัดเจนขึ้น

ประเทศไทยมีเขตแดนทางบก รวมระยะทางทั้งสิ้น ๕,๖๕๖ กิโลเมตร ซึ่งในปัจจุบันได้ทำการสำรวจ และจัดทำหลักเขตแดนร่วมไปแล้วประมาณ ๑,๙๘๖.๕ กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๓๕ ของเส้นเขตแดน ทางบกที่มีทั้งหมด โดยด้านประเทศมาเลเซีย ได้สำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมตลอดแนวเขตระยะทาง ๖๔๗ กิโลเมตร (เริ่ม กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ - มีนาคม ๒๕๕๓) ด้านประเทศลาว ทำการสำรวจเขตแดน ทางบกไปได้ระยะทาง ๖๗๗.๕ กิโลเมตร จากความยาวทั้งสิ้น ๑,๘๑๐ กิโลเมตร (เริ่ม พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ปัจจุบัน ยังไม่แล้วเสร็จ) ทางด้านประเทศกัมพูชา ทำการสำรวจเขตแดนทางบกไปได้ ระยะทาง ๖๐๓ กิโลเมตร จากความยาวทั้งสิ้น ๗๘๘ กิโลเมตร (เริ่ม มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๖ ปัจจุบันยังไม่แล้ว เสร็จ) ทางด้านประเทศเมียนมา ทำการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมทางบกไปได้ ระยะทาง ๕๙ กิโลเมตร จากความยาวทั้งสิ้น ๒,๔๐๑ กิโลเมตร (เริ่ม พ.ศ. ๒๕๓๐ ปัจจุบันยังไม่แล้วเสร็จ)

ในพื้นที่ที่ทำการสำรวจแล้วนั้น บางพื้นที่สามารถตกลงกันได้ บางพื้นที่ไม่สามารถตกลงกันได้ ในพื้นที่ที่ไม่อาจตกลงสำรวจและปักปันได้นั้น มีสาเหตุที่สำคัญ ๆ ได้แก่ สาเหตุจากการถือแผนที่คนละฉบับ สาเหตุจากสันปันน้ำในภูมิประเทศจริงไม่สอดคล้องกับแผนที่ที่คณะกรรมการจัดทำเขตแดนร่วมอ้างอิง สาเหตุจากสันปันน้ำในภูมิประเทศจริงถูกทำลาย สาเหตุจากการอ้างแนวสันปันน้ำต่างกันระหว่างประเทศ ไทยและประเทศเพื่อนบ้าน สาเหตุจากเส้นแบ่งเขตแดนทางบกโดยอาศัยลำน้ำ ร่องน้ำลึก หรือริมตลิ่ง มีสภาพเปลี่ยนแปลงไป สาเหตุจากมวลชนในพื้นที่ต่อต้านการสำรวจและปักปันเขตแดน และสาเหตุ จากมีการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและมีการละเมิดข้อตกลงร่วม MOU ส่งผลกระทบต่อเขตแดนไม่อาจทำการ สำรวจและปักปันได้ เป็นต้น

ในพื้นที่ที่อยู่ระหว่างรอการสำรวจและปักปัน และในพื้นที่ทำการสำรวจแล้วและไม่อาจตกลงกันได้นั้น มีลักษณะพื้นที่ที่แตกต่างกันไป เช่น พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ว่างเปล่า พื้นที่ที่มีคนอยู่อาศัยทำกิน พื้นที่ ที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ พื้นที่เกาะดอน พื้นที่ที่เปราะบางกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ ลักษณะพื้นที่ต่าง ๆ เหล่านี้ มีทั้งพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดนและพื้นที่ซึ่งไม่มีปัญหาเขตแดน กับประเทศเพื่อนบ้าน

สำหรับพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดนทางบกกับประเทศเพื่อนบ้านนั้น ปัจจุบันพบทั้งสิ้น ๙๙ พื้นที่ (ข้อมูล กองกำลังป้องกันชายแดน ณ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖) มีการรายงานลักษณะสภาพปัญหาตามความเป็นจริงขึ้นไปตามสายการบังคับบัญชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปจนถึงระดับกระทรวงและระดับประเทศโดย มี สมช. เป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเขตแดน ในรูปคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนของ ประเทศไทยเพื่อพิจารณากำหนดแนวทางและแผนการดำเนินการที่เหมาะสมและเสนอต่อนายกรัฐมนตรีให้ ความเห็นชอบ แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลเขตแดนที่มีทั้งพื้นที่ที่มีปัญหาและไม่มีปัญหาเขตแดนกับประเทศ เพื่อนบ้านดังกล่าวข้างต้นยังไม่มีการจัดกลุ่มการแก้ไขปัญหาเขตแดนในภาพรวมของทั้งประเทศ ซึ่งหน่วยงาน ในระดับนโยบายสามารถพิจารณากำหนดแนวทางและแผนการดำเนินการที่เหมาะสม ทั้งในพื้นที่ที่ไม่มี

ปัญหาเขตแดน และมีปัญหาเขตแดนได้ โดยในพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาเขตแดนนั้นหากพิจารณาดำเนินการให้เกิดความชัดเจนของเส้นเขตแดนโดยเร็วเพื่อประโยชน์ในการป้องกันปัญหาเขตแดนในอนาคตและสามารถบริหารจัดการพื้นที่เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดกับประเทศชาติและประชาชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาเขตแดนดังกล่าวเมื่อมีความพร้อมของประเทศเพื่อนบ้านในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมแล้วนั้นหากกำหนดให้มีแผนดำเนินงานเพื่อให้เกิดความคืบหน้าในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม โดยอาจพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ตามนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจด้วยการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการคมนาคมและการค้าระหว่างประเทศควบคู่ไปกับพื้นที่เปราะบางกระทบความมั่นคง และตามด้วยพื้นที่ที่ประชาชนอยู่อาศัย พื้นที่ว่างเปล่าหรือพื้นที่ป่าไม้ โดยมีแนวทางในการผลักดันเจรจาให้มีการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมในพื้นที่เหล่านี้และมีการเสริมสร้างความพร้อมทางด้านเทคนิคที่ทันสมัยส่งเสริมความพร้อมของบุคลากรและสนับสนุนงบประมาณให้สามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่องในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมในแต่ละด้านประเทศไปพร้อม ๆ กันได้ จะทำให้เกิดความคืบหน้าในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมได้ง่ายกว่าพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน ซึ่งปัจจุบันการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมยังประสบปัญหาการขาดแคลนงบประมาณและต้องถอนกำลังเจ้าหน้าที่ออกจากพื้นที่ไม่อาจร่วมสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีความพร้อมได้จึงส่งผลให้เกิดความล่าช้าอันเป็นอุปสรรคสำคัญในดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม

สำหรับในพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน ในภาพรวมของประเทศนั้นปัจจุบันการจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาและพื้นที่ปัญหาของหน่วยในระดับพื้นที่และหน่วยระดับนโยบายยังคงให้ความสำคัญและความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน โดยจากพื้นที่ปัญหาที่มีทั้งหมด ๙๙ พื้นที่ หน่วยงานในระดับพื้นที่ได้ให้ความสำคัญเร่งด่วนทั้งสิ้น ๒๙ พื้นที่ ในขณะที่ระดับนโยบายให้ความสำคัญเร่งด่วน ๙ พื้นที่ ซึ่ง ๙ พื้นที่นั้นจะต้องดำเนินการแก้ไขในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ และใน ๙ พื้นที่นั้นหลายพื้นที่ไม่ตรงกับพื้นที่ที่หน่วยงานระดับพื้นที่เห็นว่ามีมีความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งอาจส่งผลให้การกำหนดแผนงาน กิจกรรมโครงการ และการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจไม่เหมาะสมต่อการแก้ปัญหาในพื้นที่ที่มีความจำเป็นและเร่งด่วนที่แท้จริงได้ อีกทั้งบางพื้นที่ที่มีความเข้าใจในข้อมูลปัญหาที่ไม่ตรงกัน และแนวทางแก้ไขปัญหาระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของผู้ปฏิบัติในระดับพื้นที่ ระดับส่วนกลาง และระดับนโยบาย ขาดการประสานสอดคล้องหรือไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติด้านความมั่นคง และมิติของการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งกรณีปัญหาระหว่างหน่วยงานระดับพื้นที่ ระดับส่วนกลางและระดับนโยบายที่กล่าวข้างต้นนั้น การให้ความสำคัญในการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาและพื้นที่ปัญหาที่มีในภาพรวมของประเทศมีการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานในระดับนโยบาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนถึงระดับพื้นที่ในการพิจารณาหาแนวทางในการจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของปัญหาและพื้นที่ปัญหา พร้อมกำหนดแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมไม่ว่าจะบริหารจัดการพื้นที่

ภายในประเทศ หรือร่วมบริหารจัดการร่วมกันระหว่างประเทศ หรือแก้ไขด้วยการเตรียมความพร้อมในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม หรือแก้ไขด้วยการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมโดยเร่งด่วน เป็นต้น เมื่อมีแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาและแก้ไขพื้นที่ปัญหาก็จะทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพิจารณากำหนดบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ปัญหา ให้ประสานสอดคล้องเชื่อมโยงกันในทุกระดับทุกกลไกที่มี เพื่อประโยชน์ในการวางแผนเกี่ยวกับกิจกรรม โครงการและงบประมาณในการแก้ปัญหาตามความเร่งด่วนและสำคัญในภาพรวมของประเทศได้ ดังตัวอย่างในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔-๑ ตัวอย่างของการพิจารณาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ลักษณะพื้นที่/ด้าน ประเทศ	มีสภาพปัญหา	สำรวจแล้ว	รอกการสำรวจ	ระดับความเร่งด่วน	แนวทางแก้ไข	แนวโน้มน
พื้นที่สำคัญทางด้าน เศรษฐกิจ พื้นที่.....	พื้นที่ทับซ้อน ละเมิดข้อตกลง ร่วม มีการ ก่อสร้าง บ้านเรือนที่อยู่ อาศัย		✓	มาก	- วางแผนบริหาร จัดการภายในประเทศ และวางแผนเจรจา บริหารจัดการร่วม - ใช้กลไกประท้วง และเร่งเจรจาในทุก ระดับ - เร่งสร้างสัมพันธ ภาพในทุกระดับ - ในด้านเทคนิคทำฝั งสนาม รอกการสำรวจ ปักปัน	ประเทศเพื่อน บ้านให้ความ ร่วมมือ

แนวทางการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธี

ลักษณะพื้นที่/ด้านประเทศ	มีสภาพปัญหา	สำรวจแล้ว	รอการสำรวจ	ระดับความเร่งด่วน	แนวทางแก้ไข	แนวโน้มน
พื้นที่เปราะบางกระทบความมั่นคงพื้นที่.....	พื้นที่ทับซ้อน มีการละเมิด ข้อตกลงร่วม ก่อสร้างถนน และสิ่งก่อสร้าง		✓	มาก	--วางแผนบริหารจัดการภายในประเทศ - ใช้กลไกประท้วง และเร่งเจรจาในทุก ระดับ เร่งสร้างสัมพันธภาพในทุก ระดับและเตรียมความพร้อมทางด้านการทหาร	ประเทศเพื่อนบ้านไม่ให้ความร่วมมือ
พื้นที่ประชาชนอยู่อาศัยพื้นที่.....	พื้นที่ตกลงกันได้ปัญหามวลชน	✓		ปานกลาง	- วางแผนบริหารจัดการภายในประเทศ สร้างความรู้ความเข้าใจและประโยชน์ที่ได้รับในการพัฒนาพื้นที่	ประชาชนให้ความร่วมมือ
พื้นที่ประชาชนอยู่อาศัยพื้นที่.....	พื้นที่ทับซ้อนจากภูมิประเทศเปลี่ยนแปลง		✓	ปานกลาง	- วางแผนบริหารจัดการภายใน พัฒนาหมู่บ้านคูขนานพัฒนาหมู่บ้านชายแดน เพื่อรอสำรวจ -วางแผนการแก้ไขปัญหาภายในและระหว่างประเทศเกี่ยวกับเกาะดอนหรือลำน้ำเปลี่ยนแปลง- - วางแผนสร้างสัมพันธภาพระหว่างประเทศ	ประเทศเพื่อนบ้านร่วมมือ

ลักษณะพื้นที่/ด้านประเทศ	มีสภาพปัญหา	สำรวจแล้ว	รอกการสำรวจ	ระดับความเร่งด่วน	แนวทางแก้ไข	แนวโน้ม
					- ด้านเทคนิค นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเจรจาสำรวจและปักปัน	
พื้นที่ป่า/ว่างเปล่า พื้นที่.....	พื้นที่ทับซ้อนจากภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงหรือถือแผนที่คนละฉบับ		✓	น้อย	-เจรจาเพื่อสำรวจและปักปันโดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเจรจา มีการจัดการพื้นที่ร่วมกันเพื่อรอสำรวจ สร้างสัมพันธภาพระหว่างประเทศ	ประเทศเพื่อนบ้านไม่อาจตกลงกันได้
พื้นที่ป่า/พื้นที่ว่างเปล่า พื้นที่.....	พื้นที่ทับซ้อน	✓		น้อย	- ตกลงร่วมกันเป็นพื้นที่คงค้าง No man's land	ประเทศเพื่อนบ้านไม่อาจตกลงกันได้

๔.๒ กลไกในการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบก

ในการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน กลไกหลักที่ที่ใช้ในการแก้ปัญหาคือกลไก คณะกรรมาธิการเขตแดนร่วม (JBC และ LBC) ซึ่งเป็นการดำเนินการภายใต้กลไกทวิภาคีด้านเขตแดนที่ไทยมีอยู่กับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งในการจัดประชุมแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละประเทศการประชุมมิได้จัดให้มีขึ้นในทุก ๆ ปี แต่อย่างไรก็ตามภายใต้กลไกหลักดังกล่าวได้มีการประชุมในระดับรองลงมาซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเจรจาทางเทคนิคเกี่ยวกับการสำรวจและปักปันเขตแดนรวมทั้งการจัดชุดสำรวจร่วมเพื่อเข้าปฏิบัติงานในภูมิประเทศ โดยจะปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการชุดใหญ่ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เรียกว่า คณะอนุกรรมการเทคนิคร่วมฯ หรือ Joint Technical Committee (JTC) หรือ Joint Technical Sub Commission (JTSC) แล้วแต่จะเรียกในแต่ละด้าน โดยมีเจ้ากรมแผนที่ทหารเป็นประธานฝ่ายไทย ที่ผ่านมามีการดำเนินงานสำรวจปักปันและซ่อมแซมอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดแต่ก็เป็นไปได้อย่างล่าช้าเนื่องจากปัญหาอุปสรรคไม่ว่าจะเป็นการถือแผนที่คนละฉบับ การตีความในหลักฐานที่แตกต่างกัน การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์ที่กระทบต่อแนวเส้นเขตแดน เทคโนโลยีที่ใช้แตกต่างกัน หรือการต่อต้านจากมวลชน และที่สำคัญความพร้อม

และท่าทีของประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขปัญหา ซึ่งในหลาย ๆ ปัญหาสามารถแก้ได้ด้วยเทคโนโลยี และในปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมีความละเอียดและแม่นยำที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาเขตแดนได้ เช่น เทคโนโลยีที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสันปันน้ำด้วย LiDAR (Light Detection and Ranging) ที่สามารถสร้างแบบจำลองของสันปันน้ำที่มีรายละเอียดและความถูกต้องทางตำแหน่งสูง แต่เทคโนโลยีเหล่านี้ยังมีได้มีการผลักดันเข้าสู่กลไกทวิภาคีดังกล่าว ซึ่งหากในระดับนโยบายให้ความสำคัญและมีแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีและบุคลากร เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเขตแดนได้อย่างต่อเนื่อง และมีการเจรจาผลักดันเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าสู่กลไกคณะกรรมการเขตแดนร่วม มีการพิจารณาปรับการจัดทำแผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ Terms of Reference – TOR ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติที่ใช้ในการดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมในพื้นที่ โดยระบุในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเจรจาและสร้างการยอมรับของทั้งสองฝ่ายในพื้นที่ที่มีปัญหาส่งผลให้การสำรวจและปักปันแล้วเสร็จได้รวดเร็วมากขึ้น

นอกจากกลไกคณะกรรมการเขตแดนร่วม ยังมีกลไกทางด้านความมั่นคงและกลไกความร่วมมือด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการค้า สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการลงทุน ซึ่งเป็นกลไกที่ใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และกลไกความร่วมมือด้านต่าง ๆ หลายกลไกที่ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือในการเร่งแก้ไขปัญหาเขตแดนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศร่วมกัน เช่น กลไกความร่วมมือทางการค้า เศรษฐกิจ และการลงทุน เป็นต้น ในส่วนของกลไกด้านความมั่นคงซึ่งเกี่ยวข้องกับกระทรวงกลาโหมและกระทรวงมหาดไทยนั้น ที่ผ่านมาเป็นกลไกที่มีส่วนสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหาเขตแดน โดยมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และแก้ไขปัญหาที่ส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดนในแต่ละด้านประเทศให้สามารถยุติในระดับพื้นที่ไม่ให้เกิดกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมีกลไกระดับประเทศ เช่น GBC , HLC , BPKC ระดับภูมิภาค เช่น RBC , จังหวัดกับแขวง รวมถึงระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ เช่น TBC , อำเภอกับเมือง ซึ่งแล้วแต่จะเรียกในแต่ละด้านประเทศ กลไกความมั่นคงดังกล่าวมีการพบปะเจรจากันในทุกปี และเกือบตลอดทั้งปีโดยเฉพาะในระดับพื้นที่ และเป็นกลไกที่สามารถทราบปัญหาเกี่ยวกับเส้นเขตแดนเนื่องจากการเฝ้าตรวจตราเพื่อรักษาสิทธิมาโดยตลอด แต่อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาในหลายปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข เช่น การรุกล้ำหรือละเมิดข้อตกลงร่วมของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีการประท้วงทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศในหลาย ๆ ครั้ง แต่ปัญหาก็ไม่ได้รับการแก้ไขยังคงขยายการรุกล้ำหรือละเมิดต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยจะเห็นได้ว่าผลการดำเนินการของกลไกที่มีอยู่นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาการรุกล้ำหรือละเมิดข้อตกลงได้ตามที่ควรจะเป็น ซึ่งอาจเกิดจากการจัดประชุมตามกลไกระหว่างประเทศมีห้วงเวลาและระยะเวลาพบปะไม่เหมาะสมกับปัญหาหรือมีเวลาน้อยเกินกว่าที่จะหารือกันในทุกประเด็นปัญหาได้ และมีการคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากเกินไปจนจะหยาบยกปัญหาเข้าเจรจา ในที่สุดปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไขเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อ

ในระยะยาวทำให้เกิดความเสียเปรียบในการเจรจา หรือยากต่อการได้รับความร่วมมือในการสำรวจ และจัดทำเขตแดนร่วมในอนาคต ดังนั้นในระดับนโยบายควรอาศัยกลไกคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนที่มี พิจารณาศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา มีการประเมินสถานการณ์และแนวโน้ม ประกอบ พร้อมวางแผนการแก้ไขทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศและพิจารณาการใช้กลไก และห้วงเวลาที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาให้สอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกันให้กับหน่วยที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติ เช่น ในพื้นที่ที่มีแนวโน้มไม่อาจตกลงกันได้หากพิจารณาวางแผนการเจรจาเพื่อบริหารจัดการร่วมกัน ในพื้นที่ โดยไม่มีผลต่อการจัดทำหลักเขตแดนร่วมในอนาคต นอกเหนือจากการใช้มาตรการการประท้วง เพียงอย่างเดียว หรือลดปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการรุกรานหรือละเมิด เช่น แนวเขตพื้นที่ทับซ้อน ไม่ชัดเจน ควรพิจารณาการทำผังสนาม ทำแนวเขตพื้นที่ทับซ้อน หรือในกรณีที่เกิดเหตุของการรุกราน หรือละเมิดจากแผนการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ ก็ควรพิจารณาทบทวนความสมดุลระหว่างมิติ การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจกับการรักษาความมั่นคงในพื้นที่ปัญหา เป็นต้น อีกทั้งการวางแผนดำเนินงาน ในระดับนโยบายโดยอาศัยกลไกคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนดังกล่าว ส่งผลให้การทำงานระหว่าง หน่วยงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างประสานสอดคล้องและมีเอกภาพในการแก้ไขปัญหาเขตแดน

๔.๓ นโยบายและแผนในการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบก

การแก้ไขปัญหาเขตแดนในระยะ ๒๐ ปีที่ผ่านมาได้ถูกหยิบยกและให้ความสำคัญไว้ในนโยบาย และแผนระดับชาติด้านความมั่นคงมาโดยตลอด ส่วนหนึ่งมาจากปัจจัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทาง ด้านเศรษฐกิจซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างกันกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรองรับการขยายตัวทาง ด้านเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียนโดยเฉพาะนโยบายของประเศมหาอำนาจที่มุ่งเน้นการพัฒนา ความเชื่อมโยงทางการค้าและการคมนาคมระหว่างประเทศ จึงจำเป็นที่จะต้องลดอุปสรรคที่สำคัญที่ส่งผล กระทบต่อการพัฒนาพื้นที่โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนที่ไม่ชัดเจนให้เกิดความชัดเจนด้วยการ สำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม ซึ่ง สมช. ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนในนโยบายและแผนระดับชาติว่า ด้วยความมั่นคงแห่งชาติฉบับปัจจุบัน

๔.๓.๑ เป้าหมายและแนวทางดำเนินการในการแก้ไขปัญหาเขตแดน ในนโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ในนโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๓ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดน (แผนระดับที่ ๒) และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (แผนระดับที่ ๓)

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงฯ ฉบับดังกล่าวมุ่งเน้นให้พื้นที่บริเวณชายแดน และประชาชนบริเวณชายแดนมีการพัฒนาเพื่อรองรับทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รองรับจุดเชื่อมโยง ทางการค้าที่กำลังขยายตัวเพิ่มมากขึ้น และมีความพร้อมในการป้องกันและรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ ด้วยระบบเทคโนโลยีโดยเฉพาะภัยที่กระทบต่อความมั่นคง รวมถึงประชาชนและชุมชนตามแนวชายแดน

มีความปลอดภัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ เพื่อเกิดความร่วมมือในการป้องกันภัยคุกคาม แก้ไขปัญหาที่มีอยู่เดิม เสริมสร้างและพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายตัวชี้วัดที่ให้น้ำหนักไปในเรื่องการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันพื้นที่ชายแดนด้วยระบบเทคโนโลยีและส่งเสริมเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและการแก้ไขปัญหาเขตแดน

ในห้วงเวลาที่ผ่านมามีการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติโดยอาศัยแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) แผนระดับที่ ๓ เป็นเครื่องมือเพื่อให้หน่วยที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งในส่วนของ การแก้ไขปัญหาเขตแดนได้กำหนดไว้ในแนวทางที่ ๘) โดยได้กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ให้หน่วยที่มีหน้าที่ป้องกันและแก้ไขปัญหาเขตแดน ใช้กลไกเจรจาและหารูปแบบความร่วมมือเพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเขตแดน รวมถึงจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนที่มีปัญหาความมั่นคงด้วยกลไกที่มีทุกระดับ เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาและกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศควบคู่กับสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดนเพื่อเกิดการร่วมมือกับหน่วยงานรัฐ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดหลัก คือ เป้าหมายในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนของไทยอยู่ที่ร้อยละ ๘๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ซึ่งต้องจัดทำแผนการสำรวจและปักปันในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ และสำหรับตัวชี้วัดย่อย ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินการแก้ไขปัญหาเขตแดนของไทยเพิ่มขึ้น โดยมีค่าเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ สำเร็จร้อยละ ๘๐ ของแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหาเขตแดนที่ต้องจัดทำขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ อยู่ระหว่างทำแผนการดำเนินการ

๔.๓.๑.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัด

ในกรณีความสัมพันธ์ของตัวชี้วัดหลักและย่อยในแผน ระดับที่ ๓ ดังกล่าวนั้นมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน เนื่องจากปัญหาเขตแดนที่มีในปัจจุบันทั้งที่เป็นปัญหาเก่าและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่มีสภาพปัญหาหลายกลุ่มสาเหตุปัญหาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การสำรวจและปักปันเกิดความล่าช้า การกำหนดตัวชี้วัดย่อย ที่ประเมินจากความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาเขตแดนจากแผนงานที่กำหนด จึงเป็นการขจัดอุปสรรคที่มีต่อการดำเนินการสำรวจและปักปัน และเมื่อขจัดอุปสรรคแล้วย่อมสามารถส่งเสริมให้มีการสำรวจและปักปันได้มากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามแผนการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาเขตแดนที่วางไว้นั้นจะต้องครอบคลุมทุกกลุ่มปัญหาสำคัญและมีการจัดลำดับความเร่งด่วนที่สามารถขับเคลื่อนการสำรวจและปักปันให้มีความก้าวหน้าที่สามารถส่งเสริมมิติพัฒนาและมิติความมั่นคงได้

สำหรับการกำหนดเป้าหมายหลักให้มีการสำรวจและจัดทำหลักเขตให้ได้ร้อยละ ๘๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ นั้นหากคำนึงถึงแนวโน้ม และความเป็นไปได้ในความพร้อมและความร่วมมือของประเทศเพื่อนบ้าน และพื้นที่ที่สามารถร่วมสำรวจและปักปันที่มีความเป็นไปได้ โดยกำหนดตัวชี้วัดให้แคบลงและมีความชัดเจนปรากฏในแผน เช่น สามารถสำรวจและจัดทำหลักเขตให้ได้ร้อยละ ๘๐ จากแผนการดำเนินการที่กำหนดภายในระยะเวลา ๕ ปี เป็นต้น

๔.๓.๑.๒ แนวทางปฏิบัติที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเขตแดน

สำหรับแนวทางปฏิบัติที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเขตแดนดังกล่าวด้วยการเจรจา เป็นแนวทางสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาเพื่อหาทางออกร่วมกันระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน แต่อย่างไรก็ตาม การเจรจาจะสำเร็จลงได้ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในแต่ละระดับที่ต้องมีความสัมพันธ์ที่ดี การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหากกำหนดไว้ให้ชัดเจนหรือเป็นจุดเน้นสำคัญในแนวทางปฏิบัติให้กับหน่วยที่เกี่ยวข้อง ก็จะสามารถสร้างความพร้อมและส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มุ่งเน้นไปในระดับพื้นที่และในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะวัฒนธรรม ประเพณีที่อยู่คู่กันมาอย่างยาวนานที่จะนำมาซึ่งความร่วมมือ การเชื่อใจ เมื่อต้องมีการเจรจาระหว่างทั้งสองประเทศ และสามารถยุติปัญหาในระดับพื้นที่ให้ได้มากที่สุด

สำหรับแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาเขตแดน นั้นเป็นแนวทางปฏิบัติสำคัญที่จะสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนได้เป็นอย่างดี และประชาชนในพื้นที่ที่สามารถที่จะดำรงชีวิตความเป็นอยู่ได้อย่างปกติสุข มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและมีแหล่งที่มาของข้อมูลที่เชื่อถือได้ นอกจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่แล้ว หากมีการขยายการสร้างความรู้ความเข้าใจปลูกจิตสำนึกของคนในชาติเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของภูมิภาค วัฒนธรรมประเพณีที่มีร่วมกัน กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธีที่ไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เปรียบและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหามวลชนในยุคสื่อสังคมที่มีผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาเขตแดนได้

แนวทางปฏิบัติในการหารูปแบบความร่วมมือเพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเขตแดน รวมถึงจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนที่มีปัญหาความมั่นคงดังกล่าวนี้ สามารถเชื่อมโยงกับการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในพื้นที่ชายแดน ที่กำหนดไว้ในแผนระดับที่ ๓ อ้างไว้ในแนวทางที่ ๑ คือแนวทางพัฒนาระบบพื้นที่ชายแดน ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญในการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานรักษาความมั่นคงและสร้างชุมชนเข้มแข็ง รูปแบบของการสร้างชุมชนเข้มแข็งในนโยบายและแผนความมั่นคงฯ ในห้วงที่ผ่านมา มุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยมีการกำหนดการดำเนินงานในโครงการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง โครงการหมู่บ้านเข้มแข็งคู่ขนานตามแนวชายแดน และในส่วนของริมตลิ่งแม่น้ำเขตแดนได้มีการกำหนดโครงการก่อสร้างพัฒนาชุมชนริมแม่น้ำชายแดน ซึ่งผลการดำเนินการที่ผ่านมา ประชาชนสองฝ่ายร่วมมือกันด้วยดี สามารถแก้ปัญหาในพื้นที่ชายแดนในระดับพื้นที่ได้ หากให้ความสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในโครงการที่ได้ดำเนินการมาก่อนดังกล่าว ให้มีความต่อเนื่องและมีการขยายผลได้ ก็จะสามารถลดปัญหาในรูปแบบอื่น ๆ ในหลาย ๆ ด้านที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคง

ของประเทศ เช่น ป้องกันการกระทำผิดเงื่อนไขชายแดนต่าง ๆ ของประชาชน การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบค้ายาเสพติด หลบหนีเข้าเมือง และสามารถเสริมสร้างพัฒนาความสัมพันธ์ทวิภาคีและประชาชนทั้งสองฝ่าย เสริมสร้างการค้าขาย เศรษฐกิจ สร้างคุณภาพชีวิต สาธารณสุข วัฒนธรรม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสร้างเครือข่ายทางการข่าวในพื้นที่ชายแดน เป็นต้น

๔.๓.๒ การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล

ในการขับเคลื่อนนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงฯ (แผนระดับที่ ๒) ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเขตแดน ไปสู่การปฏิบัตินั้นนอกจากอาศัยแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดน ด้านความมั่นคงฯ (แผนระดับที่ ๓) เป็นเครื่องมือที่ให้หน่วยที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางปฏิบัติแล้ว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขึ้นกับหลายกระทรวง ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย แผนดังกล่าวได้กำหนดให้มีเจ้าภาพหลักในการบูรณาการขับเคลื่อนคอยประสานงาน กำกับดูแล ติดตามความคืบหน้า ในการดำเนินการของหน่วย ทราบปัญหาและช่วยอุดหนุนการดำเนินการที่มี มีการประเมินผล และปรับปรุงการดำเนินการตามแผนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการรายงานผลในรอบ ๖ เดือนและ ๑ ปี ไปยัง สมช. เพื่อประเมินผลในภาพรวมเสนอสภาความมั่นคงต่อไป โดยในแผนระดับที่ ๒ ดังกล่าวได้กำหนดให้ กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าภาพหลักในการบูรณาการขับเคลื่อน และในแผนระดับที่ ๓ ที่ได้กำหนดให้ สมช. เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนและมีการกำหนดผู้รับผิดชอบร่วมไว้

ซึ่งจากการประเมินภาพรวมของนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงฯ ในห้วง พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ที่ผ่านมา พบว่าการดำเนินงานประสบปัญหาความไม่ชัดเจนของบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการบูรณาการขับเคลื่อนแผน ไม่อาจกำกับประสานงานให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ โดยเมื่อพิจารณาการกำหนดเจ้าภาพหลักในการบูรณาการขับเคลื่อน ในนโยบาย และแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงฯ ในห้วง พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ที่ผ่านมา กับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงฯ ในฉบับปัจจุบันนั้น มีความแตกต่างกันโดยในห้วงที่ผ่านมาได้กำหนดให้ สมช. เป็นเจ้าภาพหลักในการบูรณาการขับเคลื่อน แต่ฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการบูรณาการขับเคลื่อน ดังนั้น สมช. ผู้รับผิดชอบทำแผนระดับ ๒ และแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาหาวิธีการที่ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าใจในแผนงานและบทบาทหน้าที่ของตนเองในแต่ละระดับ เพื่อให้สามารถปฏิบัติในส่วนของตนให้เป็นไปตามเป้าหมายและนโยบายที่กำหนด เช่น การสร้างความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ผ่านการสื่อสารประชาสัมพันธ์หรือการนิเทศงาน ไปสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งต่อไปยัง ผู้ปฏิบัติ ไม่ว่าจะลงพื้นที่ไปยังหน่วยงานหรือในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการสรุปเนื้อหา ประเด็นนโยบาย และแผน ความเชื่อมโยงในการทำงานของแต่ละหน่วย มีการซักซ้อมความเข้าใจของหน่วยและผู้ปฏิบัติ ในสิ่งที่ต้องปฏิบัติ และมีช่องทางถาม - ตอบ คลิปบรรยาย แผนภาพประกอบ เป็นต้น

นอกจากจะเกิดความชัดเจนในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องในแนวทางปฏิบัติที่มีแล้ว ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงย่อมทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ สามารถร่วมปรับปรุงการดำเนินการ ติดตามและประเมินผลร่วมกับผู้รับผิดชอบหลักได้อย่างตรงประเด็น และมีความต่อเนื่องในการปรับปรุงและขับเคลื่อนแผนการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถบรรลุเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๔.๔ ประเด็นสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์

จากการวิเคราะห์ข้างต้นพบประเด็นที่เป็นข้อพิจารณาที่สำคัญและควรหาแนวทางในการแก้ไข ดังนี้

- ๑) แม้จะมีความพยายามในการแก้ไขปัญห�แต่การจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ยังไม่สอดคล้องตรงกัน ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญห�ได้อย่างเต็มระบบในภาพรวม และจากการที่ไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่จะแก้ไขปัญห�ส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญห�ตามความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ความไม่สอดคล้องในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดทำหลักเขตแดนร่วมของไทยและประเทศเพื่อนบ้านเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดทำหลักเขตแดนร่วมไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
- ๒) แม้จะให้ความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและการรักษาผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนเป็นหลัก แต่ควรให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญห�เส้นเขตแดนซึ่งเป็นปัญห�รากฐานด้านความมั่นคงควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาการใช้พื้นที่
- ๓) จากการที่มีประชาชนอยู่อาศัยและทำกินบริเวณเขตชายแดนที่รัฐจำเป็นต้องดูแลเรื่องของความเป็นอยู่และความปลอดภัยของประชาชนเหล่านี้ ในขณะที่เดียวกันชุมชนบริเวณชายแดนยังเป็นกลไกในการป้องกันการรุกล้ำเขตแดน สอดส่องดูแลป้องกันปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด การหลบหนีเข้าเมือง ที่มีความจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนและชุมชนในพื้นที่ชายแดน ซึ่งเรื่องดังกล่าวได้มีการกำหนดไว้ในแผนความมั่นคงฯ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ที่มุ่งเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชน แต่ปัจจุบันยังขาดความเชื่อมโยงต่อเนื่องของนโยบายและแผน จึงทำให้ขาดกลไกสำคัญในการป้องกันปัญหาชายแดนในระดับพื้นที่ จึงมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับผลกระทบและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ชายแดนควบคู่ไปกับการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อสร้างความมั่นคงและป้องกันปัญหาในอนาคต

- ๔) แม้จะมีการกำหนดนโยบายและแผนในการแก้ไขปัญหาแนวเขตแดนไว้ในแผนทุกระดับ แต่การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติประสบปัญหาความไม่ชัดเจนของบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการบูรณาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขปัญหาเขตแดนตามแนวทางของแผน ทำให้การขับเคลื่อนแผนไม่สามารถทำได้ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

บทที่ ๕. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเขตแดนทำให้ทราบความเป็นมาของปัญหาเขตแดน พัฒนาการและความพยายามในการแก้ปัญหาของหน่วยในระดับนโยบายระดับภูมิภาคและระดับพื้นที่ ผ่านกลไกที่มีและเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาเขตแดนโดยตรง เช่น กลไกทวิภาคี คณะกรรมาธิการเขตแดนร่วมระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในการร่วมกันสำรวจและปักปันเขตแดนให้เกิดความชัดเจน และกลไกความมั่นคงและกลไกทางด้านอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดความมั่นใจและเชื่อใจและร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในการเจรจาแก้ไขปัญหาเขตแดน พร้อมทั้งพบเห็นสาเหตุที่เป็นอุปสรรคทำให้การสำรวจและปักปันเกิดความล่าช้าแม้จะมีนโยบายและแผนระดับชาติด้านความมั่นคงฯ ที่เป็นแผนระดับที่ ๒ และมีแผนระดับที่ ๓ มารองรับในการแก้ไขปัญหาเขตแดนก็ตาม แต่ก็ยังคงเห็นถึงอุปสรรคที่ทำให้เกิดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบก โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๕.๑ การสำรวจและจัดทำหลักเขต

๕.๑.๑ พื้นที่ที่มีความพร้อมของประเทศเพื่อนบ้านและสามารถสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมได้

ในพื้นที่ที่มีความพร้อมของประเทศเพื่อนบ้านและสามารถสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมได้ ซึ่งมีทั้งพื้นที่ที่ต้องสำรวจใหม่ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนในพื้นที่ (Terms of Reference – TOR) ของแต่ละด้านประเทศ และพื้นที่ที่มีการสำรวจแล้วแต่มีความเห็นที่แตกต่างกันของทั้งสองประเทศซึ่งต้องมีการสำรวจเพิ่มเติม รัฐบาลควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนงบประมาณให้สามารถดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างต่อเนื่องตามแผนงานที่วางร่วมกันไว้ หรือสามารถเข้าแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่มีปัญหาที่ต้องอาศัยการสำรวจได้อย่างทันท่วงที พร้อมกับสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความพร้อมของบุคลากรเพื่อใช้ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม ในการแก้ไขปัญหาเขตแดน

ทางด้านเทคนิคเห็นควรมีการเจรจาผลักดันการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าสู่กลไกคณะกรรมาธิการเขตแดนร่วม มีการพิจารณาปรับการจัดทำ TOR ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการที่ใช้ในการดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมในพื้นที่ โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ง่ายต่อการเจรจาและสร้างการยอมรับของทั้งสองฝ่ายในพื้นที่ที่มีปัญหาส่งผลให้การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมแล้วเสร็จได้รวดเร็วมากขึ้น

๕.๑.๒ การป้องกันการขำรดหรือสูญหายของหลักเขต

ในพื้นที่ที่สำรวจและจัดทำหลักเขตแดนแล้ว เพื่อป้องกันการขำรดสูญหายของหลักเขตและเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบริหารจัดการพื้นที่ ควรสนับสนุนให้มีการดูแลและรักษาหลักเขตอย่างต่อเนื่อง มีการพิจารณาดำเนินการจัดทำแนวรั้ว หรือแนวเขื่อนป้องกันตลิ่ง ในพื้นที่ที่มีประชาชนอาศัยอยู่หรือในพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดนแม้มีการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมเรียบร้อยแล้ว หรือในพื้นที่ที่มีปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงพื้นที่ชายแดน รวมถึงกำหนดให้ใช้ค่าพิคัดแผนที่ของตำแหน่งที่สำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ง่ายต่อการอ้างอิงในอนาคตหากหลักเขตขำรดเสียหาย

๕.๒ การเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาเขตแดน

๕.๒.๑ การสร้างความพร้อมในพื้นที่ด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

การสร้างความพร้อมในพื้นที่ด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ควรให้ความสำคัญ มุ่งเน้นและสนับสนุนให้มีความต่อเนื่อง มีการขยายผล หรือฟื้นฟูในกิจกรรมที่ดำเนินการมาแล้ว และทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีความมั่นใจปลอดภัยในพื้นที่ชายแดน เช่น โครงการตามแนวทางพระราชดำริตามแนวชายแดน โครงการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง โครงการหมู่บ้านเข้มแข็งคู่ขนานตามแนวชายแดน โครงการพัฒนาชุมชนริมตลิ่งแม่น้ำเขตแดน ที่อยู่ในความรับผิดชอบหลักของกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความร่วมมือกับภาครัฐในการแก้ไขปัญหาเขตแดนแล้วยังสามารถป้องกันการกระทำผิดเงื่อนไขชายแดนต่าง ๆ ของประชาชน รวมถึงการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบค้ายาเสพติด หลบหนีเข้าเมือง เป็นต้น และสามารถเสริมสร้างพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและประชาชนทั้งสองฝ่าย เสริมสร้างการค้าขาย เศรษฐกิจ สร้างคุณภาพชีวิต สาธารณสุข วัฒนธรรม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังได้รับประโยชน์ด้านการข่าวจากการสร้างเครือข่ายดังกล่าวในพื้นที่

๕.๒.๒ การสร้างความพร้อมด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจ

การสร้างความพร้อมด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจ รัฐบาลควรสนับสนุนและส่งเสริมในการสร้างความรู้ความเข้าใจปลูกจิตสำนึกของคนในชาติเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของภูมิภาค วัฒนธรรมประเพณีที่มีร่วมกัน ให้รู้ถึงที่มาและพัฒนาการในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเขตแดนของประเทศที่มีทั้งได้เปรียบและเสียเปรียบ ปัญหาและแนวทางแก้ไขอย่างสันติวิธี และประโยชน์ที่ได้รับในการแก้ปัญหาที่ไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เปรียบ เน้นถ้อยทีถ้อยอาศัย และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเขตแดนของประเทศ พร้อมกับป้องกันปัญหามวลชนในยุคสื่อสังคมออนไลน์ที่กระทบต่อการแก้ไขปัญหาเขตแดน

๕.๒.๓ การเตรียมความพร้อมด้วยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

การเตรียมความพร้อมด้วยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยสนับสนุนและส่งเสริมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่องในทุกระดับโดยมุ่งเน้นไปยังระดับภูมิภาคและพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อยู่คู่กันมาอย่างยาวนาน ซึ่งจะนำมาซึ่งความร่วมมือ การเชื่อใจ เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความร่วมมือที่จะช่วยยุติปัญหาในระดับพื้นที่ไม่ให้ลุกลามเป็นปัญหาระดับชาติ

๕.๒.๔ การสร้างความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเขตแดน ด้วยการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาเขตแดน

ในระดับนโยบาย ซึ่งมีคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนของประเทศ เป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาเขตแดน คณะกรรมการฯ ควรให้ความสำคัญในการพิจารณาศึกษาการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาโดยรวมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนถึงระดับพื้นที่ เพื่อหาแนวทางในการจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของปัญหาและพื้นที่ปัญหาในภาพรวมทั้งประเทศ และพิจารณาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมทั้งการแก้ไขภายในประเทศและระหว่างประเทศให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าใจปัญหาตรงกันและกำหนดข้อยุติในการแก้ไขปัญหาที่ตรงกันในทุกระดับสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่และเตรียมความพร้อมในการทำงานระหว่างหน่วยงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างประสานสอดคล้องและมีเอกภาพในการแก้ไขปัญหาเขตแดน

ในระดับพื้นที่ หน่วยความมั่นคงในพื้นที่ร่วมกับจังหวัด ควรให้ความสำคัญในการกำหนดหน่วยงานหลักในการบูรณาการการทำงาน มีการสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างความรู้ความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ ประชาชน เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ทราบข้อมูลปัญหาพื้นที่พร้อมกับการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนในปัญหาที่มีอยู่เดิมและปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ในพื้นที่ กำหนดวิธีการแก้ไขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ในการปฏิบัติและระดับกระทรวงที่เกี่ยวข้องในการหารือเพื่อสามารถยุติปัญหาในพื้นที่ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและมีวิธีปฏิบัติที่ตรงกันในการแก้ไขปัญหาเขตแดนและป้องกันปัญหาใหม่ที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่

๕.๓ การแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบกในพื้นที่ทับซ้อน

โดยทั่วไปควรให้ความสำคัญในการดำเนินการให้เกิดความชัดเจนในพื้นที่ที่ทับซ้อน เช่นการทำผังสนามรั้วหรือหมุด หรือสัญลักษณ์ของแนวเขตทับซ้อน เพื่อป้องกันการรุกล้ำพื้นที่ อย่างไรก็ตามยังมีประเด็นที่ต้องพิจารณาดังนี้

๕.๓.๑ พื้นที่ทับซ้อนที่เป็นพื้นที่เปราะบางกระทบต่อความมั่นคง

พื้นที่ทับซ้อนที่เป็นพื้นที่เปราะบางกระทบต่อความมั่นคง หรือพื้นที่อื่น ๆ ที่มีแนวโน้มไม่อาจบริหารจัดการร่วมกันได้ ควรพิจารณาร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อกำหนดให้เป็นพื้นที่ NO MAN'S LAND ที่ยังไม่มีข้อสรุปและไม่สามารถเข้าไปดำเนินการใด ๆ ได้ เพื่อที่จะหาแนวทางในการดำเนินงานต่อไปในอนาคต ก่อนที่จะเกิดการรุกรานเพื่อเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของประชาชนทั้งสองประเทศ

๕.๓.๒ พื้นที่ทับซ้อนที่มีแนวโน้มที่จะสามารถตกลงบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกันได้

พื้นที่ทับซ้อนที่เป็นพื้นที่ที่มีแนวโน้มสามารถตกลงบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกันได้ ในส่วนของพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ว่างเปล่าหรือพื้นที่ป่า อาจมีการส่งเสริมกิจกรรมร่วมปลูกป่าอาเซียนที่มีอยู่ให้เกิดความต่อเนื่องหรือจัดกิจกรรมป่าชุมชนร่วมเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ชายแดนร่วมกัน หรือในพื้นที่ที่เห็นว่าเหมาะสมกับการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวหรือเศรษฐกิจ ควรพิจารณาศึกษาวิธีป้องกันและควบคุมพื้นที่หรือศึกษาหารูปแบบเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจกับความมั่นคงของประเทศเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยผลักดันให้มีข้อตกลงร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกันอยู่บนพื้นฐานไม่มีฝ่ายใดได้เปรียบ เสียเปรียบและไม่มีผลต่อการจัดทำหลักเขตแดนร่วมในอนาคต

๕.๓.๓ พื้นที่ทับซ้อนที่มีปัญหาละเมิดข้อตกลงร่วม (MOU)

ในพื้นที่ที่มีปัญหาละเมิดข้อตกลงร่วม (MOU) ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขมาเป็นระยะเวลายาวนานและมีแนวโน้มที่ทำให้ประเทศเสียเปรียบในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม ควรให้ความสำคัญและนำปัญหาดังกล่าวขึ้นมาพิจารณาศึกษา เพื่อหาสาเหตุ แนวโน้ม และวิธีการที่เหมาะสมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศพร้อมกับผลักดันให้มีการจัดการและแก้ไขปัญหาร่วมกันของทั้งสองประเทศอย่างต่อเนื่อง

ในพื้นที่ที่มีปัญหาละเมิดข้อตกลงร่วม (MOU) ที่เกิดขึ้นใหม่ควรมีการแก้ไขในทุกระดับทันที ตั้งแต่ในระดับพื้นที่ ระดับส่วนกลาง และระดับนโยบายอย่างสอดคล้องกันตามกลไกที่มีอยู่

๕.๔ นโยบายและแผนระดับชาติด้านความมั่นคงฯและแผนที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเขตแดนในปัจจุบัน

๕.๔.๑ การกำหนดแผนปฏิบัติที่เป็นเป้าหมายและตัวชี้วัด

จากค่าเป้าหมายหลักที่กำหนดให้มีการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนของไทย อยู่ที่ร้อยละ ๘๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ซึ่งจะต้องทำแผนการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนขึ้นภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ และนอกจากนั้นยังได้กำหนดให้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาเขตแดนของไทยเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดย่อย โดยมีค่าเป้าหมาย

สำเร็จร้อยละ ๘๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ของแผนการดำเนินการ ซึ่งแผนการดำเนินการที่ต้องมีขึ้นดังกล่าว ครอบคลุมทุกกลุ่มปัญหาสำคัญและมีการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาที่สามารถขับเคลื่อนการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมให้มีความก้าวหน้าและสามารถส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนให้มีความสมดุลกับด้านความมั่นคง

๕.๔.๒ การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานเกี่ยวข้อง

ปัญหาเขตแดนเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนและละเอียดอ่อน ซึ่งมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และต้องดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายและแผน ทั้งหน่วยงานในระดับพื้นที่ ระดับภูมิภาค ส่วนกลาง และระดับประเทศ การบูรณาการในการแก้ไขปัญหาระหว่างหน่วยงานจึงมีความสำคัญ ผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนควรให้ความสำคัญและความเร่งด่วนในการสร้างความรู้ความเข้าใจในแผนและบทบาท ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักและผู้รับผิดชอบร่วมและหน่วยปฏิบัติในแนวทาง และแนวทางปฏิบัติที่กำหนด โดยเฉพาะในแผนปฏิบัติการ ให้เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ได้ในทุกระดับ ทำให้ผู้รับผิดชอบหลักสามารถบูรณาการขับเคลื่อนในแต่ละประเด็นของแผน มีการติดตาม ประเมิน และปรับปรุงแผนการดำเนินการ ได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสามารถกำกับและประสานงานได้สะดวกรวดเร็ว ส่งผลให้สามารถดำเนินการ ให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้มากยิ่งขึ้น

อีกทั้งต้องให้ความสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจขั้นตอนวิธีการและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในการขับเคลื่อนที่เกี่ยวข้องกับกลไกการบริหารแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแผนงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ ซึ่งมีกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานบูรณาการสำคัญในการเสนอแผนหรือแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความมั่นคงในระดับพื้นที่ รองรับนโยบายและแผนระดับชาติด้วยความมั่นคงฯ ซึ่งจะส่งผลต่อการถ่ายทอดไปสู่การจัดทำและประสานแผนพัฒนาระดับพื้นที่เป็นลักษณะแผนเดียวกัน (One Plan) รวมถึงต้องประสานสอดคล้องกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่รับผิดชอบการจัดทำเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค พร้อมทั้งประสานสอดคล้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยมีกลไกคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) เป็นกลไกหลักสำคัญที่เป็นแกนกลางในการผลักดันแผนงานด้านความมั่นคงในแผนพัฒนาระดับพื้นที่ และคณะอนุกรรมการจัดทำแผนงานด้านความมั่นคงจังหวัด เป็นกลไกสนับสนุนในการให้ข้อเสนอแผน และบูรณาการแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ให้สนับสนุนและสอดคล้องประสานกันในพื้นที่เป้าหมายด้านความมั่นคงของแต่ละจังหวัด

บรรณานุกรม

กรมแผนที่ทหาร. ๒๕๖๖. เอกสารชี้แจงปัญหาพื้นที่ชายแดน.

กรมโยธาธิการและผังเมือง. ๒๕๖๖. เอกสารชี้แจงโครงการป้องกันการสูญเสียดินแดนชายฝั่งแม่น้ำชายแดนระหว่างประเทศอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติเพื่อความมั่นคง.

กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย. ๒๕๖๖. เอกสารชี้แจงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาพื้นที่ชายแดน.

กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย. ม.ป.ป. “ข้อมูลเขตแดน”. สืบค้น ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๖

(<https://treaties.mfa.go.th/th/content/%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A1%E0%B8%B9%E0%B8%A5%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B8%95%E0%B9%81%E0%B8%94%E0%B8%99>).

กระทรวงกลาโหม. ๒๕๖๖. เอกสารชี้แจงปัญหาเขตแดนทางบก.

กองกำลังป้องกันชายแดน. ๒๕๖๖. เอกสารชี้แจงปัญหาพื้นที่ชายแดน.

นนทพัทธ์ ศิริโรจน์, และ สมิหรา จิตตลดากร. ๒๕๕๘. “กลุ่มชาติพันธุ์และความมั่นคงของไทย : กรณีศึกษา กลุ่ม ชาวเขา Ethnic Minority Groups and The National Security of Thailand: A Case Study of Hill Tribe Minority Groups”. วารสารวิจัยรามคำแหง (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ๑๘(๒):๒๙-๒๙.

พลโท นพดล โชติศิริ. ๒๕๕๖. “เขตแดนไทย”. *จุลสารความมั่นคงศึกษา* ๑๑๙:๒๑-๒๒.

มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. ม.ป.ป. “เส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน”. สืบค้น ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๖

(<https://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=32&chap=5&page=t32-5-infodetail04.html>).

สถาบันดำรงราชานุภาพ. ม.ป.ป. “การบรรยายในหัวข้อ ‘เขตแดนไทย: ที่มาและปัญหา’ โดย นายเชิดชู รักตะบุตร อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย”. สืบค้น ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๖

([http://www.stabundamrong.go.th/web/train/train43/270959/train\(27\)5_1.pdf](http://www.stabundamrong.go.th/web/train/train43/270959/train(27)5_1.pdf)).

สมาคมแม่น้ำเพื่อชีวิต. ม.ป.ป. “เขื่อนสาละวิน ย่ำยี่ลุ่มน้ำ-ชนกลุ่มน้อย”. สืบค้น ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๖

(https://www.livingriversiam.org/4river-tran/4sw/swd_n20.html).

อรอนงค์ ทิพย์พิมล, ธนศักดิ์ สายจำปา, ดุลยภาค ปรีชารัชช, สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี, และ อัครพงษ์ คำ
คุณ. ๒๕๕๔. *เขตแดนสยามประเทศไทย-มาเลเซีย-พม่า-ลาว-กัมพูชา*. ๑ พิมพ์ครั้งที่. มุลนิธิโครงการ
ตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ภาคผนวก

กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงไทย - กัมพูชา

ความเป็นมา เมื่อ ๒๙ ก.ย.๓๘ ไทย และ กพช. ได้ลงนามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือชายแดน โดยต่างยืนยันความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะ อาชญากรรม ในพื้นที่ชายแดน และตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ในพื้นที่ชายแดนว่าเป็นเสมือนวิธีการหนึ่งในการส่งเสริมเสถียรภาพและความมั่นคง และได้ตั้งกลไก GBC BPKC และ RBC ๓ ด้าน ปัจจุบันมีกรอบการหรือ ๒ ด้าน ๑) ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ชายแดน และ ๒) ด้านความร่วมมืออื่น ๆ รวม ๑๗ ประเด็น (เว้นเรื่องเขตแดน)

GBC		BPKC (กำลังดำเนินการปรับเป็น HLC)	
<p>อำนาจหน้าที่</p> <p>๑. ประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการ ที่เหมาะสมเกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือ รักษาความสงบเรียบร้อยและเสถียรภาพ ในพื้นที่ชายแดน</p> <p>๒. ออกคำสั่ง นโยบาย ให้ BPKC พร้อมกำกับดูแลให้มีการนำคำสั่ง นโยบายไปใช้ให้เกิดผล</p> <p>๓. แต่งตั้งอนุคณะกรรมการเฉพาะแก้ไขปัญหา</p> <p>๔. ปกติ GBC ประชุมปีละ ๑ ครั้งผลัดกันเป็นเจ้าภาพ ในกรณีเร่งด่วนสามารถเรียกประชุมกรณีพิเศษตามความจำเป็นของสถานการณ์ สถานที่ตามความเห็นชอบร่วม</p>		<p>อำนาจหน้าที่</p> <p>๑. ประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการที่ส่งเสริมความร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อย และเสถียรภาพในพื้นที่ตามแนวชายแดนตามคำสั่ง และนโยบาย GBC กำหนด การแก้ไขปัญหา ไม่ให้ลุกลามออกไป รวมทั้งป้องกัน และปราบปราม ส่งเสริมการติดต่อ และการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น</p> <p>๒. กำหนดนโยบาย และออกคำสั่งให้ RBC และระดับท้องถิ่นร่วมมือกันปฏิบัติงานให้ได้ผลอย่างจริงจัง ควบคุมอำนวยความสะดวกกำกับดูแลการดำเนินงานพิจารณาข้อเสนอละทบทวนมาตรการที่ RBC กำหนดขึ้น</p> <p>๓. ปกติจัดการประชุมร่วมปีละครั้ง สลับกันทั้งเป็นเจ้าภาพในกรณีเร่งด่วน อาจจะจัดประชุมเป็นกรณีพิเศษสถานที่ตามเห็นชอบร่วมกัน</p> <p>๔. แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อการปฏิบัติกิจเฉพาะได้ตามความจำเป็น</p>	
<p>องค์ประกอบ (ฝ่ายกัมพูชา)</p> <p>๑. รมว.กท.กพช./ประธาน</p> <p>๒. ผบ.ทสส.กพช./รองประธาน</p> <p>๓. รมต.อาวุโสด้านกิจการชายแดน</p> <p>๔. รมช.กท.</p> <p>๕. ผู้แทน มท.</p> <p>๖. ผู้แทน กต.</p> <p>๗. ออท.กพช./ไทย</p> <p>๘. เสธ.ทหาร กพช.</p> <p>๙. รอง ผบ.ทสส./ผบ.สท.กพช.</p> <p>๑๐. ผบ.ทบ.กพช.</p> <p>๑๑. ผบ.ทร.กพช.</p> <p>๑๒. ผบ.ทอ.กพช.</p> <p>๑๓. จก.นโยบายและกิจการต่างประเทศ กท.กพช.</p> <p>๑๔. จก.ขว.ทหาร กพช.</p> <p>๑๕. ผบ.ตชด.กพช.</p> <p>๑๖. CMAC</p> <p>๑๗. จก.ชด.ทหาร กพช.</p> <p>๑๘. ผบ.ภท.๕</p> <p>๑๙. ผบ.ภท.๔</p> <p>๒๐. ผบ.ภท.๓</p> <p>๒๑. หน.สนง.รมว.กท.กพช.</p> <p>๒๒. เลขาธิการ กท.กพช.</p>	<p>องค์ประกอบ (ฝ่ายไทย)</p> <p>๑. รมว.กท./ประธาน</p> <p>๒. ผบ.ทสส./รองประธาน</p> <p>๓. เสธ.ทหาร</p> <p>๔. ผบ.ทบ.</p> <p>๕. ผบ.ทร.</p> <p>๖. ผบ.ทอ.</p> <p>๗. ปล.กท.</p> <p>๘. ปล.กต.</p> <p>๙. ปล.มท.</p> <p>๑๐. ปล.พณ.</p> <p>๑๑. ลมช.</p> <p>๑๒. ผอ.สนม.กท.</p> <p>๑๓. ผบ.ตร.</p> <p>๑๔. ออท. ณ พนมเปญ</p> <p>๑๕. อ.กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ</p> <p>๑๖. จก.ยก.ทหาร</p> <p>๑๗. จก.ชด.ทหาร/ลก.</p> <p>๑๘. ผอ.กชก.สชด.ทหาร/ผช.ลก.</p>	<p>องค์ประกอบ (ฝ่ายไทย)</p> <p>๑. ผบ.ทสส./ประธาน</p> <p>๒. เสธ.ทหาร/รองประธาน</p> <p>๓. ปล.มท./รองประธาน</p> <p>๔. ปล.กต.</p> <p>๕. ปล.พณ.</p> <p>๖. ลมช.</p> <p>๗. เสธ.ทบ.</p> <p>๘. เสธ.ทร.</p> <p>๙. เสธ.ทอ.</p> <p>๑๐. รอง เสธ.ทหาร.</p> <p>๑๑. ผอ.สชช.</p> <p>๑๒. ผบ.ตร.</p> <p>๑๓. เลขา ป.ป.ส.</p> <p>๑๔. อ.ป.ป.อ.</p> <p>๑๕. อ.ศ.คก.</p> <p>๑๖. ออท.ไทย/กพช.</p> <p>๑๗. จก.ยก.ทหาร</p> <p>๑๘. จก.ชด.ทหาร</p> <p>๑๙. ผอ.กชก.สชด.ทหาร/ลก.</p> <p>๒๐. ผอ.ยก.ทบ./ผช.ลก.</p> <p>๒๑. ผอ.ยก.ทร./ผช.ลก.</p> <p>๒๒. ผอ.กองเอเชียตะวันออกเฉียงใต้/ผช.ลก.</p> <p>๒๓. ผอ.กองการต่างประเทศ มท./ผช.ลก.</p>	<p>องค์ประกอบ (ฝ่ายกัมพูชา)</p> <p>๑. ผบ.ทสส./ประธาน</p> <p>๒. เสธ.ทหาร/รองประธาน</p> <p>๓. รอง ปล.มท./รองประธาน</p> <p>๔. รอง ปล.กต./รองประธาน</p> <p>๕. รอง ปล.พณ.</p> <p>๖. ผู้แทน สนง.กิจการชายแดน</p> <p>๗. ผู้แทน สำนักนายก</p> <p>๘. ออท.กพช./ไทย.</p> <p>๙. รอง ผบ.ตร.</p> <p>๑๐. จก.ชด.ทหาร</p> <p>๑๑. ผบ.ทร.</p> <p>๑๒. ผบ.ทอ.</p> <p>๑๓. จก.ขว.ทหาร</p> <p>๑๔. จก.วิเทศสัมพันธ์ กท.</p> <p>๑๕. อ.ป.ป.อ.</p> <p>๑๖. อ.ศ.คก.</p> <p>๑๗. หน.ยก.กท.</p> <p>๑๘. ผบ.ตชด.</p> <p>๑๙. ป.ป.ส.</p> <p>๒๐. รอง ชด.ทหาร/ลก.</p> <p>๒๑. หน.ยก.ทร./ผช.ลก.</p>
<p>ประชุมมา ๑๔ ครั้ง ประเด็นสำคัญหลักครั้งต่อไป</p> <p>๑. การจัดการ HLC และ RBC ๒. การเก็บกู้ทุ่นระเบิด ๓. การฝึกบรรเทาสาธารณภัยร่วม ๔. การแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมและกีฬาระดับกองทัพ</p>		<p>ประชุมมา ๓ ครั้ง ครั้งล่าสุด ปี ๔๗ ประเด็นสำคัญที่ผ่านมา</p> <p>ปรับปรุงโครงสร้าง RBC และให้ปรับปรุง MOU ปี ๓๘</p>	

คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย - กัมพูชา (Regional Border Committee : RBC)

อำนาจหน้าที่

๑. ประชุม ปรีกษาหารือ โดยยึดถือเอาคำสั่งและนโยบายของ BPKC กำหนดไว้ เพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมเกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ตามแนวชายแดนและแก้ไขปัญหาเฉพาะอื่นๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นบริเวณชายแดนร่วมกัน
๒. ส่งเสริมการติดต่อระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ การค้าชายแดนระหว่างกัน และความร่วมมือในโครงการพัฒนาต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ร่วมกัน
๓. ร่วมมือแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และการลักลอบขายสินค้าที่ผิดกฎหมายของทั้งสองประเทศ
๔. ตรวจสอบและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์ร่วมกันในการรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน และแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์มิให้ขยายตัวลุกลามออกไป
๕. อำนวยความสะดวกปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานประสานงานชายแดนไทย - กัมพูชา และชุดติดต่อประสานงานชายแดนไทย - กัมพูชา
๖. จัดการติดต่อสื่อสารระหว่าง กองกำลังทั้งสองฝ่าย และชุดติดต่อประสานงานที่ควบคู่กันให้สามารถติดต่อกันได้ตลอดเวลา
๗. กรณีเร่งด่วนให้จัดการประชุมตามเห็นชอบร่วม

RBC ด้าน ทก.๑ - กพ.๕ กพช. (ประชุมมาแล้ว ๒๘ ครั้ง)		RBC ด้าน ทก.๒ - กพ.๔ กพช. (ประชุมมาแล้ว ๒๓ ครั้ง)		RBC ด้าน กปช.จต. - กพ.๓ กพช. (ประชุมมาแล้ว ๒๔ ครั้ง)	
๑. มทก.๑/ประธาน	๒. รอง มทก ๑/รองฯ	๑. มทก.๒/ประธาน	๒. รอง มทก.๒/รองฯ	๑. ผบ.กปช.จต./ประธาน	๒. รอง ผบ.กปช.จต.(นย.)/รองฯ
๓. ผวจ.สก.	๔. ผวจ.จบ.	๓. ผวจ.สร.	๔. ผวจ.บร.	๓. รอง ผบ.กปช.จต.(นว.)/รองฯ	๔. ผวจ.จบ.
๕. ผบ.กกล.บูรพา	๖. ทน.สน.ปทก.ศปก.ทก.๑	๕. ผวจ.ศก.	๖. ผวจ.อบ.	๕. ผวจ.ตร.	๖. ผบ.ฉก.นย.ตราด
๗. ทน.ศปพ.ศปก.ทบ.	๘. ผอ.เอเชียตะวันออกเฉียง ๒	๗. ผบ.กกล.สุนารี	๘. ทน.สน.ปทก.ศปก.ทก.๑	๗. ผบ.ฉก.นย.จันทบุรี	๘. ผบ.เรือลาดตระเวนชายแดน
๙. พลน.จว.สก.	๑๐. ผอ.ศก.ภาคที่ ๑	๙. ทน.ศปพ.ศปก.ทบ.	๑๐. ผอ.เอเชียตะวันออกเฉียง ๒	๙. ทน.สน.ปทก.ศปก.ทก.๑	๑๐. ทน.ศปพ.ศปก.ทบ.
๑๑. ผบ.ตร.ภูธรภาค ๒	๑๒. ผกก.ตม.	๑๑. พลน. (จว.สก. จว.บร. จว.อบ. จว.ศก.)	๑๒. ป่าไม้เขต จว.นร. จว.อบ.	๑๑. ผอ.เอเชียตะวันออกเฉียง ๒	๑๒. พลน.จว.จบ.
๑๓. ผู้แทน ขต.ทหาร ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง		๑๓. ผอ.ศก.ภาค ๒	๑๔. ผบ.ตร.ภูธร ภาค ๒	๑๓. พลน.จว.ตร.	๑๔. ผอ.ศก.ภาค ๑
๑๔. เสธ.ทก. ๑ /ลก.	๑๕. รอง เสธ.ทก. ๑/ลก.	๑๕. ผบ.ตชด ภาค ๒	๑๖. ผกก.ตม.๓	๑๕. ผบ.ตร.ภูธร ภาค ๒	๑๖. ผกก.ตม. ๑๗.
๑๖. เสธ.กกล.บูรพา/ผ.ลค.		๑๗. ผู้แทน ขต.ทหาร ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง		ผู้แทน ขต.ทหารส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	
		๑๘. เสธ.ทก. ๒/ลก.	๑๕. ผอ.กยก.ทก. ๑/ผช.ลก.	๑๘. เสธ.กปช.จต. /ลก.	๑๙. รอง เสธ.กปช.จต/ผช.ลก.
		๑๖. เสธ.กกล.สุนารี/ผ.ลค.			

กรอบการประชุม RBC ยึดถือแนวกรอบของ GBC ได้แก่
 ๑. ด้านเขตแดน ๒. ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน ๓. ความร่วมมืออื่น ๆ

๑. จุดผ่านแดนและการสัญจรข้ามแดน ๒. แรงงาน ๓. การป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด ๔. การป้องกันและปราบปรามการค้าอาชญากรรมอื่นๆ ในพื้นที่ชายแดน ๕. การต่อต้านการก่อการร้าย
๖. การเก็บกู้ทุ่นระเบิด ๗. การส่งเสริมความปลอดภัยทางทะเล. การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคงของไทยกับหน่วยทหารและตำรวจของกัมพูชาในพื้นที่ชายแดน ๘. การค้าชายแดน
๑๐. การเกษตร ๑๑. สาธารณสุข ๑๒. การท่องเที่ยว ๑๓. การรักษาสัตว์ป่าคุ้มครอง ๑๔. การพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๑๕. การบรรเทาสาธารณภัย ๑๖. ความร่วมมือแก้ไขปัญหาที่อาจเป็นข้อขัดแย้งซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ ไทย - กัมพูชา ๑๗. ประเด็นอื่น ๆ

กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงชายแดนไทย – เมียนมา

คณะกรรมการระดับสูง (HLC) ไทย – เมียนมา

จัดตั้งขึ้นตามคำสั่ง กห. (เฉพาะ) ที่ ๓๔๔/๕๖ ลง ๕ ส.ค.๕๖
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการระดับสูงไทย – เมียนมา
(High Level Committee : HLC)

องค์ประกอบ

ฝ่ายไทย	ฝ่ายเมียนมา	ตำแหน่ง
๑. ผบ.ทสส.	ผบ.ทสส.	ประธาน
๒. ผบ.ทบ.	รอง ผบ.ทสส./ผบ.ทบ.	รองประธาน
๓. ผบ.ทร.	เสธ.ทหาร	กรรมการ
๔. ผบ.ทอ.	ผบ.ทร.	กรรมการ
๕. รอง ผบ.ทสส. (ทบ.)	ผบ.ทอ.	กรรมการ
๖. เสธ.ทหาร	ผบ.BSO - 2	กรรมการ
๗. ผอ.สนผ.กท.	ผบ.BSO - 4	กรรมการ
๘. จก.ขว.ทหาร	จก.สบ.ทหาร	กรรมการ
๙. จก.ยก.ทหาร	จก.พร.ทหาร	กรรมการ
๑๐. มทก.๑	เสธ.ทบ.	กรรมการ
๑๑. มทก.๓	จก.อาสารักษาดินแดน	กรรมการ
๑๒. จก.ขต.ทหาร	ผบ.OCMSA	กรรมการ/เลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- พิจารณา กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพเมียนมา เพื่อแก้ปัญหาความมั่นคงชายแดนไทย – เมียนมา
- ประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค และคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น
- ส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้พื้นที่ชายแดนไทย – เมียนมา มีความสงบเรียบร้อย มีความปลอดภัย ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี
- ให้คำแนะนำ ปรึกษา และให้ความเห็นชอบโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ที่เหล้าทัพเสนอตลอดจนกำกับดูแล และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ
- เชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อประโยชน์ต่อการประชุม และการดำเนินงานของคณะกรรมการ HLC ได้ตามความเหมาะสม
- ดำเนินการอื่นตามความจำเป็นต่อการแก้ปัญหาความมั่นคงร่วมกัน และปัญหาเฉพาะอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้บริเวณชายแดนไทย – เมียนมา

คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (RBC) ไทย – เมียนมา

จัดตั้งขึ้นตามบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการ RBC ลง ๙ เม.ย.๓๓

องค์ประกอบ

ตามที่ ทบ. มอหมายควมรับผิดชอบ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๑

ฝ่ายไทย	ฝ่ายเมียนมา	ตำแหน่ง
๑. มทก.๓	ผบ.BSO - 4	ประธาน
๒. มทก.๑	ผบ.BSO - 2	รองประธาน
๓. มทก.๔		รองประธาน
๔. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	กรรมการ
๕. ผอ.กชม.สชต.ขต.ทหาร		กรรมการ/เลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- ปรึกษา หรือ ถึงมาตการซึ่งอาจจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาความมั่นคงร่วมกัน และปัญหาเฉพาะอื่น ๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในบริเวณชายแดน
- รับผิดชอบให้มีการปฏิบัติตามตการ โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและการประสานงาน และการควบคุมดูแลให้บังเกิดผลของการปฏิบัตินั้น ส่วนการประสานงานในการปฏิบัติตามตการทั้งปวงให้ดำเนินการโดยการติดต่อระหว่างคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น
- จัดประชุมตามความจำเป็นของสถานการณ์ ณ สถานที่ที่เห็นชอบร่วมกัน

คณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น (TBC) ไทย – เมียนมา

จัดตั้งขึ้นตามบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการ RBC ลง ๙ เม.ย.๓๓ โดยในขั้นตอนได้จัดตั้ง TBC จำนวน ๓ ชุด บริเวณจุดผ่านแดนถาวรไทย – เมียนมา ประกอบด้วย

- TBC แม่สาย – ท่าซี้เหล็ก
- TBC แม่สอด – เมียวดี
- TBC ระนอง – เกาะสอง

ปัจจุบันมีการจัดตั้ง TBC เพิ่มขึ้น ๓ ชุด รวมเป็น ๖ ชุด เพื่อความจำเป็นและรวดเร็วในการประสานงาน โดยมีพื้นที่ ดังนี้

- TBC แม่สาย – ท่าซี้เหล็ก
- TBC แม่ฮ่องสอน – ลอยก่อ
- TBC แม่สอด – เมียวดี
- TBC พระเจดีย์สามองค์ – พญาตองซู
- TBC พุน้ำร้อน – ทากี
- TBC ระนอง – เกาะสอง

องค์ประกอบ

ฝ่ายไทย	ฝ่ายเมียนมา	ตำแหน่ง
๑. ผบ.ฉก. ในพื้นที่	ผบ.พัน.ทหารในพื้นที่	ประธาน
๒. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	กรรมการ
๔. ผอ.กชม.สชต.ขต.ทหาร		กรรมการ
๕. ทน.นปพท.๑ - ๖		เลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องความมั่นคงตามชายแดนภายในแต่ละเขตอำนาจของตน
- ดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาชายแดนอื่นใดเป็นการเฉพาะ
- จัดตั้งการติดต่อระหว่าง คณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น ที่ควบคุมของทั้งสองฝ่าย
- จัดประชุมตามความจำเป็นของสถานการณ์ ณ สถานที่ที่เห็นชอบด้วยกัน

คณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป ไทย - ลาว
(General Border Committee : GBC)

จัดตั้งขึ้นตามความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาล สปป.ลาว เมื่อ ๑๗ ส.ค.๓๔

๑. รมว.กท.	ประธาน
๒. ผบ.ทสส.	รองประธาน
๓. ปล.มท.	รองประธาน
๔. เสธ.ทหาร	กรรมการ
๕. เสธ.ทบ.	กรรมการ
๖. เสธ.ทร.	กรรมการ
๗. เสธ.ทอ.	กรรมการ
๘. รอง เสธ.ทหาร	กรรมการ
๙. จก.ยก.ทหาร	กรรมการ
๑๐. ปล.กต.	กรรมการ
๑๑. ปล.พณ.	กรรมการ
๑๒. ลมช.	กรรมการ
๑๓. ผบ.ตร.	กรรมการ
๑๔. อธิบดีกรมศุลกากร	กรรมการ
๑๕. อธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ	กรรมการ
๑๖. ออท. ณ เวียงจันทน์	กรรมการ
๑๗. รอง เสธ.ทบ.	กรรมการ
๑๘. จก.ชด.ทหาร	เลขานุการ
๑๙. หน.สปล.ศปท.ศปก.ทบ.	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. ผอ.กชล.สชด.ชด.ทหาร	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. ผอ.กองเอเชียตะวันออกเฉียง ๒	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๒. ผอ.ตท.สพ.มท.	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๓. ผชท.ทหาร ไทย/เวียงจันทน์	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. ประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการที่เหมาะสม เกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยและเสถียรภาพตามชายแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้ทันเวลา เพื่อมิให้ลุกลามเป็นกบฏทะเลาะวิวาทกัน ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และการกระทำทุกอย่างที่ผิดกฎหมายตามชายแดน ส่งเสริมการติดต่อและแก้ไขปัญหตามชายแดนในระดับท้องถิ่น

๒. วางนโยบายให้คณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนระดับจังหวัด/แขวง กำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามนโยบาย และพิจารณาข้อเสนอรื้อถอนมาตรการที่คณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนระดับจังหวัด/แขวง ได้กำหนดขึ้น

๓. จัดการประชุมระหว่างคณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป กับคณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนระดับจังหวัด/แขวง ตลอดจนนายแดนของทั้งสองฝ่าย เพื่อเตรียมการประชุมประจำปีของคณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป โดยให้ประธานคณะกรรมการของแต่ละฝ่าย แต่งตั้งประธานร่วมและองค์ประกอบของการประชุมเตรียมการ และให้คำแนะนำนโยบายต่าง ๆ ที่คณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปได้กำหนดขึ้น ที่ประชุมเตรียมการดังกล่าว มีหน้าที่ประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายและการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละระยะ รวมทั้งปรึกษาหารือปัญหาต่าง ๆ ที่เห็นว่ามีผลสำคัญและจำเป็นสำหรับการประชุมประจำปีของคณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป

๔. แต่งตั้งอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็น

คณะอนุกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป ไทย - ลาว
(Sub General Border Committee : Sub - GBC)

จัดตั้งขึ้นตามความตกลงระหว่างประธาน GBC ทั้งสองฝ่าย เมื่อ ๖ ส.ค.๓๖

๑. จก.ชด.ทหาร	ประธาน
๒. หน.สปล.ศปท.ศปก.ทบ.	รองประธาน
๓. ผู้แทน มท.	อนุกรรมการ
๔. ผู้แทนกรมเอเชียตะวันออก	อนุกรรมการ
๕. ผชท.ทหาร ไทย/เวียงจันทน์	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทน ฝยก.ศบท.	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทน ฝยก.ศปก.ทบ.	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทน ฝยก.ศปก.ทร.	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทน ทภ.๒	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทน ทภ.๓	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทน นรช.	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้แทน ตร.	อนุกรรมการ
๑๓. ผู้แทน สอท. ณ เวียงจันทน์	อนุกรรมการ
๑๔. ผอ.กชล.สชด.ชด.ทหาร	เลขานุการ
๑๕. จนท.สปล.ศปท.ศปก.ทบ.	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. ประชุมปรึกษาหารือเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานภายในกรอบนโยบายที่คณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปไทย - ลาว และประเมินสถานการณ์ชายแดนในแต่ละช่วงเวลา เสนอคณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปไทย - ลาว (ฝ่ายไทย) เพื่อพิจารณาว่ากำหนดนโยบายเฉพาะต่อไป

๒.ประสานงานกับคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนระดับจังหวัด/แขวง เพื่อให้การปฏิบัติต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวทางและนโยบายที่คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป ไทย – ลาว (ฝ่ายไทย) กำหนด

๓.ในกรณีที่มีคณะอนุกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป ทั้งสองฝ่ายอาจตกลงกันให้มีการตรวจตราร่วมกันกับคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนระดับจังหวัด/แขวง ในพื้นที่นั้น

๔.เชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมาประชุมปรึกษาหารือ เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนได้ตามความเหมาะสม

๕.เสนอผลการดำเนินงานและข้อพิจารณาต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อย ตามชายแดนทั่วไปไทย – ลาว (ฝ่ายไทย) เพื่อทราบหรือพิจารณาให้ความเห็นชอบตามความจำเป็น

คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนระดับจังหวัด - แขวง

จัดตั้งขึ้นตามความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาล สปป.ลาว เมื่อ ๑๗ ส.ค.๓๔

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัด	ประธาน
๒. รองผู้ว่าราชการจังหวัด (ที่ได้รับมอบหมาย)	รองประธาน
๓. รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด	กรรมการ
๔. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด	กรรมการ
๕. ปลัดจังหวัด	กรรมการ
๖. ผู้กำกับการค้าตรวจตระเวนชายแดน (ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่จังหวัด)	กรรมการ
๗. สาธารณสุขจังหวัด	กรรมการ
๘. เกษตรจังหวัด	กรรมการ
๙. พาณิชย์จังหวัด	กรรมการ
๑๐. ผู้แทนหน่วยทหารในพื้นที่ (ไม่เกิน ๓ ท่าน)	กรรมการ
๑๑. นายอำเภอชายแดนไทย – ลาว	กรรมการ
๑๒. นายด่านศุลกากร	กรรมการ
๑๓. ผู้กำกับการค้าตรวจคนเข้าเมือง	กรรมการ
๑๔. ผู้แทนจากหน่วยงานในพื้นที่ (ไม่เกิน ๒ ท่าน)	กรรมการ
๑๕. หัวหน้าสำนักงานจังหวัด	กรรมการ/เลขานุการ
๑๖. ป้องกันจังหวัด	กรรมการ/ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. เจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัด (ผู้ปฏิบัติงานด้านประสานงานชายแดน)	กรรมการ/ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. ประชุมพิจารณาร่วมกันเพื่อกำหนดแผนและมาตรการปฏิบัติตามนโยบายต่างๆ โดยให้สอดคล้องกับแนวทางที่คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปได้กำหนดขึ้น รวมทั้งปัญหาเฉพาะเรื่องอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายหรือเห็นสมควร และเสนอรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปของฝ่ายตน

๒. ดำเนินการทั้งหมดเพื่อให้มีการติดต่อร่วมมือในการแก้ไขปัญหาในด้านความมั่นคงตามชายแดนในระดับจังหวัด - แขวง ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทันต่อเหตุการณ์

๓. แต่งตั้งอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็น

คณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาชายแดนไทย - ลาว

จัดตั้งขึ้นตามความตกลงระหว่างประธาน GBC ทั้งสองฝ่าย เมื่อ ๗ ธ.ค.๖๑

๑. จก.ชต.ทหาร	หน.คณะทำงาน
๒. ผู้แทน ยก.ทบ.	รอง หน.คณะทำงาน
๓. ผู้แทน ยก.ทร.	คณะทำงาน
๔. ผู้แทน ทก.๒	คณะทำงาน
๕. ผู้แทน ทก.๓	คณะทำงาน
๖. ผู้แทน บข.ปส.	คณะทำงาน
๗. ผู้แทน มท.	คณะทำงาน
๘. ผู้แทน ป.ป.ส.	คณะทำงาน
๙. ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	คณะทำงาน
๑๐. ผอ.กชล.สชต.ชต.ทหาร	เลขานุการ
๑๑. เจ้าหน้าที่ จำนวน ๓ คน	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. ประชุมหารือเพื่อกำหนดแผน แนวทาง และมาตรการ ปฏิบัติตามนโยบายต่างๆ โดยให้สอดคล้องกับแนวทางความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่คณะอนุกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปกำหนดขึ้น รวมทั้งปัญหาเฉพาะเรื่องอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายหรือเห็นสมควร และเสนอรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป

๒. ดำเนินการทั้งปวงเพื่อให้มีการร่วมมือในการแก้ไขปัญหาชายแดนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ให้มีการประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอตามความจำเป็น โดยผลัดกันเป็นเจ้าภาพ

๔.เชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมาประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อประกอบการพิจารณา กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาชายแดนได้ตามความเหมาะสม

๕. แต่งตั้งชุดประสานงานประจำพื้นที่ โดยฝ่ายไทยแต่งตั้งตามเขตการปกครองจังหวัดของไทย จำนวน ๑๒ ชุด และฝ่ายลาวแต่งตั้งตามเขตการปกครองแขวงของลาว จำนวน ๔ ชุด ประกอบด้วย ผู้แทนฝ่ายทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ปกครอง เจ้าหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประจำพื้นที่ ฝ่ายละไม่เกิน ๕ คน โดยมีผู้แทนฝ่ายทหารเป็นหัวหน้าชุด

๖. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป ไทย - ลาว มอบหมาย

คณะกรรมการชายแดนทั่วไป
(General Border Committee : GBC)

จัดตั้งขึ้นตามความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลมาเลเซีย เมื่อ ๑๘ พ.ค.๔๓

๑. ร.มว.ก.ท.	ประธาน
๒. ผบ.ทสส.	รองประธาน
๓. เสธ.ทหาร	รองประธาน
๔. ปลัด กต.	กรรมการ
๕. ปลัด มท.	กรรมการ
๖. ผบ.ตร.	กรรมการ
๗. ลมช.	กรรมการ
๘. มทภ.๔	กรรมการ
๙. จก.ยก.ทหาร	กรรมการ
๑๐. จก.ชด.ทหาร	กรรมการ/เลขาธิการ
๑๑. ผอ.กขมอ.สชด.ชด.ทหาร	กรรมการ/ผู้ช่วยเลขาธิการ

อำนาจหน้าที่

๑. พบปะ พิจารณา และรับเอามาตรการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของความตกลง
๒. ออกแนวทางปฏิบัติแก่คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ควบคุมดูแล และติดตามการดำเนินการให้เป็นผลตามแนวทางการปฏิบัติ
๓. มีภาระรับผิดชอบการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องของคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการชายแดนทั่วไป
๔. แต่งตั้งคณะกรรมการอื่นๆ เพื่อจัดการเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะรายที่อยู่ในขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชายแดนทั่วไป
๕. เสนอรายงานตามระยะเวลาแก่รัฐบาลของแต่ละฝ่ายตามลำดับ
๖. พิจารณาข้อเสนอแนะที่เสนอโดยคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค หรือทบวงมาตรการซึ่งคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคได้ดำเนินการไปแล้ว

คณะกรรมการระดับสูง
(High Level Committee : HLC)

จัดตั้งขึ้นตามความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลมาเลเซีย เมื่อ ๑๘ พ.ค.๔๓

๑. ผบ.ทสส.	ประธาน
๒. เสธ.ทหาร	รองประธาน
๓. จก.ยก.ทหาร	กรรมการ
๔. จก.ชด.ทหาร	กรรมการ
๕. จก.ขว.ทหาร	กรรมการ
๖. จก.มท.ทหาร	กรรมการ
๗. มทภ.๔	กรรมการ
๘. จก.ยก.ทบ.	กรรมการ
๙. จก.อศ.	กรรมการ
๑๐. ผบ.ตชด.	กรรมการ
๑๑. ผบ.สตม.	กรรมการ
๑๒. อธิบดี กรมเอเชียตะวันออก กต.	กรรมการ
๑๓. อธิบดี ศก.	กรรมการ
๑๔. ผอ.สน.กขป.ลมช.	กรรมการ
๑๕. ผอ.กต.มท.	กรรมการ
๑๖. ผอ.กขมอ.สชด.ชด.ทหาร	กรรมการ/เลขาธิการ

อำนาจหน้าที่

๑. ประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ภายใต้กรอบนโยบายของคณะกรรมการชายแดนทั่วไป
ไทย - มช. และประเมินสถานการณ์ เพื่อพิจารณากำหนดเป็นนโยบายและแนวทางในการดำเนินการให้กับคณะกรรมการชายแดนทั่วไป ไทย - มช.
๒. ประสานงานกับคณะกรรมการธิการและคณะกรรมการชายแดนไทย - มช. ในระดับต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวทางและนโยบายของคณะกรรมการชายแดนทั่วไป ไทย - มช.
๓. เชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและแนวทางในการดำเนินการและงานด้านธุรการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการชายแดนทั่วไป ไทย - มช.
๔. เสนอผลการดำเนินงานและข้อพิจารณาต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการชายแดนทั่วไป ไทย - มช. เพื่อทราบและพิจารณาให้ความเห็นชอบตามความจำเป็น

คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค
(Regional Border Committee : RBC)

จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งคณะกรรมการชายแดนทั่วไป ไทย - มช. เมื่อ ๑๓ มี.ค.๕๑

๑. มทก.๔	ประธาน
๒. รอง มทก.๔	รองประธาน
๓. ผอ.ศอ.บต.	รองประธาน
๔. ผบ.พล.ร.๕	กรรมการ
๕. ผบ.มทบ.๔๒	กรรมการ
๖. ผบ.ทรภ.๒	กรรมการ
๗. ผช.เสธ.ทอ. (ฝ่ายยุทธการ)	กรรมการ
๘. ผอ.สน.กชป.สมช.	กรรมการ
๙. ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล	กรรมการ
๑๐. ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา	กรรมการ
๑๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา	กรรมการ
๑๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส	กรรมการ
๑๓. ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี	กรรมการ
๑๔. ผบ.ทรภ.๓	กรรมการ
๑๕. ผบช.ภ.๙	กรรมการ
๑๖. ผบก.ตชด.ภาค ๔	กรรมการ
๑๗. ผบช.ส.๑	กรรมการ
๑๘. ผบก.ร.น.	กรรมการ
๑๙. หัวหน้าศูนย์ตรวจคนเข้าเมืองภาคใต้	กรรมการ
๒๐. ผอ.ศภ.๔	กรรมการ
๒๑. จก.ชด.ทหาร	กรรมการ
๒๒. จก.ยก.ทหาร	กรรมการ
๒๓. จก.ยก.ทบ.	กรรมการ
๒๔. จก.ยก.ทร.	กรรมการ
๒๕. จก.ยก.ทอ.	กรรมการ

อำนาจหน้าที่

๑. ดำเนินงานความร่วมมือชายแดน ไทย - มช. ในขอบเขตความรับผิดชอบให้เป็นไปตามความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งประเทศไทยกับรัฐบาลแห่งประเทศมาเลเซีย ว่าด้วยความร่วมมือชายแดน ฉบับลงวันที่ ๑๘ พ.ค.๕๓
๒. ดำเนินการตามนโยบาย แนวทางในการดำเนินงาน และงานมอบของคณะกรรมการชายแดนทั่วไป ไทย - มช. และคณะกรรมการระดับสูง ไทย - มช.
๓. ดำเนินการตามนโยบายของชาติในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติในพื้นที่ชายแดน ไทย - มช. รวมทั้งการพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทยกับมาเลเซียในความรับผิดชอบ
๔. ดำเนินงานให้สอดคล้องกับความตกลง และความร่วมมือระหว่างไทย - มช. ในกรอบงานอื่น รวมทั้งพันธสัญญาต่าง ๆ ระหว่างผู้นำของทั้งสองประเทศ
๕. ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับคณะกรรมการและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายมาเลเซีย ในการดำเนินงานความร่วมมือและการแก้ปัญหาชายแดน ไทย - มช.
๖. กำหนดนโยบาย แนวทางดำเนินการและกำกับดูแล การดำเนินงานความร่วมมือของคณะทำงานภายใต้คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ไทย - มช. (ฝ่ายไทย) ทั้ง ๖ คณะ
๗. แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่ดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตามความจำเป็น
๘. รายงานผลการดำเนินงานและข้อพิจารณาต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการระดับสูง ไทย - มช. (ฝ่ายไทย) และคณะกรรมการชายแดนทั่วไป ไทย - มช.

คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา
กลุ่มงานคณะกรรมการการทหาร สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

นายอุสาห์ ชูสินธ์	ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒
นายอลนกรณ์ คำด้วง	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการทหาร
	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
นางสิริกร อังกาบ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
นายนพดล ฉิมมี	วิทยากรชำนาญการ
นายวิชณุ ช้างทอง	นิติกรชำนาญการ
นายสุชาติ จรียาโสภา	นิติกรปฏิบัติการ
นางสาวสุรางคณา ชัยวงศ์	วิทยากรปฏิบัติการ
นางสาวจารุณี ยินดีทีป	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวจีระนันท์ สังฆพร	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
นางพัชรินทร์ เสือสอาด	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
นายเกรียงไกร แก่งคำ	นักวิชาการสนับสนุนงานนิติบัญญัติ
นายอดิศร ต้นสุริยวงษ์	นักวิชาการสนับสนุนงานวิชาการ
นางสาวพิณฉัตร บัญศรีดิษฐ์	พนักงานสนับสนุนการประชุม

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มงานคณะกรรมการการทหาร
สำนักกรรมการ ๒ โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๗๘ - ๙